

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל נובע מקור חכמה

אבן קשה

בנס י"ז יצא סיד

ארבעה מקורבים, מספרים על הפורים הראשון לו זכו אחר ההתקרבות לרבי, אשר אותו לא ישכחו לעולם ♦ מרגש במיוחד

מירון, ר' שמואל פורים

תיאור מיוחד על תבערת הלב ושמחת היום של החסיד ר' שמואל צ'צ'יק במערת ציון הרשב"י ♦ עולם שנה נפש

שמעו בכל המדינות

יריעה מיוחדת המעללת את סיפור ההתקרבות של ר' שמואל הורביץ ואת דבקו באור האורות ♦ אפיו בלב

המלאך

בחור צרפתי מגלה את הרבי בתוכני הכרך הגדול של רומי ויוצא לדרך חדשה

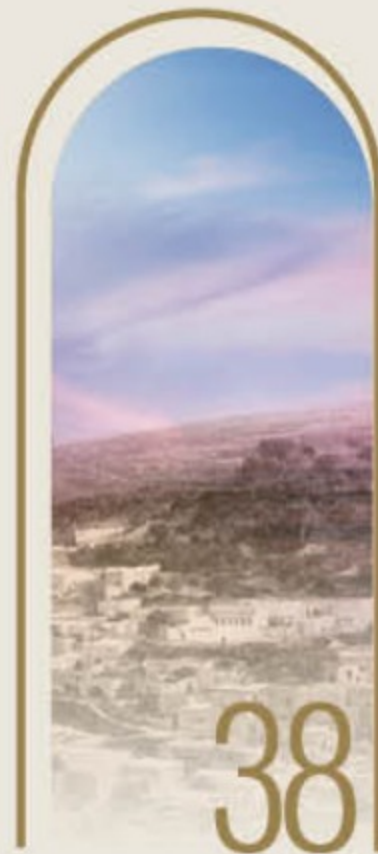

ז"ל ע"י
מערסת אבקשה
טל': 02-539-6363
פקס: 077-318-0237

©
כל הזכויות שמורות.
העתקת קטעי מאמרים,
או תמונות, אך ורק
באישור בכתב מהמערכת.

הגליון מודפס ע"י מ.א. הפקות
דפוס - כל סוגי ההדפסות
במחירים זולים
לקבלת הצעת מחיר משתלמת
במיוחד פנו לטלפון
052-7631367

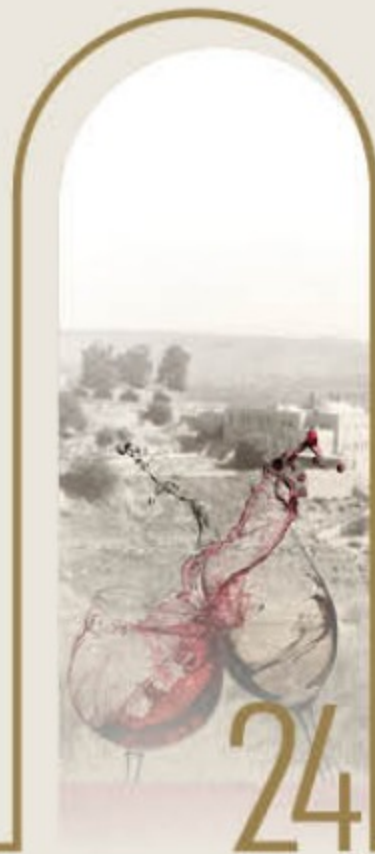
עיצוב גרפי ועריכה גרפית
E8LUM

38

שמעון בכנ המדינות

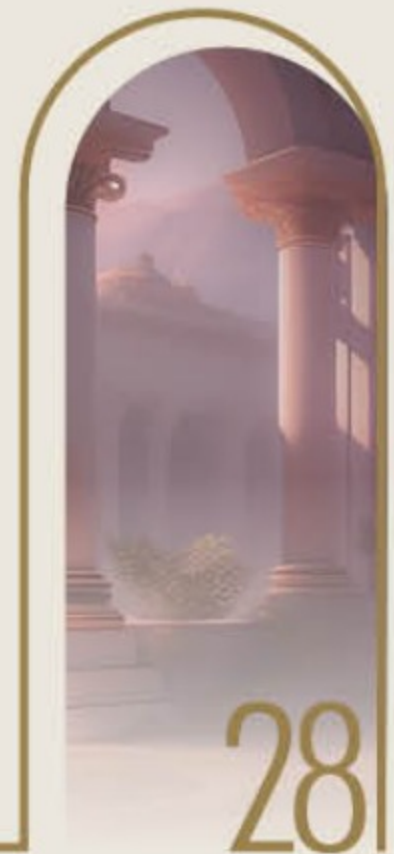
יריעה מיוחדת
המגלגלת את סיפור
ההתקרבות של ר'
שמואל הורביץ ואת
דבקותו באור האורות
+ אפיו בלב

24

מירון, ר' שמואל, פורים

תיאור מיוחד על
תבערת הלב ושמחת
היום של החסיד ר'
שמואל צ'צ'יק
במערת ציון הרשב"י
+ עולם, שנה, נפש

28

נכנס י"ז יצא סוד

ארבעה מקורבים
מספרים על הפורים
הראשון לו זכו אור
ההתקרבות לרבי אשר
אותו לא ישכחו לעולם
+ מרגש במיוחד

**לתרומות
ושותפות
בבית אבקשה
פנו עוד היום:
בארץ ישראל
02-6237686
בארצות הברית
845-776-1465**

רפואת הנפש	48
אך עושים 'אמורה למעשה	
השקאת האילנות	51
חסרות הבחורים ליקוטי תפילות	
חינוך הבנים	52
כיצד מחנכים לאמנות חבמים	
נקודת המוקום	53
פורים בבית חולים	
המלאך	54
מזור צופתי מגלה את הרבי	
מנוכחי הסדר הגדול של חומי	
ודצא לדרך חדשה	
הילדים של הרבי	60
שמחת פורים - מאמר	
פורים אצל רבנו - ספור	
אי אפשר - שעשועון	

מדורים מלאי דעת מאידה:

04	ניצוצי אור מועלת הריקודים
08	'לטייל בתורתו' ספור חיים מרגש
11	נפשי בשאלתי פורים ללא שמחות!!
12	'יתבררו ויתלבנו' מילתא דשטותא, אך וכיצד?

אהבה שב (לא) דעת

והתכלית לה נזכה לעתיד לבוא. 'העולם יתמהו על האהבה שבינינו', אמר רבינו הקדוש. ואכן בעולם עומדים משתוממים מול ההתגלות של אותה דבקות בעת משתה היין. השתוקקות כזו, המגלה טפח ומכסה טפחיים מעוצם הזכות הנפלאה לה זכינו עלי אדמות. בחורים צעירים שזה עתה נכנסו לעול מצוות מזילים נחלי דמעות מרוב ערגה, וזקנים שכבר עברו הרבה שנים בחייהם שואגים את רצונם העז להתחיל מחדש בקול חזק. זהו הסוד וזהו החידוש העצום, שדווקא בעת 'ביטול הדעת', על ידי שתיית יין ומילי דשטותא שמורים על קטנות, דווקא אז מאירה הדעת הנוראה וה'אהבה שבדעת' המגיעה עמה.

בשורות הבאות ננסה לטפסף מעט מאותה התגלות נוראה, המתגלה בעיצומו של ה'כרך גדול שברומי', כאשר הסטרא אחרא בראשות עמלק, המצביא הגדול, כבר מדמים בעיניהם שהמלחמה כבר כמעט הוכרעה לטובתם. כאשר אנו נביא למולו את צעקתו של הגנרל האמיתי שניצח וניצח כרצונו בשלמות, והוא אשר ישבר את אוזנינו שגם אם כבר נלקחה אסתר לבית המלך, גם אז 'יש עניין שנתהפך הכל לטובה'.

וזהו בחינת עיצם מעלת פורים, ואיתא שבשום יום טוב ואפילו בשבת לא נמצא תקף הארה נפלאה כמו בפורים, כי באמת הפליא השם יתברך עמנו ונתהפך מהפוך ממש, כמו שכתוב "ונהפוך הוא וכו'". כי הוא רצה להתגבר חס ושלום, בבחינת הקלפה השנייה שאין שם שום טוב וכו' כנ"ל. ועל-ידי הצדיק מרדכי נתהפך בהפוך ממש, כי זכו שיתגלה אור האהבה שבדעת שמשם מקבלת חיות הקלפה הנ"ל מגדל ההסתרה ועכשיו נתגלה אור הגנוז הזה והם נתבטלו כנ"ל, כי אין חיותם רק מההסתרה וכו' כנ"ל. ועל-פני ימי הפורים לא יעברו וכו', וכל המועדים בטלים חוץ מפורים, כי פורים הוא בחינת התגלות אור האהבה שבדעת שיתגלה לעתיד לבוא. ועל-פני לא יתבטלו ימי הפורים אפילו לעתיד.

■ (ליקוטי הלכות פורים ג')

בכל יום טוב ומועד שמתקרבים, אנו רגילים להתכונן על פי הדרכים אותם מגלה רבינו הקדוש, ואז, כמובן שכל היום טוב נראה אחרת לגמרי, משהו עמוק ומאיר הרבה יותר. הדבר נכון לגבי כל הימים טובים כאמור, אך הדבר ניכר שבעתיים בעניינינו של חג ה'פורים'. בציבור הרחב מסתובבת אמרה ש'פורים זהו החג של הברסלבר'ס', ואכן, סוד נעלם יש בו בפורים של חסידי ברסלב שאת עוצם עומקו כלל לא נוכל לגלות, אף אם נלבן ונברר אותו ימים ולילות.

כאשר יצאו סופרי המלך ואחשדרפניו, כדי לצאת ולחפש אחר רעיונות חדשים שיבטאו את רוחם של ימי הפורים,

הם גילו אוצרות אינסופיים של מאמרים הרגשות ותיאורים, שהצד השווה שבהם הוא המושג 'אהבה שבדעת', שמוזכר לראשונה בתורה הזמנית תורה ל"ג בחלק א' שבליקוטי מוהר"ן.

החוט המקיף ושזור בכל הרגעים הכי גבוהים הוא אותה אהבה. ברגע השיא של השכרות הכי גבוהה הוא פורץ בצעקה ממעמקי הנפש: הייליגער רבי! רבי קדוש! נפשי חולת אהבתך! חולה ממש! או שמא בעת ריקוד סוחף מתבטאת אותה אהבה במילים: 'אשרינו שזכינו להתקרב לרבינו'. ואפילו בעת קריאת המגילה יכולים חדי העין להבחין באי אילו חסידים שמזילים דמעה במילים: ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים, המרמז למעלת ההתבודדות הגדולה מן הכל.

ניתן היה לתמוה, מדוע אותה 'אהבה שבדעת' דווקא היא מתגלית ברגע הגבוה כל כך. שהרי באופן פשוט נראה כי דווקא היראה והמצוות המעשיות הם תכלית הבריאה. אך אחר שנשוטט ונבקש בגנוי אוצרותיו של הרב והתלמיד שהשליכו עצמם באהבה עצומה ונוראה אל תוך קשרי מלחמת היצר והתגרות הבעל דבר, ושם הם גילו את סודה של אותה אהבה, נגלה כי היא שורש ויסוד כל הבריאה,

בעולם
עומדים
משתוממים
מול ההתגלות
של אותה
דבקות בעת
משתה היין.
השתוקקות
כזו, המגלה
טפח ומכסה
טפחיים
מעוצם הזכות
הנפלאה לה
זכינו עלי
אדמות.

במעלת הדיקודים ובדרכי התלמידים הנאמנים שדבוקו בדרך השכיחה והדיקודים בנר עוז

של ר"פ בא גם אצלנו בימים הראשונים של פסח, ושמח עמנו אז הרבה, גם עוד שני אנשים היו שם. גם ר"ש הבעל הבית בעצמו רקד הרבה בעזרת השם. וגם ספרתי כמה נפלאות מרבנו זכרוננו לברכה, ותהלה לאל שמחננו הרבה בעזרת השם יתברך בימים אלו. ורבי מנדיל שהיה עמי כל הדרך שמח הרבה מאד, ורקד הרבה מאד, עד אשר תמחו כל הרואים מהיכן הוא רוקד הרבה כל-כך שלא כדרך הטבע. (והם לא ידעו מהוא רוקד ודגש בלשית פרקין וכי שמשם נמשכין המקחא כף אל כף ורקודין כמבאר בהתורה ואלה המשפטים סימן י' עין שם) (שם ס"ט)

ואנחנו, רקדנו ושמחנו, שאנו זוכים לילך לארץ הקודש

אור ליום רביעי בתחלת הלילה התחיל הקפיטאן לנגן על איזה כלי זמר, ושאל אותי אם אני יכול לנגן, השבתי לו לא. ודבר עמי מענין כלי זמר והתחלתי לדבר עמם מענין רקודין, שבינינו מרקודין ביום טוב ועל חתונה, בתוך כך ירדתי אל הבית. בתוך כך נתעוררו הם והתחיל אחד מהם לרקד הרבה, ואזי נתעורר ר"א לרקד גם כן קצת. ואחר כך ירד לשמש אותי בסעדה, כי אני כבר ישבתי לאכל והוא לא אכל עדן, וגמרתי סעדתי לבדי.

ואחר כך אמר ר"א שיש לו חשק לרקד עוד. ועלינו על הספינה, והקפיטאן עם עוד אחד היו מנגנים באיזה כלי שיר פשוטים, ור"א היה מרקד הרבה מאד, עד שאחר-כך רקדתי גם אנכי עם ר"א הרבה, וגם שני מטראסין רקדו. הם רקדו ושמחו, ולא ידעו מה שמחתם, ואנחנו, תהלה לאל, רקדנו ושמחנו, שאנו זוכים לילך לארץ-ישראל, לארץ הקודש, להפיר את מי שאמר והיה העולם.

וכמו שמובא משל ב"שם הבעל-שם טוב, זכרוננו לברכה (בספר "תולדות יעקב יוסף"), מענין בן-מלך, שהיה בשביה,

כל אחד מישראל יש לו כח הזה

פונתו (של רבינו ז"ל) היתה כפשוטו, שיחזקו עצמן לשמח בימי שמחה, כגון פורים וחנכה וימים טובים, או חתונה, וכיוצא בזה כל מיני שמחה של מצוה, שיחזקו עצמן בשמחה גדולה עד שיזכו להתעורר לרקודין והמחאת כף, ועל-ידי-זה ימתיקו הדינים. כי כל דברי התורה לא בשמים הוא, לאמר שאין מי שיכול לזכות לזה להמתיק הדינים על-ידי המחאת כף ורקודין כי-אם גדולים בני עליה, רק כל אחד מישראל יש לו כח הזה כשתיקים הדברים כפשוטן באמת ובתמימות.

(שיחות הר"ן קל"א)

נתיאשתי מלשמח באותו העת

והתחלתי לשמח עצמי והיה שם רבי ישעיה מטשערקאס אחד מאנשי שלומנו, וחספתי אותו לתוך השמחה ורקדתי עמו בעל כרחו. ובתחלה לא היה מרצה כלל אבל אני הכרתי אותו הרבה ולא היה יכול לשנות רצוני, ועל ידי זה נמשך עליו שמחה אחר כך באמת וכמבאר אצלנו מזה שמתחלה צריכין להכריח עצמו לשמחה, ואחר כך בא השמחה באמת כמו ששמעתי מפיו הקדוש בפרוש. ואלו מעט הרקודין והשמחה באותו הלילה היה יקר בעיני מאד מפני ומפנינים, כי נתיאשתי מלשמח באותו העת.

(ימי מוהרנ"ת ח"ב לו)

כל הרואים תמחו מהיכן הוא רוקד הרבה כל-כך

והנה בשני ימים טובים הראשונים של פסח, זכני השם יתברך לשמחה גדולה מאד ברקודין ומחולות, שמחה גדולה מאד בעזרת השם יתברך. גם עם רבי יהודא אליעזר בא איש אחד מאנשי שלומנו, אוהבי ורעי. גם ר"ז אחיו

ואזכה לחזק את עצמי בשמחה גדולה כל-כך, עד שתגיע השמחה להגלי שאזכה לרקוד מחמת שמחה. ובפרט בשבתות ה' ובמועדי ה' מקראי קדש ובחנכה ופורים ובשאר שמחות של מצוה, תהיה בעודי תמיד לשמחני בכל עז עד שאזכה לרקוד הרבה מחמת שמחה. (ליקוטי תפילות ח"ב תפילה כו)

להרגיש חסדיו הגדולים לנצח עד שאני מרקד מחמת שמחה. כאשר עזרני השם יתברך בשבת העבר שרקדתי בעזרת השם יתברך מה שהיה רחוק בעיני בכניסת השבת בתכלית הרחוק, ברוך השם אשר עזרני עד כה. (עלים לתרופה קל"ג)

לא ידעתי כלל שיש ברקודים גם כן עבודה

כשראיתי פעם ראשונה העבודה של אנשי שלומנו הנחמדים, איך ר' שמואל יאליס אומר 'חצות' במסירות נפש, ושאר הדברים - איך הוא מרקד [פי לא ידעתי כלל שיש ברקודים גם כן עבודה] נתקשרתי אליו באהבה גדולה, ולא ידעתי אז מה לחשב אם הוא אדם או מלאך, כי לא ראיתי מעולם איש כזה.

(תולדות שמואל עמוד ח')

לעשות מכל פסיעה ופסיעה רקוד חדש בהמחשבה

פעם אחד הייתי בעצבות, ואמר לי ר' אברהם חתן ר' מנדל נ"י, שארגיל עצמי לילה ברחוב תמיד עם גון בהמחשבה, ולעשות מכל פסיעה ופסיעה רקוד חדש בהמחשבה. והחיה אותי מאד עם זה הדרך, כי ידוע בכל הספרים בפרט בספרי רבנו הקדוש, שעקר עבודת ה' יתברך הוא על ידי שמחה - למשך את עצמו בכל מה דאפשר אפלו על ידי מלי דשטותא וכו', ועצבות היא מדה מגנה מאד.

(שם עמוד י"א)

ורקדו על הדרך, ובזה נמתקו הדינים...

והחולאת נתגברה עלי מאד וביום השני נתגבר עלי החולאת מאד, לא יכלתי לאכל ולא יכלתי לישן... ובמוצאי שבת נספם לאנשי שלומנו לנסע אלי לבקר אותי, אך לא היה להם עגלה והלכו רגלי כמעט במסירות נפש... ורקדו על הדרך, ובזה נמתקו הדינים, כמבאר כמה פעמים בספרי רבנו ז"ל שעל ידי רקודין והמחאת כף ממתיקין הדינים.

(שם עמוד ט"ז)

כמה וכמה תקונים נעשים על ידי השמחה והרקודים

ליל ו' הייתי בעור כל הלילה עם הבחור אברהם נ"י ורקדנו הרבה. ואל יפלא בעיני הקורא מה שאני פותב לזרון כמה פעמים שהיינו בשמחה ורקדנו, אבל מי שיקי בספרי רבנו ז"ל לא יפלא בעיניו זאת כי מבאר שם כמה וכמה תקונים שנעשים על ידי השמחה והרקודים בכמה מקומות, שעל ידי זה ממתיקים הדינים וכו', ואכמה"ל

(שם עמוד קי"א)

והגיע לו אגרת מאביו, ורצה לשמח, והשקה את כל מי שהיה עמו עד שנשתכרו, ורקדו ושמחו. הם רקדו ושמחו בהוללות ושמחות, והוא רקד ושמח בתוכם על שהגיע לו ידיעה מאביו. והיה זה בעינינו לפלא גדול, שזכינו לרקוד ולשמח על הספינה, שהיו כלם עכו"ם, ולא היה ביניהם שום יהודי, כי-אם אנחנו שנינו לבד. כי זה ידוע לנו, שעקר התחזקות הוא שמחה, כי חדות ה' היא מעוזכם, כמבאר בדברינו פעמים הרבה בלי שיעור.

(שם פ"ה)

לשמח ולרקוד בחג הקדוש במקום רחוק ומשנה כזה.

גם בליל ב' של שבועות עזרני השם יתברך, שהיה שם אחד שאכל גם כן אצל בעל הבית שלנו, והתחיל לבוא בשמחה ונגנו לו והוא התחיל לרקוד, עד שאחר כך שמחנו גם כן ורקדנו עמו יחד ושמחנו כל המסבין שם. וזה היה יקר בעינינו מאד שזכינו לשמח ולרקוד בחג הקדוש הזה זמן מתן תורתנו במקום רחוק ומשנה כזה.

(שם ק"כ)

אין לך מצוה שאדם דש בעקביו כמו מצות השמחה והרקודין

...מכל שכן וכל שכן ממצוה שאדם דש בעקב כזאת, אשר הפעל דבר מתלבש עצמו במצות היראה, ומכניס ומביא גם בלב הפשרים שחלילה לבלות זמן על המחאת כף ורקודין ושמחה בה. הצילני ברחמיה מכל מיני מבוכות וטעיות שבעולם (פי אין לך מצוה שאדם דש בעקביו כמו מצות השמחה והרקודין) (כוכבי אור ששון ושמחה ד)

שמחת המחול ורקוד הרגלין של הפעטליר השביעי

כי זה וזה ספור אחד הוא. כי זה שבלא ידים בנגון ידיו הקדושות מתקן ומרפא את הבת מלכה, וזה שבלא רגלים במחול ורקוד רגליו הקדושים מתקן ומעלה את הבן מלך שנפל מהאמונה... כי זה כל תקונו. כי זה הוא אתערותא דלתתא שיתעורר עליו ביותר ויותר שמחת המחול ורקוד הרגלין של הפעטליר השביעי, שעל ידי זה בעצמו יחזר למלכותו ואמונתו ביתר שאת ויתר עז.

(כוכבי אור אמת ואמונה ט"ו)

רקדתי בעזרת השם יתברך, מה שהיה רחוק בעיני

ואם אמרתי מטה רגלי חסדך ה' יסעדני עד שאני זוכה על כל פנים

הפנשני בודאי ובברור

חירות וגאולה לכל אחד בכל מצב
בזכות התגלות האור הנעלם של
'זובל' – שער החמישיים

הרה"ח
ר' נתן
ליברמנט
שליט"א

בשיעור
הכנה מיוחד
לפורים

המלול ועריכה:
בנימין טלד

האחריות על הטמיר הינה
על דעת העורך בלבד

האור הגדול, שלא יועיל לו הצמצום של איסור מלאכה וכיוצא, מרוב תוקפו וקדושתו! בדרך זו מבאר ר' נתן את עניין השכרות של פורים. לכאורה, בכל השנה אסורים אנו בשתייה, ולמה בפורים הותרה הרצועה? ר' נתן מבאר באופן נפלא. ר' נתן מסביר שבאמת בכל השנה אנחנו מוכרחים לשמור על הדעת, הדעת הוא גדר לקדושה. ככל שהאדם מיושב בדעתו, הוא קדוש יותר, ולא טועה בטעויות החיים וכו'. אמנם בפורים, הרי למדנו שאי אפשר לקבל את האור ב'כלי' הרגיל, וה'כלי' היחיד הוא ביטול דעתנו לדעת הצדיקים, להבין שאני בכלל לא מבין מה זה פורים... אני בכלל לא מבין איזה מתנות נפלאות הקב"ה נותן לי ביום הזה! אני יכול להשתנות לגמרי מרע לטוב, אני יכול להתגבר מעתה על היצר הרע! ובשביל זה אני שותה לשוכרה, בכדי להראות שהיום - אני לא מבין כלל... הדעת מסולקת לגמרי, ורק בדרך זו אני מגיע אל האור האמיתי, ומקבל אותו!

בפורים עוצרים את הטומאה מלהתקרב אלינו

בפורים, הקב"ה ריחם עלינו ושלח את מרדכי ואסתר כדי שיאירו את אור שער החמישיים בתכלית! בזכות ה'אור' הזה אנחנו יכולים לעצור את ההתפשטות של 'עמלק' בתוכנו! בביאת המשיח, האור הזה יתגלה במידה גבוהה כ"כ, עד שיימחה שם עמלק לגמרי, אך כרגע בגלות, יש לנו את הכוח לעצור אותו מלהתקרב אלינו! פרעה שעבד אותנו, ולכן הוא נמשך ממ"ט שערי טומאה, אך המן ועמלק רוצים להשמיד אותנו לגמרי! לאבד אותנו! פגם הברית הוא ההתגברות של עמלק, ולכאורה אין לנו שום תקווה, אין שום דרך איך להתמודד עם כוח הטומאה שלו! ובפורים, בפורים יש לנו את הכוח! רבינו לימד אותנו כי כל מה שנעשה בכלל - נעשה גם בפרט, זאת אומרת שהתגברות חמישיים שערי הטומאה מכוונים אליי ממש, ובפורים אני יכול לעצור אותם מלהתקרב אליי! נתבונן לרגע מה גדול כוחו של שער החמישיים שמאיר בפורים. הדרגה הנמוכה ביותר בכלל ישראל,

אנחנו זקוקים לאור חדש לגמרי

מי לא חפץ להתחיל בעבודת ה' כולם רוצים! הכל חפצים ליראה את שמך, אך היכן נמצאת נקודת ההתחלה? מאיזו נקודה מתחילים לעבוד את ה'? בליקוטי מוהר"ן, תורה ע"ד תניינא, מבואר כי מאז ומעולם 'כל ההתחלות היו מפסח', כלומר ובתרגום לעבודת ה'; בעבר, כל יהודי שמעוניין להתחדש בעבודת ה', כל יהודי שרצה לצאת מקליפות וכו' שהציקו לו ולנשמתו וכו', השתמש ב'אור' של פסח. בגלות מצרים היו ישראל משועבדים לפרעה בין הקליפות וכו', והקב"ה הוציאם באותות ומופתים נוראים עד שזכו לקבל את התורה, הווי אומר; ההתחלה לכל יהודי, שורשה בחג הפסח, עת זכו ישראל להשתחרר מהקליפות שחפפו עליהם, ולזכות למדרגות נפלאות בעבודת ה'. אמנם, רבינו מסיים את התורה במילים 'ועכשיו וכו' ר' נתן מבאר שכוונת רביז"ל ללמדנו, כי למרות שחג הפסח הוא ראש וראשון להתחלה בעבודת ה', כיום, לאחר שהעולם התדרדר מטה מטה בעקבות קליפת עמלק שהתחדשה בעולם, ובייחוד לאחר הימצאותו של המן האגגי בעולם, בזמן סיפור המגילה, ה'אור' הידוע והוותיק, ה'אור' של פסח, לא מספיק עבורנו בכדי להשתנות בכל הרמ"ח ושס"ה, בכדי לתקן את המידות הרעות והתאוות הרעות, אנו זקוקים לאור חדש לגמרי, אור ימי הפורים הק'!

מוהרנ"ת מביא מכתבי האר"י, שאפילו בשבת ויו"ט לא מאיר אותו אור גבוה שמאיר בפורים, אין אור כזה בכל ימות השנה! האור של פורים סתום ונעלם יותר מכל שאר ההארות שהקב"ה שולח לנו במהלך השנה! ר' נתן מסביר שזו הסיבה לכך שאין איסור מלאכה בפורים או קידוש היום וכיוצא, כפי שיש בשאר יו"ט, היות ובד"כ אנו זקוקים ל'כלים' אלו של 'קידוש', 'איסור מלאכה' וכיוצא, בכדי לקבל את האור המאיר בזמן נשגב זה. אמנם בימי הפורים שאורם גדול כל כך, ה'אור' הגדול לא יכול להצטמצם בכלים האלו, ולכן באמת ב'התגלות' אין שום תחושה של 'יום טוב' בפורים, אך זהו רק מחמת

'סובלים' ו'מתייחסים בסובלנות' לקליפת מצריים. מעכשיו, הקליפה הזאת תייסר אותם ותכאב להם, יכאב להם שהם עדיין כאן בגלות וכו', ורק כך אפשר להמשיך ללשון הגאולה 'הצלת' כי איזו הצלה זו, אם האדם כלל לא מרגיש שהוא נמצא במצור ובמצוק? כל זמן שטוב לו שם - לא שייך להציל אותו! הישועה הראשונה - כשאדם מרגיש מרירות, שזה לא 'תכלית' להמשיך לחיות כך את החיים!

אל תהיה מוחסידי ברסלב שמדברים על ה' בשכרות

אצל העולם, גם מתכוננים לפורים, אך בשתייה לשוכרה... כשזוכים לדעת איזה אור מאיר בפורים, מתכוננים לפורים באמת! 'משנכנס אדר' להקפיד יותר על התבודדות קבועה, על תפילות ורצונות לזכות להשתנות ולצאת מהמאסר של התאוות הקשורות לקליפת המן-עמלק! הש"י רוצה לעזור לנו, הוא רק מחכה שנפנה אליו! ואז, בפורים עצמו, כשכבר עוסקים בשמחה ושתייה, זאת שמחה של געגועים, שמחה בה' יתברך, עניין אחר לגמרי, וכל העולם מעיד שבברסלב שמחת פורים היא עניין אחר, הדיבורים בעת השכרות, כמובן שאין שום 'עניין' ו'חובה' לדבר, אך כשמדברים - רואים ומכירים בהכנה שעשה אותו יהודי לפורים... מדברים רק מהתכלית ומעבודת ה'! זכורני שבירושלים היה בחור שרצה להשתכר בפורים, ואמא שלו הזהירה אותו שלא ישתכר, ולא יהיה כמו חסידי ברסלב שמדברים מעבודת ה' בשכרות... אפי' אנשים מקהילות שהיו רחוקות מאוד מענייניו של רבינו ידעו מכך!

יש הרבה שמחפשים להתחמק מהעיקר, וממתיקים את המרירות שלהם, ואת הכאב על כך שהם שקועים במידות רעות וכו', על ידי שהם עוסקים בעניינים אחרים הקשורים לענייניו של רבינו. אך חובה עלינו לזכור את דברי רבינו ש'כל מי שרוצה ללכת בדרך הקודש, מוכרח מקודם לשבר את כל התאוות והמידות הרעות'. ואם אני כ"כ רחוק מזה! וזה כ"כ קשה, זה לא הולך! לזה צריך לזכור שיש פורים! אני אמנם לא אוהז בזה, ולא שיברתי כלל את המידות הרעות, אך לפחות אני מאמין בזה בשלימות שרק כך אפשר ללכת בדרך הק' שרבינו רצה שנגלך בה!

זה עיקר הגלות, שלא מרגישים את המרירות שאנו שקועים בה! אך כשאדם מתחיל לעבוד את ה', אז לפתע הוא מרגיש שהוא גרוע יותר מאשר קודם, והסיבה פשוטה, כי עכשיו ה' מזכה אותו להרגיש היכן הוא נמצא, וזה כשלעצמו מעלה עצומה. צריך לבקש הרבה לפני פורים ע"ז שנזכה להרגיש את הגלות ואת קליפת המן עמלק המייסרת את נשמת, ועל ידי זה אפשר לזעוק לה' באמת שיאיר עליי מהאור של פורים, האור של 'ובל', שער החמישים - האור שמוציא את כולם לחופשי 'בוודאי ובבירור'. ועכשיו... כל ההתחלות מפורים. כל מי שנפל למקום שנפל, זה הזמן הטוב ביותר להתחדש ולעלות מעלה מעלה לתכלית הקדושה, ה' יזכנו! ■

היא 'עבד עברי'. כיוון שהוא לא רק משועבד בגופו לאדונו, אלא גם אין לו שום זכות להחליט, המוח שלו משועבד גם הוא לאדונו! איזו שפלות! רצון ה' היה שנתחשב גם בדעת האחרים, ונהיה מעורבים בדעת עם הבריות, אך בנוגע לחירות המוח הקב"ה אומר 'עבדי הם' המוח בן חורין, דהיינו-משועבד רק לקב"ה! והעבד הזה, יוצא לחופשי לאחר 6 שנים. אך מה קורה אם הוא מעוניין להישאר עוד 'אהבתי את אשתי' - התורה אומרת 'ועבדו לעולם! רחמנא לצלן.

שומו שמיים! על איזו אישה מדובר? על שפחה כנענית. חז"ל מבארים שרק באופן שיש לו כבר אישה יהודית, יכול רבו למסור לו שפחה כנענית, ואותו גרוע שבגרועים, מעדיף חיי הפקר והוללות עם אשתו הנוכרית, מאשר לשוב לבני ביתו היהודיים, ה"י לאילו תהומות אפשר ליפול! ההגדרה 'דרגא נמוכה' עדינה מידי למצבו האומלל של עבד זה...

האור שיכול לתקן הכל

בכל זאת, מלמדים חז"ל שביובל - הוא יוצא לחופשי. אין כוח שיכול לעצור ולמנוע את החירות של היובל, הקרקעות חוזרות וכו' ואף הוא יוצא. זה הכוח של פורים! אדם מסוגל לצאת מכל מקום שהוא! 'חופשני בוודאי ובבירור' כמו שאומרים בזמירות למוצש"ק.

ומי זוכה לאור הנפלא הזה, האור של פורים - שער החמישים? כל מי שמקיים את מצוות היום כהלכתו? וודאי! אך בספרים האור שהוא מקבל מכונה 'כדי חיונו בצמצום'. כלומר, לולי האור הזה, הוא לא היה שורד את קליפת עמלק, ובזכות ימי הפורים הוא קיבל עוד שנה של חסד... אך אם אדם רוצה ומתגעגע להשתנות באמת, הוא צריך להכין את עצמו, וככל שייכין את עצמו יותר - האור יישאר אצלו יותר ויותר! מי שסומך רק על אתערותא דלעילא - יהיו לו אורות נפלאים, אך למחרת יישארו מכך רק סיפורים 'איזה פורים היה...' ותו לא... הרבי לימד אותנו דברים פשוטים וברורים - ההכנה היא בתפילה! למה אחרי פורים הקודם השתנית יותר, ועתה פחות? אז התפללתי יותר, והיום פחות! לא התפללתי - לא קיבלתי את האור האמיתי, את הכוח לשנות דברים גם מתכלית הטומאה לתכלית הקדושה!

בשנות נעוריי, ההכנה לפורים דמתה לימים הנוראים. הרגישו 'עכשיו זו ההזדמנות שלי!' הייתה

כזאת הרגשה, לא הייתה מציאות שמישהו יישן בחצות הלילה בימים שקודם פורים... היום לא כל אחד אוהז בזה, אבל זה ברור שאף אם לצערי בכל ימות השנה אין ההתבודדות חזקה וקבועה אצלי, בימים הסמוכים לפורים ועכ"פ מר"ח אדר, אין ספק שלא אפספס אף יום... ובעצם, למה לספר על העבר? הבה נתחזק למעשה, מגיעים ימים של חפשני בוודאי! כל זמן שלא ארגיש שאני בגלות, לא אוכל לצאת, ועל כך צריך להכין את הלב בימים האלה, שנזכה להרגיש את הגלות!

כתוב בשם הרבי מקאצק ז"ע שיש ד' לשונות של גאולה, והראשונה היא 'הוצאתי', ע"ש 'הוצאתי אתכם מתחת סבלות מצריים'. ביאור הדברים שהקב"ה אמר לישראל, שיוציא אותם מהגלות הזאת שהם עדיין

נחמן מברב לדבי מהחדש

מאת:
הרב י.
מדאשי
מתיבתא 'לטייל'
בתורתו' סניף
ירושלים
עפ"י
תורה הזמנית
בליקוטי
מוהר"ן
ל"ג קמא

היום אני 'מציאותי'

"זה היה פעם", מהרהר נחמן לעצמו. "אבל היום, היום אני כבר 'מציאותי', כבר עברתי את משובות הנעורים הללו... הרי אני מכיר את עצמי ואת האנשים שחיים כיום, ויודע להיכן שייך להגיע בדור שכזה. מן הסתם שייך עדיין לקיים את עצותיו של רבינו הק', שהרי הוא אמר 'האש שלי תוקד עד ביאת המשיח'. אבל אני לא מרמה את עצמי, היום קשה לחיות כמו פעם, העולם כבר התקדם... אולי אפשר באיזו שהיא פינה בלב לכסוף לשלמות, אבל לא צריך להפוך עולמות... רבינו מדבר אלינו בדור הזה, לאנשים עם סדר יום כמו שאנו רגילים ומכירים".

"ב"ה, אני מתבודד כמעט בכל יום, כבר זכיתי לעבור כמה פעמים על הליקוטי מוהר"ן, ואף פעם אחת על הליקוטי הלכות, וזהו, אין לי כבר הרבה מה לחדש... נדמה לי שאני מכיר פחות או יותר את התורות של רבינו, ואפילו ב'שיחות בעל פה' אני די מתמצא. לכן, לאחר שראיתי שכבר השקעתי ואלו הם התוצאות, אז אני משתדל לא להיות 'מדומיין', אני מכיר את המציאות, אני לומד ב"ה דף היומי (גמרא) עמוד היומי (ליקו"מ) ודף היומי (ליקו"ה), מתפרנס בכבוד, וזהו... אני לא מרחף באוויר, אני חי על הקרקע כמו אדם רגיל מהשורה".

מחשבותיו והרהוריו לא עצרו את השעון מלכת, ותוך כדי יושבו כך, מהורהר, הוא שומע לפתע את החזן מתחיל בנעימה 'ברוך שאמר'. הוא מזדרז, ומשתלב עם הציבור, כבר לא משנה לו כל כך, אם הוא זוכה לכוון בתפילה, העיקר שאת המילים הוא אמר, ולקראת שמונה עשרה הוא כבר אוחז עם כולם. לאחר התפילה, באמצע הההליכה היומית הקבועה שלו, שמשום מה נקראת 'ריקוד שאחר התפילה', פונה אליו חבריו ההולך לצידו בהצעה: מה אתה אומר, אולי כהכנה לפורים שמגיע עוד פחות מחודש ימים, נצא יחדיו לשדה? 'למה לא?!', הוא עונה. ולאחר דקות ספורות הם יוצאים מבית הכנסת, נכנסים לרכב ושם

לפני עלות הבוקר

יושב לו אברך בגיל העמידה, דור שלישי לחסידי ברסלב, ו'נחמן' שמו, כמובן, שהוא נקרא כך על שם רבינו הקדוש. כעת הוא נמצא בבית המדרש של אנ"ש, באחת הערים בארץ הקודש, ומכין את עצמו לתפילת שחרית כוונתיקין. לפתע, נכנס בחור צעיר, מקורב טרי, ועם כל ההתלהבות, מתחיל להתפלל את תפילת השחר מ'הודו', כאשר השעון מראה שישנה עוד שעה לנץ החמה. מעיניו הנוצצות ניתן לראות עד כמה הוא בוער לה, גם בכל שעות היממה.

ר' נחמן מיודעינו, בוהה בו, כמו שואל: מהיכן הגעת לכאן בכלל? או: איזו רוח הביאה אותך הנה, להפריעני משגרת חיי השקטים. הוא מפנה אליו את פניו החמוצות, ומנסה לרמוז לו שלא יפריע לשקט ששורר במקום. בליבו חולפת מחשבת בוז: "גם אני הייתי פעם בחור צעיר ונמרץ, הייתי בטוח שאני הולך להיות ר' געצ'ע של דורנו, והייתי עסוק בבירור דעת ההתחזקות של רבינו... גם אני קראתי פעם שבחי הר"ן עם הרגשה שאני הולך לממש את כל מה שכתוב בו".

ואז, לפתע הוא נזכר בכל השאיפות שהיו לו מאז ומקדם: הייתי מלא דמיונות שאני הולך אי פעם להתנהג כמו ר' אברהם בן ר' נחמן ור' ישראל קרדונר, לצאת מדי שבוע לששת ימי התבודדות ברציפות, ניסיתי פעם ללמוד בכל שנה את כל הש"ס והשו"ע וכל הספרים המנויים בשיחה ע"ו, אחזתי שצריך להשקיע כמה שעות ביום בספרי רבינו כדי להתקרב אליו, תכננתי פעם לקרב 'שליש מהעולם' לרבינו על ידי כל מיני הפצות שונות. פעם עוד הייתי מלא רצונות להיות קדוש ושומר עיניים לפחות כמו ר' שמואל שפירא, חשבתי פעם שאפשר בדור הזה להגיע לדרגות של ביטחון כמו ר' אהרן קיבליטשער ור' ברוך ברדיטשיבער שלא היה להם לחם לאכול והיו בשמחה כל היום עם חיים של "נאר ביטחון", פעם הייתי משוכנע שגם בעקבתא דמשיחא יתכן להגיע לכל דרגא נשגבה בעולם.

זהו קשר שאין העולם יכול לראות ולגלות, ורק הצדיק האמת, שכבר כפה את יצרו בתכלית השלימות, והוא מעולם לא פגם אפי' פגם כל שהוא בהתרי"ג מצוות, רק הוא יכול לגלותו. הווי אומר, שכאשר האדם מרגיש שהתרי"ג מצוות הפכו אצלו לצמצום יבש והגבלה, בלי שום אור מעבר לאותם גבולות וצמצומים, העצה שלו היא להתקרב להצדיק האמת, והוא כבר יביא עליו את אותו 'אור רב מלעילא'.

'עד היום היה קשה לי', ממשיך חבירו הנהג. שהרי גם הצדיק הזה אין העולם כדאי לזכות לאורו, ואם כן מה נעשה כדי לזכות לתיקון הנצרך לנו כל כך. אך היום התחדש לי, כי בתוך התורה נמצא גם הפתרון לעניין זה בעצמו, 'כי צד נוכל בכל זאת להתקרב להצדיק, אפילו שאנחנו לא זכאים לכך'. כשהתשובה לכך היא 'הבקשה והחיפוש שנחפש את הצדיק הזה'. ורבינו מביא לכך את הפסוק 'אם הרב דומה למלאך ה' צבא-ות, תורה "יבקשו" מפי'הו', כך גם רבינו פותח את התורה, שצריך "לבקש" שלום, על ידי הצדיק ותורתו'.
'ולמעשה, הפתרון אותו נוכל לקחת לעצמנו' הוא מסכם, "שאנחנו צריכים להתחדש לחפש את הצדיק, ורק זה מה שלא יתן לנו להזדקן ולהתייבש".

ברסלב'ר מדורי דורות

נחמן שלנו, עומד משתומם, הוא כלל לא מבין מה חבירו רוצה ממנו, ושואל אותו: "אתה לא יודע שאני ברסלב'ר חסיד מבטן ומלידה, מצד אבי ומצד אמי, ואף מצד הורי זוגתי, כולם צאצאי חסידי ברסלב מכמה דורות... ולי אתה רוצה לומר ש'אני צריך לחפש את הצדיק האמת?!' הרי אני יודע בדיוק מי זה הצדיק האמת שבדור! אני יודע בדיוק היכן ציונו הקדוש, הייתי שם כבר לפני גיל שבע, כשהגבולות עוד היו סגורים למחצה. אני יודע בדיוק אילו ספרים הוא ותלמידו הקדוש חיברו, ואת חלקם אני מכיר אפילו בעל פה... אני אפילו נקרא על שמו, ואתה עוד אומר שאני צריך לחפש אותו?! מהיכן אתה לוקח את זה?!

יותר מכך אני יקשה עליך משיחה מפורשת מר' שמואל הורביץ בה הוא מתייחס לדברי מוהרנ"ת בהל' שבת ש'מי שלא יודע מי זה הצדיק האמת צריך לכבד את כל הצדיקים, ועל כך כותב ר' שמואל: אנו, אשרינו שאנו יודעים מתי שבת, כלומר, מיהו הצדיק בחינת שבת".

כמו יהודי טוב, עונה לו ידידו נהג הרכב אף הוא בשאלה: האם אתה מאמין שתלמידי רבינו הכירו את רבינו לפחות כמוך? ומשנענה בחיוב, הוא מזכיר לו את השיחה בחיי מוהר"ן: "ש'מעתי בש'מו ש'אמר: אלו ה'ינו רואין אוצר ה'ינו ר'צים ב'ודאי א'ליו, ו'ה'ינו חו'פ'רים ומ'ל'ל'כים ע'צ'מנו ב'ר'פ'ש ו'ט'יט ב'ש'ביל ל'ח'תו א'ח'ריו ול'מו'צ'או. ו'ה'לא א'ני או'צר ש'ל י'ראת ש'מים, ומ'דו'ע לא י'היו ל'הו'טים ו'ר'צים א'ח'רי ל'ק'ב'ל" (אות רצה). ואם לתלמידיו אמר כך רבינו, אנו לא כל שכן?!

"אם כן", שואל נחמן, "אז איך עושים את זה?!"

הוא פותח "בטעות" שיחות הר"ן, והנה הוא מגלה למול עיניו שיחה שכבר הוא לא בדיוק זוכר, שיחה קי"ט, וכך הוא קורא שם:

י'דעתי ש'יש ב'ני אדם, ש'כ'ש'הם נו'פ'לים חס ו'ש'לום מ'ע'ב'ודת ה', מ'כ'ל-ש'פ'ן ו'כ'ל ש'פ'ן או'תן ש'נ'כ'ש'לין ב'אי'זה ת'א'וה ר'עה או ב'ע'ב'רה חס ו'ש'לום, הם שו'נ'אים ומ'ת'ג'רים ב'מי ש'עו'סק ב'ע'ב'ודת ה' ו'רו'צים ל'ה'פ'ילו חס ו'ש'לום, ומ'ח'ל'י'שים את ד'עתו מ'אד, ומ'ב'זים או'תו ב'כ'מה ל'ש'ונות, וגם או'מ'רים לו ש'גם הוא י'פל כ'מו ש'נ'פ'ל הוא ר'ח'מ'נ'א ל'צ'לן. כ'מו ש'ר'א'יתי כ'מה מ'ה'ח'ס'י'דים ש'ל ע'כ'שו, ש'לפ'ני כ'מה ש'נים ה'ת'ח'ילו ק'צ'ת ב'ע'ב'ודת ה', ו'א'ח'ר-כ'ן נ'פ'לו ל'מה ש'נ'פ'לו, כ'ל א'חד ל'פי נ'פ'ילתו ר'ח'מ'נ'א ל'צ'לן, ו'א'ח'ר-כ'ן כ'ש'ראו ב'ני ה'נ'עו'רים ה'ר'כ'ים ב'ש'נים כ'ש'נ'ת'עו'רו ב'ע'ב'ודת ה', ו'ה'ת'ח'ילו ל'ה'ת'פ'לל ב'ה'ת'ל'ה'בות ב'לב ש'לם ו'ל'ה'ת'מ'יד ב'ל'מודו ו'כו'. כ'א'ש'ר מ'צו'י ע'כ'שו כ'מה ב'ני ה'נ'עו'רים ה'פ'ש'רים ה'מ'ש'ת'ו'ק'קים מ'אד מ'אד ל'ה'ש'ם י'ת'ב'ר'ו ומ'ת'ח'יל'ים ל'ה'ת'פ'לל ב'כ'ל לב ב'כ'ו'נה ג'דולה ו'כו'. ו'כ'ש'רו'אים א'לו ה'ח'ס'י'דים ה'נ'פ'ול'ים או'תם הם שו'ח'קים מ'אד מ'הם, ומ'ב'זים או'תם, ומ'ח'ל'י'שים את ד'עתם מ'אד מ'אד, ו'או'מ'רים ל'ה'ם ש'אין מ'מ'ש ב'ע'ב'ודתם ו'כו'. ו'כ'ל ז'ה מ'ח'מת ק'נ'אה, מ'ח'מת ש'הם נ'פ'לו, הם רו'צים חס ו'ש'לום ש'גם ה'ש'א'ר י'היו כ'מו'תם ר'ח'מ'נ'א ל'צ'לן. ו'ב'א'מת צ'ר'יך ש'י'ה'יה ב'ה'פ'ך כ'פ'ל".

זקנה מוקדמת בטרם עת

הוא נדהם, מחשבותיו עצרו לרגע, הרי זו ממש תגובה משמים למחשבות שהיו לו כלפי אותו בחור, רוצים להראות לו איך רבינו מתייחס לזה... פניו התרצנו בבת אחת, והוא החל לחשוב לעצמו: אולי אני אכן סובל מ'זקנה מוקדמת'? כיצד נהפכתי לגוש עפר, איפה קברתי את כל הרצונות שלי? מדוע זנחתי את כל ה'ברען'? מהי ה'יבשות' הזו שאוחזת בי?

באמצע הדרך, עצר אותם בחור וביקש טרמפ לכיוון השכונה הסמוכה. הנהג הציע לו לעלות לרכב, שמח במצוות החסד שה' זימן לידו מיד הבוקר.

ובינתיים, החלו דמעות מבצבצות בזוויות עיניו של נחמן, הוא מנסה להסתיר אותם, כדי שחבירו לא ישים לב, אך ללא הצלחה. וחבירו שואל אותו: מה קרה לך?! אני לא מכיר אותך בתור אחד שמתעורר בדמעות סתם כך באמצע היום, מה יש?! נחמן כבר לא יכול להתחמק והוא מספר לו את ההשגחה העליונה שאירעה עמו. החבר מתפעל ושואל אותו: אתה רוצה לשמוע את החלק השני של הסיפור המופלא שלך? 'בטח', הוא עונה.

אז מתחיל החבר לספר לו, שבדיוק היום הוא למד את התורה הזמנית 'תורה ל"ג קמא', והוא התבונן בנקודה הזאת עליה מדובר שם, והוא שם לב לכך שרבינו נותן כאן פתרון עמוק ושורשי לכל מחלות הזקנה והישנוניות.

רבינו מדבר בתורה שם על קשר שיש להקב"ה עם ישראל דרך צמצומים של תרי"ג מצוות, ורבינו מגלה שיש קשר יותר עמוק לה' עם ישראל, אולם,

נחמן עומד משתוקם, הוא כלל לא מבין מה חבירו רוצה ממנו, ושואל אותו: "אתה לא יודע שאני ברסלב'ר חסיד מבטן ומלידה, מצד אבי ומצד אמי, ואף מצד הורי זוגתי, כולם צאצאי חסידי ברסלב מכמה דורות... ולי אתה רוצה לומר ש'אני צריך לחפש את הצדיק האמת?!' הרי אני יודע בדיוק מי זה הצדיק האמת שבדור! אני יודע בדיוק היכן ציונו הקדוש, הייתי שם כבר לפני גיל שבע, כשהגבולות עוד היו סגורים למחצה. אני יודע בדיוק אילו ספרים הוא ותלמידו הקדוש חיברו, ואת חלקם אני מכיר אפילו בעל פה... אני אפילו נקרא על שמו, ואתה עוד אומר שאני צריך לחפש אותו?! מהיכן אתה לוקח את זה?!

מספיק כח להנחיל לעם ישראל את הקשר הזה עם הבורא, ולכן הוא חשב שיצליח לנתקם מהשי"ת. אבל הצדיק האמת בכוחו הנשגב, בוודאי יכול ללחום עם המן בכל דור, מלחמה לה' בעמלק **מדור דור**. מוהרנ"ת גם מסביר שם יותר מכך, שכל מה שהסטרא אחרא עובדת בשירות המן-עמלק כדי להכשיל יהודים בלעבור על התרי"ג מצוות, המטרה העיקרית והסופית היא לגרום להם להרגיש מנותקים וכך לנתק אותם לגמרי מהשי"ת. אך כאשר יהודי מציית לצדיק האמת וגם לאחר שהוא פגם והתרחק מה', רח"ל, הוא לא מרפה וממשיך להרגיש קרוב וקשור להשי"ת, בזה עצמו הוא מכניע את קליפת המן עמלק.

אתם מתכוונים באמת!?

בשלב הזה, הצטרף לשיחה הבחור שהצטרף ל'טרמפ', הוא כבר הבין שגם הוא חלק מאותו השגחה עליונה שמתרחשת פה היום. ואחרי שהוא מתנצל כמובן, הוא מתערב להם בשיחה, ושואל: "אתם רציניים? יש צדיק בעולם שטוען שבעצם גם כאשר אני לא בדיוק מצליח לעשות רצון הבורא, אני אמור להאמין ולהרגיש שהשי"ת אוהב אותי גם במצב הזה, ולא זו אף זו, שאם אני חושב אחרת זה מגיע מקליפת המן עמלק!?" הרי בחיי לא שמעתי דיבורים כאלו... ואם זה אכן כך, אז איך לוחמים עם אותו המן עמלק!?"

הם מסבירים לו שהסיבה שהם נמצאים עכשיו ברכב, כיון שהם בדרכם לצאת אל מחוץ ליישוב, ולצעוק שם לה' שבזכות אותו צדיק רבינו הק' רבי נחמן מברסלב, נזכה להנצל מאותו קליפת המן עמלק, ומיד הוא מבקש להצטרף אליהם להתבודדות. בינתיים, החבר ממשיך את ביאור דברי מוהרנ"ת שם בהלכה: וזו הסיבה שפורים מותר בעשיית מלאכה. כי יום טוב 'פורים' הוא אף גבוה בבחינה מסויימת יותר משבת. כי ה'פורים' מגלה לנו בעוצם ימות החול והריחוק מהשי"ת, את 'תורת הנסתר של הצדיק האמת', שעל זה מרמז מגילת 'אסתר' שקוראים אז.

בעצם גם בתורה ל"ג עצמה, ניתן לגלות את השייכות והסיבה של השכרות בפורים, כיוון שעל ידי זה אנו מגלים שגם המן כל חיותו מגיעה מהקדושה. אך אם יתגלה הסוד הזה כאשר אנחנו מפוכחים, זה יכול להביא לקרירות נוראה, כי ייתכן שיבואו אנשים לא ראויים ויורידו על ידי זה מהזהירות והיראת שמיים שמוכרחת להיות, כמו שהשי"ת ציווה, ואז זה עצמו עלול לתת כח להמן להמשיך לנתק יהודים מהשי"ת. לכן, רק כאשר מגיע אותו יום קדוש, שבו מתגלה האור במלוא תוקפו ועמלק נכנע, דווקא אז מותר לנו להשתכר, כי אז יש לנו את הכח לעלות לשם ולא ליפול ולהתרסק, ואז אנו נמשיך את האור על כל השנה כולה, שבכל מצב שרק יהיה, אנו נישאר דבוקים בהשי"ת, כי הרי זה כל המטרה שלו במה שציווה לנו את כל התרי"ג מצוות.

שלושת הצדיקים הגיעו לשדה, וכל אחד במקומו הוא התחננו לה' יתברך מעומק הלב, להינצל מקליפת המן עמלק ולזכות לקדושת מרדכי הצדיק. ■

איך ברסלב חסיד שבאופן כללי על פי הרוב הוא מציית לרבינו, מתחיל לחפש אותו? כתשובה פותח לו כבוד הנהג 'ליקוטי הלכות' בהלכה הידועה והמפורסמת שבהלכות שלוחין הלכה ה' אות ו', ומתחיל להקריא לפניו:

"כי אפלו מי שזוכה למצא לעצמו רבי או חבר אמתי שקבל מצדיקי אמת דברי אמת המועילים לנפשו באמת, אף על פי כן עדין צריך לחפש הרבה בכל יום, כי אפלו אם היו כבר מעשיו מתקנים פראוי צריך גם כן לחפש עוד ועוד, כי ידוע שאין האדם עומד וכו'. וכתוב, "לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד". מכל שכן וכל שכן שרוב ורב מעשיהם אינם עולים יפה, בפירט בעתים הללו פאשר יודע כל אחד בנפשו, על כן צריכין תמיד לחפש ולבקש הרבה אחרי הצדיק האמת שיש לו בחינת רוח הקדש הנ"ל, כי בודאי אין החפוש והבקשה אחרי גוף הגשמי של הצדיק כי אם אחרי רוח הקדש שלו שעל ידי זה עקר ברור המדמה, שזה תקונו, וזה צריכין לחפש ולבקש תמיד, כי ממה נפשך אם לא מצאו עדין כלל בודאי הוא צריך לילך על ידיו ועל רגליו לבקשו ולחפשו בכל כחו בכל העולם כלו מקצה ועד קצה כל ימיו אשר הוא חי על פני האדמה אולי יוכל למצא חיי נפשו לנצח, על כל פנים יום אחד או שעה אחת לפני מותו

ואם כבר נדמה לו שמצא את הצדיק האמת, בודאי זה צריך לבקש ולחפש עוד יותר ויותר, כי יכול להיות שהוא יושב אצל הצדיק ועדין אורו חשוף אצלו ואינו מרגיש נעימות אמתת עצותיו הקדושים וכו', ומחמת זה הוא רחוק עדין מתקונו. וכמו שמבאר בהתורה ויהי הם מריקים בסמך י"ז מזה, עין שם. כי עקר החפוש הוא אחר הרוח הקדש של הצדיק פנ"ל. ולזה צריכין יגיעה גדולה וחפוש הרבה עד שיימצא. ואם יחפש באמת בודאי ימצא, כי אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו ויגעתי ומצאתי תאמין וכו', כמו שאמר רבותינו זכרונם לברכה".

עמלק נלחם באהבה שבדעת'

כעת נחזור ל'תורה הזמנית'. מדברי מוהרנ"ת בהלכות פורים הלכה ד' על תורה ל"ג שהזכרת, יוצא, שזה עיקר המלחמה עם המן עמלק. לא מפריע לעמלק שיהודי קשור לה' 'בתוך הימים והמידות' - היינו בתורה ומצוות, [המלחמה נגד זה, בא כבר ממילא על ידי שאר הקליפות שמקבלים כח מעמלק], אלא הוא נלחם בעיקר על הקשר העמוק יותר שיש לעם ישראל עם השי"ת, אותו 'קשר של שלום' שיתגלה בשלמות לעתיד לבא. לכן המן טען בפני אחשוורוש על הפיזור והפירוד שיש בתוך כלל ישראל בזמן הגלות. כי הוא רצה להראות שמרדכי הצדיק, שמרמז על הצדיק שבדורינו אין לו

הוא נדהם,
ומחשבתו
עצרו להגע,
הרי זו ממש
תגובה משמים
למחשבות שהיו
לו כלפי אותו
בחור, הוצים
להראות לו מה
רבינו חושב
על זה... פניו
התדענו בבת
אחת, והוא החל
לחשוב לעצמו:
אולי אני אכן
סובל מ'זקנה'
מוקדמת?

נפשי בשאלתי | מתלווים לבני הנעורים בשבילי החיים ♦ עם ר' א. לפער | עריכה: שמעון שפירא

אני לא מצליח לשתות יין בכלל, מזה יהיה איתי?!

שאלה:

שלום וברכה.

ימי הפורים ממשמשים ובאים כבר, וניחוחם המשכר כבר מורגש בכל פינה. כמו כל בחור ברסלב'ר גם אני מתכוון כבר בתפילה וכיסופים לקראת היום הקדוש, מרבה בשמחה כיאה וכיאות, אבל עננה כבדה מעיבה על ליבי שעה שאני נזכר ביום הקדוש שמתקרב ובא במהירות. בתור חסיד נאמן, היודע את מעלת השתייה בפורים, אני מנסה בכל שנה לקיים את מצוות עד דלא ידע בכל כוחי, כבר מיד בתחילת הפורים לוגם אני מאותו משקה מר, שאיני מורגל כלל לשתותו, הכל במסירות נפש ממש. אבל אחרי כמה כוסות בודדות אני מקיא מיד, ואחר כך אני לא מצליח להכניס אפילו טיפת יין לפי. לצערי, כל הפורים מסתובב אצלי סביב הלחץ מכך שאני צריך לקיים את העד דלא ידע' אך ללא הצלחה. אשמח אם תוכלו להאיר את עיני בעניין חשוב ונצרך זה, שאני וכמוני הרבה מבני גילי נבוכים בו מאד.

תשובה:

איתא בשיחות הר"ן שיחה קנ"ה "הוכיח אותי הרבה להיות בשמחה דייקא בשבת". רבי נתן מספר כיצד רבינו ציווה והזהיר אותו להיות בשמחה בשבת. אך מוהרנ"ת, מרוב יראתו וחרדו לקיום את ציווי רבינו, החל לדאוג איך יוכל לקיים דבר שנראה בעיניו קשה עד מאד. ורבינו מיד אמר לו 'עכשיו יש לך עוד דבר על מה להיות בעצבות בשבת, על זה עצמו שאינך זוכה להיות שמח...! לאחר מכן סיפר רבי נתן שרבינו כיוון למחשבתו ולדאגתו מכך. רבינו רצה ללמדו שלא צריך להכניס לעצבות מכך שלא הולך לאדם בעבודת השם כפי שצריך. בפרט בעניין זה של השמחה, שבגלל שלא הולך השתייה והשמחה כמו שרוצים שיהיה, אפשר ליפול לעצבות ולהפסיד את כל הפורים.

עוד מובא בשיחות הר"ן שיחה ב': ...דרכי, כשבא היום אני מוסר כל התנועות שלי ושל בני והתלויים בי על השם יתברך שיהיה הכל כרצונו יתברך... וכן כשמגיע שבת או יום טוב, אזי אני מוסר כל ההתנהגות, וכל העניינים והתנועות של אותה השבת או היום טוב להשם יתברך, שיהיה הכל כרצונו יתברך.

כשאנו מתבוננים בשיחה הזו צפה ועולה קושיא. הרי מה ההבדל בין 'שבת ויום טוב' ל'יום חול' רגיל, הרי גם בכל יום רגיל מסר רבינו את עסקיו להשם, ואם ממילא ה' עושה הכל, אז למה צריך לפרט בנפרד את שבת ויום טוב? אלא אפשר ללמוד מכך, שישנו צורך מיוחד לפרט את העובדה שמגיע שבת קודש, כי לאדם עול שהוא סוחב על עצמו ממצוות היום הקרב, וגם אותם הוא צריך למסור לה' שינהיגהו כרצונו לבד.

וכעת לענייננו, הנה מגיע יום הפורים, וכל בחור, ובפרט ברסלב'ר, שזכה לדעת דבר ושנים בשגב גדולת הימים, הרי שליבו בוער לזכות לקדושת היום, הוא רוצה לקבל ולשאוב מלא חפנים מההשפעות הגדולות הנשפעים בימים אלו. וממילא מתחילים גם הבלבולים... הלב סתום וכל הרגשות כבויים אצלו, לכן צריך במיוחד בימים קדושים אלו למסור לפני זה את כל התנועות, העסקים, העניינים, להשם יתברך, שיהיה כרצונו. ובפרט מצווה זו של 'עד דלא ידע' שכל המצווה זה לבטל את עצמו לגמרי, שלא יהיה לו שום שכל ודעת עצמית רק רצון השם. בוודאי שצריך למסור את כל השתייה והשמחה להשם, שיהיה כרצונו, בלי לחץ ומתח רק כפי שהשם ינהיג אותו.

ראב"ן ז"ל מביא בח"י כללים (כלל ד') שרבינו המשיך את התיקונים של התורות שגילה, יחד עם התורות עצמם. וכן הדבר נוהג בעניין השכרות בפורים שכל המצווה זה להגיע ל'עד דלא ידע' דהיינו להתבטל לגמרי, ולהבין שאין אנו מבינים כלל, כי באמת גם 'ארור המן' זה מהשם, וכל הרע נמשך אף הוא מאתו יתברך. לכן, עלינו לגשת למצוות השכרות בלי שום רצונות עצמיים, ובלי להיות בלחץ כל הפורים ש'יצליח לנו השכרות'. אלא רק לנסות כל אחד כפי מה שהולך לו, מתוך ביטול להנהגת השי"ת.

כמובן, כדאי מאד להתפלל הרבה לפני יום טוב שנזכה לשמחה, לאור של פורים ולהשגה הגדולה של עד דלא ידע. וכלשון רבי נתן בתפלה ל"ז. אבל כל זה אך ורק עד לפורים, כי ביום טוב עצמו צריך להתעקש להיות בשמחה עצומה: אני שמח איך שהשם ינהיג את הפורים שלי. בין אם אזכה לשתות עוד טיפת יין, ובאותה מידה גם כל הקאה שתבוא עלי. רק להיות שמח בשמחה שאין לה קץ.

כאשר אכן ניגש למצוות השכרות במבט שכזה, אז בוודאי נזכה להארה של עד דלא ידע באמת.

המשך בעמ' 23 |

בשנתו את טעמו

מה המקור לעצת
'מיילי דשטותא'?
מה הסוד שלה?
מה המטרה שלה, וכיצד
עושים בה שימוש נכון?
על כך, ועוד,
במאמר שלפניכם:

בעמדנו בחודש אדר וימי הפורים הקדושים, אשר
נוהגים כל ישראל להרבות אז בשמחה גדולה מאד,
ועושים אז כל מיני צחוק וצחוק בשביל להרבות
השמחה.

(ליקוטי הלכות, נפילת אפים ד, ה)

וכפי שאף מזהיר מוהרנ"ת את בנו ואת כל אנשי
שלומנו:

ועתה בני שמע בקולי לאשר אני מצוה אותך,
ותשמח עצמך בכל מה דאפשר, בפרט פי ימי אדר
בכנסין, שצריכין להרבות בשמחה. ותתחיל מעתה
לעשות 'אחשורוש שפיל' ו'קבצן ועושר שפיל', ו'קנין
וחרף שפיל', ושאר מיני שפיל וצחוק. וגם מוסר
כתב זה רבי נחמן וכל אנשי שלומנו, כלם חובה
מטלת עליהם להרגיל בשמחה, על ידי כל מיני מלי
דשטותא, ובפרט בפורים בעצמו תהיה אף שמח.
(עלים לתרופה, מכתב מיום א' תרומה תקצ"ג)

אמרנו בלבנו, שהזמן גרמא לברר וללבן ענין עצה זו
- עצת ה"מילתא דשטותא" - שורשה ומקורה, צורתה
ותועלתה, ולסקל ממנה כמה שיבושים שחדרו לתוכה.

"מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד"

ובכן:

מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד, ולהתגבר
להרחיק העצבות והמרה שחורה בכל פחו.

(ליקוטי מוהר"ן תניינא, כד)

א. שפיל = הצגה. ומזכיר כאן כמה סוגי הצגות ומשחקים. ומסופר
בשיש"ק: "רבי נחמן טולטשינער ז"ל המכונה 'נשקע' סיפר לרבי
לוי יצחק שדודיו היקרים רבי מיכל ורבי דוד צבי בני רבי יצחק בן
מוהרנ"ת, היו משחקים בפורים במשחק מיוחד שהיה נקרא בשם
'אחשורוש שפיל' ו'קבצן ועושר שפיל', 'משחק אחשורוש' ומשחק
'הקבצן והעשיר', וזה היה משחק שנצרך לזה הרבה חכמה" (שיש"ק
ד, תע).

ומאחר שה'עצבות' מתגברת על האדם עד למאד,

פי טבע האדם למשך עצמו למרה שחורה ועצבות מחמת פגעי ומקרי הזמן, וכל אדם מלא יסורים.

(שם)

לכן, אנו מוכרחים להשתמש בכל האמצעים לבוא לשמחה, "ואפילו במילי דשטותא". וכלשון רבינו:

על פן צריך להכריח את עצמו בכח גדול להיות בשמחה תמיד, וישמח את עצמו בכל אשר יוכל, ואפילו במילי דשטותא!

(שם)

בתורה נוספת בליקוטי מוהר"ן, חוזרים הדברים ונשנים:

והעקר להיות בשמחה תמיד. וישמח עצמו בכל מה שיעכל, ואפילו על ידי מלי דשטותא, לעשות עצמו פשוטה ולעשות עניני שטות וצחוק או קפיצות ורקודים, כדי לבוא לשמחה, שהוא דבר גדול מאד.

(ליקוטי מוהר"ן תניינא, מח)

אם בליקוטי מוהר"ן כותב רבינו שעל האדם לשמח את עצמו "אפילו" במילי דשטותא - לשון המעיד על כך שעצה זו אינה נמצאת בעדיפות ראשונה, כמובן - הרי שמיחותיו עולה ש"על פי רוב" מוכרחים להשתמש בעצה זו.

וכלשונו ב'חיי מוהר"ן':

ועל פי רב צריך לשמח את עצמו במילי דשטותא, לעשות עניני צחוק ומלתא דבדיחותא כדי לשמח את עצמו בפמה דאפשר. ועל פי רב אי אפשר לשמח את עצמו פי אם על ידי זה, פי המרה שחורה והעצבות מתגבר על האדם יותר מן הכל, וקשה לשפרה יותר מכל המדות, ומזקת להאדם מאד יותר מהכל.

(חיי מוהר"ן, תקצג)

כך גם ב'ליקוטי עצות', כותב מוהרנ"ת כמה וכמה פעמים:

גם כמה פעמים צריך לשמח את עצמו על ידי מלי דשטותא, מלי דבדיחותא. ומרובי צרות האדם, שסובל כל אחד בגוף ונפש ומזון, על-פן על פי רב אין יכולין לשמח את עצמו פי אם על ידי מלי דשטותא, לעשות עצמו פשוטה כדי לבוא לשמחה, שכל החיות בגוף ונפש תלוי בזה.

(ליקוטי עצות, שמחה כט)

וצריך לשמח את עצמו בכל מיני עצות, ועל פי רב על ידי מלי דשטותא דיקא.

(שם, ל)

וכבר מבאר שעל פי רב אי אפשר להיות בשמחה פי אם על-ידי מלי דשטותא.

(שם, לה)

אם לא די בכך - הרי שבאחת משיחותיו התבטא רבינו, שלפי מצבנו הקשה, "אי אפשר לבוא לשמחה" כי אם על ידה, "ורק על ידי זה באים לשמחה..."

ואמר פי לזכות לשמחה, זה קשה וכבד להאדם לזכות לזה יותר משאר כל העבודות. ענה ואמר: כפי הנראה, 'שאי אפשר' לבוא לשמחה פי אם על ידי עניני שטות, לעשות עצמו פשוטה ולעשות עניני צחוק ושטות וכו' כמבאר במקום אחר, 'ורק' על ידי זה באין לשמחה!

(שיחות הר"ן, כ)

בליקוטי הלכות, אף מצטט מוהרנ"ת את לשונו של רבינו באידיש, וכותב:

פי איתא בדברי רבנו ז"ל בכמה מקומות כמה אזהרות גדולות שצריך האדם להרגיל את עצמו להיות בשמחה תמיד, ואיתא בדברי הקדושים שאי אפשר להיות בשמחה פי אם על ידי מלי דשטותא דיקא, שעושיני עצמן פשוטה ומשמחין את עצמן במילי דשטותא. פי מחמת שטבע האדם נמשך אחר העצבות מאד, פי כל אדם מלא יסורים ויגזרות פידוע לכל אחד ואחד, על פן צריך להכריח את עצמו בכל הכחות להיות בשמחה. ועקר השמחה אי אפשר להיות פי אם על ידי מלי דשטותא. כמו ששמעתי מפיו ז"ל שאמר בזה הלשון: "סע האט א פנים אז מע קען מער ניט פרייליך זיין, נאר מיט נאריש מאכין זיך!" [= הדבר נראה שאי אפשר להיות בשמחה אלא על ידי שעושה עצמו פשוטה]. וכן דבר עוד מזה כמה פעמים.

(ליקוטי הלכות, נפילת אפים ד, ה)

על אף שישנם כמה דרכים ועצות כיצד להתנהג בזמנים בהם הלב "אטום ומבולבל מלהרגיש היטב את השמחה האמיתית" - וכפי שמונה אותם רבי אברהם ב"ר נחמן בקצרה בתפילתו:

והיה בעזרי שגם בעת שלבי אטום ומבולבל מלהרגיש היטב את השמחה האמתית, היה בעזרי שאמשיכה עלי על ידי: [א.] מלי דשטותא [ב.] ועל ידי רקודין ושאר תנועות בגוף, [ג.] ועל ידי שאעשה עצמי כאלו אני שמח, [ד.] ועל ידי קול הנגינה המביאה את השמחה בלב, [ה.] ועל ידי דבור שאדבר הרבה את דברי השמחה בפה, שגם זה מביא את זכרון השמחה בלב תמיד.

(כוכבי אור, ששון ושמחה, תפילה ג)

אעפ"כ, ע"פ רוב אנו מוכרחים להשתמש עם עצת ה'מילי דשטותא', וכפי שמדגיש מוהרנ"ת בכמה וכמה ממכתביו שעצה זו היא העיקרית בין שאר העצות והדרכים.

והרי כמה ציטוטים ממכתביו:

ביותר אפה צריך לזרו עצמה ולחזק עצמה להיות רב היום ככלו בשמחה וחדוה, לחזק עצמה לפקח דעתה לשמח עצמה בכל הדרכים ששמעת ממני, הן בהנקה טובות, הן בפמה שזכינו לידע מאור פזה, ובמה שלא עשני גוי, 'והעקר' במילי דשטותא ובדיחותא.

(עלים לתרופה, מכתב מיום ב' בהעלותך תק"צ)

ועתה בני פבר שמעת הרבה פמה וכמה צריך לחזק את עצמה בשמחה ... למען השם התזקו עצמכם בכל הדרכים שדברנו, 'ובפרט' במילי דשטותא ובדיחותא.

(שם, מכתב מיום ה' ויחי תקצ"ב)

והעקר שתרגיל עצמה נפשך בכל עז בכל מיני דרכים ועצות

ב. עיי"ש שמציין בהערותיו, את המקורות לכל עצה ועצה מאלו החמישה.

”בשנותו את טעמו לפני אבימלך”

שְׁמֵמֶתָ, בְּפֶרֶט' בְּמִלֵּי דְשִׁטּוֹתָא וּבְדִיחוֹתָא.

(שם, מכתב מיום ו' ויקהל תקצ"ב)

שְׁמַח בְּנֵי וְאֵל תִּתְעַצֵּב, וְשִׁמַּח נִפְשָׁךְ בְּכָל נִקְדָּה וְנִקְדָּה טְוָבָה, וְזִבְיֹתֵר' בְּמִלֵּי דְשִׁטּוֹתָא כְּדוּעָה לָךְ.

(שם, מכתב מיום ערב שביעי של פסח תקצ"ב)

וּזְבִיֹתֵר' תִּתְחַזֵּק בְּכָל כְּחָךְ בְּמִלֵּי עֲצוֹת לְשִׁמַּח נִפְשָׁךְ בְּכָל מַה דְּאִפְשָׁר, וּבְפֶרֶט' בְּמִלֵּי דְשִׁטּוֹתָא.

(שם, מכתב מיום א' ראה תקצ"ג)

שכן, לפי גודל התגברות העצבות והמרה שחורה, ועוצם הקושי והכבדות לבוא לשמחה,

אֲשֶׁר תִּתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם כְּבִדּוֹת הַדְּבָר הַזֶּה, מֵעֲצָם הַהִרְפָּתָקְאוֹת הָעוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד בְּגוֹף וְנַפְשׁוֹ, וְהַתְּגַבְּרוֹת גְּדוֹל וְעֲצוּם כָּל כֶּף עַד שֶׁצְּרִיכִים לְהִשְׁתַּדֵּל בְּזֶה בְּמִסִּירוֹת נַפְשׁ מִמֶּנּוּ.

(כוכבי אור, ששון ושמחה, פתיחה)

אנו מוכרחים להשתמש עם עצה זו של 'מילי דשטותא', כדי להיחלץ ממרירות גלות היגון ואנחה ולבוא לששון ושמחה.

כִּי בְּמִרְיוֹת הַגְּלוּת כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר הָעֲצָבוֹת בְּיֹתֵר, וְזֶהוּ 'עֲקָר' הָעֲצָה - לְעֲשׂוֹת מִלֵּי דְשִׁטּוֹתָא כְּדֵי לְשִׁמַּח אֶת נַפְשׁוֹ בְּמִרְיוֹת כְּזֶה!

(ליקוטי הלכות, הודאה ו, נז)

וּמְגִדֵּל מִרְיוֹת וְצָרוֹת הַגְּלוּת הַמֵּר הַזֶּה בְּגוֹף וְנַפְשׁוֹ וּמְמוֹן, 'אֵי אִפְשָׁר' לְהִיֹּת בְּשִׂמְחָה כִּי אִם עַל יְדֵי מִלֵּי דְשִׁטּוֹתָא דִּיקָא!

(ליקוטי הלכות, נפילת אפים ד, ה)

לפעמים, העצבות גדולה כל כך, עד שמוכרחים לבלות אף "כמה שעות בכמה מילי דשטותא ובדיחותא" ... כפי שכותב מוהרנ"ת לבנו:

וַיֵּאמֵן לִי בְּאֵמַת שְׁכַל מַה שֶּׁכִּתְבָתָּ אֵינִי חֲדוּשׁ אֲצִלִּי כָּלֵל, כִּי כְּאֵלֶּה מִמֶּשׁ עָבַר עָלַי כְּמַה פְּעָמִים, וְנִמְשָׁךְ וְזָמַיִם הַרְבֵּה, שֶׁנִּדְמָה לִי שֶׁאֵי אִפְשָׁר לְחַיֹּת יוֹם אֶחָד וְאִפְלוּ שְׁעָה אַחַת ... וְכַמָּה שְׁעוֹת הִכְרַחְתִּי לְבִלּוֹת כְּכַמָּה מִלֵּי דְשִׁטּוֹתָא וּבְדִיחוֹתָא.

(עלים לתרופה, מכתב מיום א' וישב תקצ"ד)

ולפעמים אף "נצרך מאד מאד בלי שיעור" להתגבר "בשחוק גדול מאד מאד איזה שעה רצופה" ... כפי שמספר מוהרנ"ת ביומנו:

וְנִסְעֵנוּ מִשָּׁם וּבָאנוּ לְטַשְׁעֵרִין לְעַת עָרֵב וְהַתְּפַלְלָתִי מִנְחָה עַל הָעֲגָלָה. וְקָדַם מִנְחָה הֵייתִי בְּתַחֲלָה בְּעֲצָבוֹת מְאֹד וְסִפְרָתִי קִצְתָּ צַעֲרִי לְפָנַי רַבִּי גְּרִשׁוֹן וְרַבִּי מְנַדִּיל הַצ"ל וְנִחַמוּ אוֹתִי קִצְתָּ וְאָמְרוּ: הֲלֹא רַבְּנֵנוּ ז"ל אָמַר שְׂאֵתָם שׁוֹחֲקִים מִכָּל הָעוֹלָם וְכוּ'. וְאַחַר כֵּן הִתְחַלְנוּ לְשַׁחֹק אֲנִי וְרַבִּי גְּרִשׁוֹן, וְהַתְּגַבְּרוּנוּ בְּשׁוֹחֲקֵי גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד אֵיזָה שְׁעָה רְצוּפָה, וְעַל יְדֵי זֶה שִׂמְחָתִי עֲצָמִי קִצְתָּ, וְזֶה הָיָה נִצְרָה לִי אֲזַי מְאֹד מְאֹד בְּלִי שְׁעוֹר.

(ימי מוהרנ"ת ח"ב, לב)

עצה זו של 'מילי דשטותא', מקורה למעלה בקודש, משנים קדמוניות. כשהראשון שהשתמש בעצה זו, היה: דוד המלך, "בשנותו את טעמו לפני אבימלך ויגרשהו וילך" (תהלים לד, א).

היה זה בברחו מפני שאול, נקלע לגת, והגיע ליד ארמונו של אכיש, אחיו של גלית שֶׁהָרְגוּ דוד.

וַיָּקָם דָּוִד וַיִּבְרַח בַּיּוֹם הַהוּא מִפְּנֵי שְׂאוּל, וַיָּבֹא אֶל אַכִּישׁ מֶלֶךְ גַּת. וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי אַכִּישׁ אֵלָיו הֲלֹא זֶה דָּוִד מֶלֶךְ הָאֲרָץ, הֲלֹא לָזֶה יַעֲנוּ בְּמַחְלוֹת לְאֹמֵר הִנֵּה שְׂאוּל בְּאֶלְפָיו וְדָוִד בְּרַבְבָּתָיו. וַיִּשָּׂם דָּוִד אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּלִבּוֹ, וַיֵּרָא מְאֹד מִפְּנֵי אַכִּישׁ מֶלֶךְ גַּת.

(שמואל-א כא, יא-יג)

וכאשר כלתה אליו הרעה והיה בסכנת חיים, ריחם עליו ה' ושלח לו עצה נפלאה:

וַיִּשְׁנֶה אֶת טַעְמוֹ בְּעֵינֵיהֶם וַיִּתְהַלֵּל בְּיָדָם, וַיִּתְּנוּ עַל דַּלְתוֹת הַשָּׁעַר וַיִּזְרְדוּ רִירוֹ אֶל זָקְנוֹ.

(שם, יד)

וַיִּתְהַלֵּל בְּיָדָם - עָשָׂה מַעֲשֵׂה סִבְלוֹת וְהוֹלִלוֹת. וַיִּתְּנוּ עַל דַּלְתוֹת הַשָּׁעַר - שֶׁהָיָה פּוֹתֵב בְּדַלְתוֹת הַשָּׁעַר אוֹ מְשָׁרְט שְׂרִיטוֹת. וַיִּזְרְדוּ רִירוֹ אֶל זָקְנוֹ - הוּא רִיר הַרוֹק הַיּוֹצֵא מִהַפֶּה. (רד"ק, שם)

ואכן, העצה פעלה את פעולתה.

וַיֹּאמֶר אַכִּישׁ אֶל עַבְדָּיו: הֲנִיחָה תִּרְאוּ אִישׁ מִשְׁתַּגֵּעַ, לָמָּה תִּבְיֹאוּ אֹתוֹ אֵלָי. חֲסֵר מִשְׁגָּעִים אָנִי כִּי הִבְאֵתָם אֶת זֶה לְהִשְׁתַּגֵּעַ עָלַי?! הֲזֶה יָבֹא אֶל בֵּיתִי?!

(שם, טו-טז)

אָמְרוּ בְּמִדְרַשׁ שֶׁהֵיְתָה אֲשֶׁרְתָּ וּבִתָּו מִשְׁגָּעוֹת, וְלָזֶה אָמַר יְכוֹי חֲסֵר מִשְׁגָּעִים אָנִי?! רְצָה לֹאֵמַר: וְכוֹי אֵין דֵּי לִי בְּמִשְׁגָּעוֹת אֲשֶׁר בְּבֵיתִי, עַד שֶׁהִבְאֵתָם גַּם אֶת זֶה לְהִשְׁתַּגֵּעַ אֲצִלִּי.

(מצודות דוד, שם)

באותה שעה, התייבבה לדוד תמיהה שתמה לפני הבורא יתברך, זמן רב לפני אותו מאורע:

אָמַר דָּוִד לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: כָּל מַה שֶּׁעָשִׂיתָ יָפֵה עָשִׂיתָ, חוּץ מִן הַשְּׁטוּת הַזֶּה! אָמַר דָּוִד לְפָנַי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, מַה הִנָּחָה יֵשׁ לְעוֹלָם מִן הַשְּׁטוּת הַזֶּה, שֶׁאָדָם מֵהַלֵּךְ בְּשׁוֹק וּמְקַרֵּעַ פְּסוּתוֹ, וְהִתְיַנּוֹקוֹת רְצִין אַחֲרָיו וּמִשְׁחַקֵּין עָלָיו, זֶה נָחָה לְפָנֶיךָ?!

אָמַר לִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: עַל שְׁטוּת אֲתָה קוֹרָא תִּנְיָה? תִּנְיָה שֶׁתִּצְטָרֵךְ לָהּ! וְכֵן אָמַר שְׁלֵמָה "כִּי לְדַבֵּר יִחְבֵּל לוֹ" ... אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: [עוד יבוא יום אשר] תִּצְטָרֵךְ וְתִתְפַּלֵּל עָלֶיךָ עַד שֶׁאֲתָן לָךְ מִמֶּנָּה.

(מדרש תהלים, מזמור לד)

ואכן, בהגיעו אל אכיש מלך גת,

מוכרחים להשתמש עם עצה זו של 'מילי דשטותא' כדי להיחלץ ממרירות גלות היגון ואנחה ולבוא לששון ושמחה.

ג. כמה נפלא הדיק שדייק אחד מאנ"ש, שעל אף השחוק ה"גדול מאד מאד", לא בא אלא ל"קצת" שמחה. שכן, הצחוק עצמו אינו שמחה כלל, אלא אמצעי להגיע אליו, וכפי שיתבאר להלן אי"ה. ד. האמת, שגם אצל יוסף הצדיק מצאנו כעין זה, ששייח את עצמו ב'קפיצות' וריקודים [השייך לענין 'מילי דשטותא'] "וכמו שאיתא במדרש על פסוק 'ויהי איש מצליח' שהוא לשון 'מפוז ומרקד', שגם בעבודתו בבית הסוהר היה מפוז ומצליח לשמח נפשו. כי עיקר העצה לשמח נפשו במילי דשטותא, כמו שמבואר בדברינו הרבה בזה" (ליקוטי הלכות, הודאה ו, לט. ועיי"ש עוד בסעיף נ"ז). ה. שמו היה 'אכיש', אלא שנקרא 'אבימלך'. כמו שאמרו חז"ל ומובא ברש"י: "לפני אבימלך - כך כל מלכי פלישתים נקראים, וכל מלכי מצרים 'פרעה'. ואף על פי ששמו 'אכיש', קורין לו 'אבימלך'. ומדרש אגדה, שהיה צדיק כאבימלך (שנכתב בתורה אצל שוה) שלא רצה להרגו, ואנשיו אומרים לו 'הלא זה דוד מלך הארץ', כדאיתא במדרש תהלים" (רש"י, תהלים לד). ו. ב'מדרש תהלים' מסופר שהוא כתב על שערי הארמון: "אכיש מלך גת חייב לי מאה ריבוא, ואשתו חמישים ריבוא".

בְּחִינַת הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא שְׂמֻחַתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּנֹ"ל.
(ליקוטי הלכות, נפילת אפים ד, ו)

והימצאותו של דוד אצל אכיש מלך גת, מסמלת את התגברות העצבות "בעת תוקף הגלות".

וְעַל כֵּן בָּעֵת שֶׁבָּא דָּוִד בֵּיַד הַפְּלִשְׁתִּים בְּגָלוֹת וְתַפְסוּ אוֹתוֹ וְהִבְיִאוּהוּ לִפְנֵי אַבְיִמֶלֶךְ וְרָצוּ לְנַקֵּם בוֹ, וְרָאָה דָּוִד שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וְלַצָּאת מֵהֶם כִּי אִם עַל יְדֵי שְׂמֻחָה, שְׂעַל יְדֵי זֶה עָקַר הַהִתְגַּבְּרוֹת עַל הַקְּלָפוֹת וְהַסְטָרָא אַחֲרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצָבוֹת כְּנֹ"ל. אָבֵל בְּעֵת תַּקְוָה הַגְּלוֹת שְׂמֻחַתְּנִי בְּמִרְיַת הַשְּׂעֵבֹד וְאֵינִם מְנִיחִים לְשִׂמְחָה, וְאִם כֵּן מֵאֵין יָבוֹא עֲוֹנִי?! כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְהַמְלִיט מֵהַסְטָרָא אַחֲרָא כִּי אִם עַל יְדֵי שְׂמֻחָה, וְלִשְׂמֻחָה אֵי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת מִחֲמַת תַּקְוָה הַתְּגַבְּרוֹת בְּגָלוֹת.

(שם)

עד אשר "חנן ה' אותו בעצה הזאת" של מילי דשטותא, אשר על ידה ניתן להיחלץ ולהימלט מהעצבות והמרה שחורה גם בגלותנו המר הזה. שכן:

דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה שְׂמֻחַתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁנִּפְלַ בְּגָלוֹת בֵּיַד הַסְטָרָא אַחֲרָא שֶׁהֵם הַפְּלִשְׁתִּים, חָנַן ה' אוֹתוֹ בְּעֵצָה הוֹאֵת שְׂעֵשָׂה עֲצָמוֹ כְּשׂוֹטָה מְמַשׁ וְעֵשָׂה מְעַשָּׂה שְׂטוֹת וְשִׁגְעוֹן מְמַשׁ וְהוֹרִיד רִירוֹ עַל זַקְנוֹ וְיָתֵוּ עַל דְּלֹתוֹת הַשֶּׁעַר וְכוּ', וְעַל יְדֵי זֶה נִמְלֵט מִיָּדָם. כִּי עַל יְדֵי מִילֵי דְשְׂטוֹתָא דִּיקָא בְּאִים לְתוֹף שְׂמֻחָה, שְׂעַל יְדֵי זֶה נִצְוֵלִין מֵהֶם, כִּי עָקַר הַהִתְגַּבְּרוֹת עֲלֵיהֶם הוּא עַל יְדֵי שְׂמֻחָה, וְאֵי אֶפְשָׁר בְּגָלוֹת לְשִׂמְחָה כִּי אִם עַל יְדֵי מִילֵי דְשְׂטוֹתָא דִּיקָא כְּנֹ"ל.

(שם)

ואכן, 'ממנו ראו וכן עשו' גדולי ישראל לדורותיהם. וכפי שכבר מצאנו אצל התנאים והאמוראים, שהיו מקדימים לפני הלימוד לומר מילי דבדיחותא.

כִּי הָא דְרַבָּה - מִקְמֵי דְפִתְחָ לְהוֹ לְרַבִּין, אָמַר מִילְתָּא דְבְּדִיחוֹתָא וּבְדִחוֹ רַבִּין, וְלִבְסוּף יְתִיב בְּאִמְתָּא וּפְתַח בְּשִׂמְעָתָא.

(שבת ל ע"ב, פסחים קז ע"א)

וְזֶה בְּחִינַת מִילֵי דְבְּדִיחוֹתָא שֶׁהָיוּ נוֹהֲגִים הַתְּנָאִים וְאֲמוֹרָאִים הַקְּדוּשִׁים קִדְּם הַלְמוּד, כְּדִי לְבוֹא לְשִׂמְחָה עַל יְדֵי מִילֵי דְבְּדִיחוֹתָא שֶׁהֵם מִילֵי דְשְׂטוֹתָא דִּיקָא. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁפְּתוּב בְּזֶהֱרַר הַקְּדוּשׁ (וַיִּקְרָא דָּף מ"ו) שֶׁרַב הַמְּנוּנָא סָבָא הוּא מְסַדֵּר קָמֵי חַבְרָא פְּרָקָא דְמִילֵי דְשְׂטוֹתָא.

(שם, ה)

וכך גם אצל גדולי צדיקי החסידות, היו 'בדחנים' שתפקידם היה לבדח ולשמח את רבם, ולחלצם ממיצר היגון והמרירות המתגברת עליהם".

וְזֶהוּ הָעֲנָן מַה שֶׁהָיוּ נוֹהֲגִין כָּל הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים הַמְּפָרְסְמִים שֶׁהָיוּ בְּיָמֵינוּ, שְׂעַל כִּי רַב הָיָה לָהֶם אֲנָשִׁים

בְּאוֹתָהּ שְׂעָה נִתְּרָא דָּוִד, וְאָמַר "יּוֹם אִירָא אֲנִי אֶלְיָךְ אָבְטָח". הַתְּחִיל מִבְּקֵשׁ דָּוִד וּמִתְפַּלֵּל, וְאָמַר: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, עֲנֵנִי. בְּאוֹתָהּ הַשְּׂעָה אָמַר לִיהַּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: מַה אַתָּה מִבְּקֵשׁ? אָמַר לְפָנָיו: תֵּן לִי מְאוֹתוֹ הַשְּׂטוֹת שְׂבִרְאָתָּ! אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: לֹא אֶמְרְתִּי לָךְ "כֹּה לְדַבֵּר יַחְבֵּל לֹ", וְהַשְּׂטוֹת אַתָּה מִבְּקֵשׁ. לָכֵן נֹאמַר "לְדוֹד בְּשׂוֹתוֹ אֵת טַעְמוֹ".

(שם)

וכשהועילה לו השטות, וניצל על ידה מאבימלך, פתח בשירה וחיבר את המזמור "לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך ויגרשהו וילך".

בְּאוֹתָהּ שְׂעָה שְׂמַח דָּוִד שְׂמֻחָה שְׂנִיעָא לוֹ הַשְּׂטוֹת מִתּוֹף הַשְּׂמֻחָה, וְעֵשָׂה אֵת הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּאֶלְפֵי א בֵּית־א. אָמַר לְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: כִּמְה טוֹבָה הִיא הַשְּׂטוֹת! דְּכַתִּיב "אֲבָרְכָה אֵת ה' בְּכָל עֵת תְּמִיד תִּהְיֶה לִּי בְּפִי", בְּעֵת חֻקְמָה וּבְעֵת שְׂטוֹת.

(שם)

כבכל סיפורי התנ"ך, יש גם בסיפור זה סוד עצום, והוראה הנוגעת לכל אחד מאתנו, לדורות עולם.

כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, מִי שְׂרוּצָה לְכַנֵּס בְּדַרְךְ הַיִּשְׂרָאֵלִי בְּאֵמֶת, בְּדַרְךְ הַקְּדוּשׁ בְּדַרְךְ הָאֵמֶת, עוֹבְרִין עָלָיו כָּל הַגְּלוֹת וְכָל הַמְּלַחְמוֹת וְהַסְּפוּרִים הַמְּבַאֲרִים בְּכָל הַתּוֹרָה כְּלָה וּבְנִבְיָאִים וּבְסֻפְרוֹתָם. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּלוּל מִכָּל הַתּוֹרָה, וְצָרִיךְ שְׂעִיבְרוּ עָלָיו כָּל הַמְּלַחְמוֹת ... הַמְּבַאֲרִין בְּכָל הַתְּנ"ךְ, הַכָּל צָרִיךְ לְעַבֵּר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל.

(ליקוטי הלכות, אונאה ג, א)

כך שגם סיפור זה עובר "על כל אחד ואחד מישראל"; כל אחד מאתנו נקלע ביום מן הימים אצל אכיש מלך גת, והדרך היחידה להימלט ממנו היא 'בשנותו את טעמו'...

וכך מבאר מוהרנ"ת סוד סיפור זה:

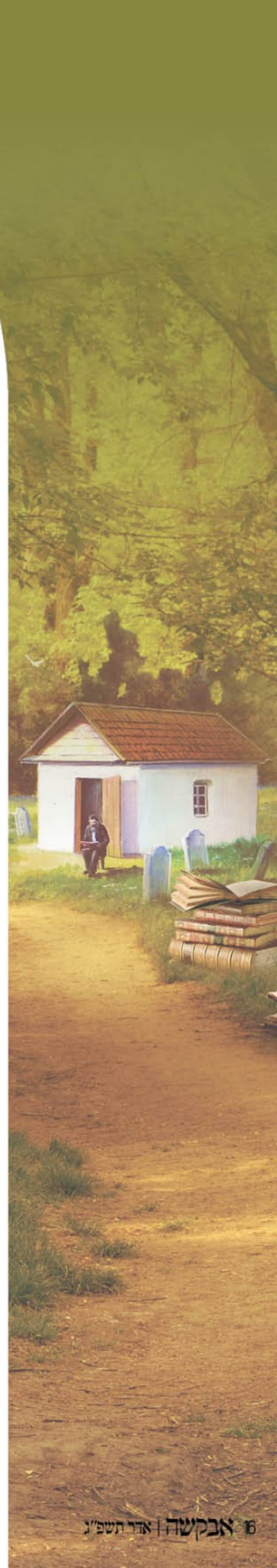
'דוד' הוא השמחה, ומלחמתו עם שונאיו היא מלחמת השמחה עם העצבות.

כִּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ הוּא בְּחִינַת מְלֻכּוֹת דְּקִדְשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְּׂכִינָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלֻכּוֹת דָּוִד מְשִׁיחַ כְּדוּעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמֻחָה. וְעָקַר הַמְּלַחְמָה שֶׁל דָּוִד עִם הַסְטָרָא אַחֲרָא וְהַקְּלָפוֹת, הָיָה רַק לְשִׂבּוֹר הַעֲצָבוֹת וְלְזַכּוֹת לְשִׂמְחָה. לְשִׂמְחָה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִיָּנִי נְגִינָה שֶׁהַמְשִׁיךְ דָּוִד בְּעוֹלָם עַל יְדֵי סֶפֶר תְּהִלִּים שֶׁכְּלוּל מִכָּל הָעֲשָׂרָה מִיָּנִי נְגִינָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂמֻחָה, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב עַלֵי עֲשׂוֹר וְעַלֵי נֶבֶל וְכוּ' כִּי שְׂמֻחַתְּנִי ה' בְּפַעֲלָךְ וְכוּ'. וְכֵן מְבַאֵר בְּזֶהֱרַר הַקְּדוּשׁ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם הוּא 'בְּדַחָא דְמִלְכָא', שְׂאֶפְלוּ בְּעֵת שֶׁהִתְרַדָּה עַל חֻטְאֵי בְּשִׁבְרֵי לֵב לֹא עֹזב אֵת דְּרָכֵי בְּדִיחְתּוֹ, כְּמִבְּאֵר שֶׁם בְּזֶהֱרַר עַן שֶׁם. כִּי דָּוִד הוּא בְּחִינַת מְלֻכּוֹת דְּקִדְשָׁה שֶׁהִיא

ז. וכבר דנו המפרשים מהו אותו 'מילתא דבדיחותא' שהיה אומר להם, ובוודאי לא היה אלא לפי מדרגתו הגדולה, ולא בדיחות תפלות של המון העם ח"ו, ואכמ"ל.

ח. שכן, במידה מסוימת, נמצאים הצדיקים במלחמה קשה יותר עם העצבות. וכמובא ב'שיחות שאחר הסיפורי מעשיות': "מעשה היה בצדיק אחד שנפל עליו עצבות וכבדות גדול. והעצבות והכבדות כשמתגברת על הצדיק, היא קשה מאד עליו, כי עליו מתחזקת יותר ויותר".

ובמיוחד היו זקוקים לכך הצדיקים הגדולים, אשר לבם היה נשבר בקרבם מצרות הגלות ומגעגועים לכיאת הגואל, וכפי שהאריך בזה הרה"ק ממונקאטש וכתב: "וע"כ שמענו וראינו אצל הצדיקים מתלמידי הבעש"ט ז"ע שהיו מאנ"ש מהם בדחנא דמלכא (מאן מלכי רבנן) ובעת שראו כי רבם נעצב ונתמרמר מאוד הגידו מילתא דבדיחותא כדי לחזק את לבם ושלא יפרח רוחם ח"ו מרוב צערם וראשם נמלא מצרות ישראל וגלות השכינה וגודל הגעגועים על ביאת גואל צדק

שְׁהוּ כְּמוֹ בְּדַחְנִים, וְהָיוּ עוֹשִׂים לְפָנֵיהֶם כָּל מִינֵי צָחֻק וְשִׁטוֹת כְּמַפְרָסִים. וְהָכֵל בְּשִׁבְלֵי שְׂמֻחָה, כִּי אֵין דְּבַר מֵזִיק לְעִבּוּדֵת ה' כְּמוֹ הָעֲצָבוֹת, כְּמוֹכָא בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים, וּמַגְדֵּל מְרִירוֹת וְצָרוֹת הַגְּלוּת הַפֶּר הָאֵה בְּגוּף וְנַפְשׁ וּמְמוֹן, אִי אֶפְשָׁר לְהִיֹּת בְּשִׂמְחָה כִּי אִם עַל יְדֵי מִלֵּי דְשִׁטוֹתָא דִּיקָא כְּנָל.
(ליקוטי הלכות, נפילת אפים ד, ה)

העלאת השכינה מגלותה

אחר הדברים האלה, נבוא בס"ד לבאר סודה ומהותה של עצה זו, ומתוך כך אף נבין את מטרתה וצורתה הנכונה.

זה החלי בס"ד:

הנה, עומק הסוד מדוע מוכרחים להשתמש ב'מילי דשטותא' כדי לבוא לשמחה, הוא מפני שהשמחה האמיתית והקדושה - הלא היא השכינה הקדושה, שהיא 'שמחתן של ישראל' - נפלה בגלות תחת יד הקליפות. וכדי לחלצה משם, אנו מוכרחים לירד למקום הקליפות, מקום השטות, ולהעלותה משם.

וכדברי מוהרנ"ת:

עקר גלות ישראל שהיא גלות השכינה, עקר הגלות הוא מה שהעצבות, שהם הסטרא אחרא והקלפות, מתגברין על ישראל ואינם מניחים אותם לשמח בה' ובתורתו הקדושה. כמבאר בהתורה 'אמצעותא דעלמא', שגהו עקר גלות השכינה שהיא שמחתן של ישראל, שעקר גלותה פשהעצבות מתגבר עליה, דהינו על ישראל חס ושלום, עין שם. נמצא שעקר גלות השכינה וכנסת ישראל היא, מה שהשמחה היא בגלות.

ועל פן עכשיו בגלות, שעקר הגלות הוא שהשמחה נפלה למטה בגלות, ומשם נמשך כל השמחה של העובדי פוקבים וקדושים ההולכים בשרירות לבם, אשר באמת הם רחוקים משמחה אמיתית, כמו שכתוב "לד כסיל לתוגה לו", כי כל ימיו פעם ומכאובות וכו', כי הסטרא אחרא נקראת 'גון ואנחה' כידוע, אך כל השמחה שיש אצלם נמשך רק מבחינת גלות השכינה שהיא שמחתן של ישראל שהוא עכשיו בגלות, ומשם נמשך ניצוצי השמחה שנפל אצלם בגלות, ומשם כל שמחתם לפי שעה.

... ועל פן מחמת שעכשיו השמחה בגלות, היא מלבשת

כְּמִלֵּין דְּעֵלְמָא, שְׁהִים מִלֵּין דְּשִׁטוֹתָא. עַל כֵּן, מִי שְׂרוּצָה לְבוֹא לְשִׂמְחָה, לְשִׂמְחָה בְּקִדְשֵׁת יְהוּדוּתוֹ בְּמַה שְׂזָכָה לְהִיֹּת מִזְרַע יִשְׂרָאֵל וְלֹא עֲשֵׂנִי גוֹי, אִי אֶפְשָׁר לְבוֹא לְשִׂמְחָה כִּי אִם עַל יְדֵי מִלֵּי דְשִׁטוֹתָא דִּיקָא, כִּי לְשֵׁם נִפְלָה הַשְּׂמֻחָה מִחֲמַת גְּלוּת הַשְּׂכִינָה שֶׁהוּא שְׂמֻחַתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּנָל.
(ליקוטי הלכות, נפילת אפים ד, ה)

השכינה / השמחה גלתה למקום הקליפות וה'שטות', ועל ידי שאנו עושים 'מילי דשטותא' אנו יורדים למקום גלות השכינה, ומעלים אותה משם, ומחזירים אותה למקומה ושורשה!

ועל פן איש הישראלי כשמשמח את עצמו על ידי מילי דשטותא, אזי נעשה מנה תקון גדול, בחינת עלות ניצוצי השכינה מגלותה! כי מעלה ניצוצי השמחה מן הגלות, מאחר שהוא בא לשמחה על ידי מילי דשטותא אלו.

כי תקף כשאיש ישראל הוא בשמחה, תקף חזרה ועלתה השמחה למקומה ושרשה שהיא אצל ישראל ששם שרש השמחה האמתית. כי ישראל יש להם לשמח כל ימיהם בכל מיני שמחה בלי קץ וסוף, מאחר שזכינו להאמין בה' ובמלשה עבדו ובתורתו הקדושה וכו'. כי מקור נשמת ישראל הוא בבחינת שמחה, שהיא השכינה שהיא שמחתן של ישראל ששם שרש נשמתנו, כמו שכתוב "העמסים מני בטן הנשאים מני רחם", שישלאל הם חלק מהשכינה שהיא השמחה.

(שם)

אמור מעתה:

ה'מילי דשטותא' עצמם שייכים לקליפות ולסטרא אחרא, שכל עניינם שחוק והבל. וכל הזדקקותנו אליהם, הוא רק כדי להעלות את השמחה מגלותה, ולבוא לשמחה אמיתית; לשמוח בכך "שזכינו להאמין בה' ובמשה עבדו ובתורתו הקדושה".

כך שעצה זו אינה מיועדת אלא למי "שרוצה לבוא לשמחה, לשמוח בקדושת יהדותו במה שזכה להיות מזרע ישראל ולא עשני גוי" (כלשון מוהרנ"ת לעיל), אשר זה - ורק זה - היא השמחה האמתית. אלא שכדי לבוא לשמחה זו, מוכרח הוא לרדת למקום השטות "כי לשם נפלה השמחה מחמת גלות השכינה".

אך מי שאין מטרתו להגיע אל השמחה האמתית, ונשאר עם ה'מילי דשטותא' מבלי להתקדם הלאה - נשאר במקום הקליפות, מקום היגון והאנחה.

בהתגלות כבוד מלכותו יתברך שמו שעדיין לא בא בעוה"ר, ופעמים נגע עד לבם ממש בסכנת נפשות, על כן היה זאת לחיזוק לבם וחיותם ושלא יפלו ממדרגתם" (דברי תורה, מהדורא רביעאה, אות כ).

ט. והרי כמה מהידועים שבהם:

רבי בערציע ראונער זצ"ל שהיה משמח ומבדח את הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א, ואף התבטא עליו "בערציע שלי משיב את נפשי" (ראה אמרי פנחס השלם' שער הסיפורים, אות צ"ז).

רבי מרדכי ראקובער זצ"ל, שהיה משמח ומבדח את החוזה מלובלין זיע"א בכל עת שהייתה נפשו עגומה עליו מחמת גלות השכינה. עד שהחזרה התבטא ואמר "לא בא ר' מרדכי לעולם אלא כדי לבדח את דעתי".

רבי הערשעלע אסטראפאלער זצ"ל [ר' הרשלה מאוסטרופולין] שהיה בדחנו של הרה"ק רבי ברוך ממעזיבוז זיע"א, והיה גדול שבגדולים, ולא כפי שמכנים אותו הליצנים בשם הערשעלע לבד" (שי"ש' החודש, ח"א אות תקס"א).

רבי שמואל מונקעס זצ"ל שהיה מבדח את בעל התניא זיע"א, כידוע. ונזכר בספר 'בית רבי' זה לשונו: "הרב החסיד המפורסם ר' שמואל זלה"ה מקאליסק (הנקרא בעולם בשם שמואל מונקעס) היה אדם גדול מאד, חסיד גדול ונערם ביראה, והיה חשוב מאד אצל רבינו. דרכו והנהגתו ידוע ומפורסם בעולם, ולפי ראות עיניים - בשיגעון היה מתנהג, אך גם כזה ראו חכמתו הנפלאה עד למרבה" (בית רבי, עמוד 154).

רבי לייב מלעטשוב זצ"ל שהיה מבדח את הרה"ק מאפטא בעל האוהב ישראל זיע"א. וכן רבי שמואל זיינויל זצ"ל שהיה מבדח את הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א. וכפי שכותב הרה"ק ממונקאטש בספרו 'דברי תורה' (חלק ה אות טט): "החסיד המפורסם מ' שמואל זיינויל ע"ה בדחנא דמלכא קדישא איש אלקים זקני ומוהר"ן מראפשיץ בעל זרע קודש".

י. תורה כ"ד בליקוטי מוהר"ן, עליה מיוסדת הלכה זו בליקו"ה.

שכן, השמחה הנגרמת לאדם ע"י עצם ה'מילי דשטותא', אינה שמחה כלל, ואחריתה תוגה.

ועליהם נאמר "ולשמחה מה זה עשה", כמו שקתוב "לשחוק אמרתי מהולל ולשמחה מה זה עשה". "לשחוק אמרתי מהולל", לשון מערבב, הינו שקל השמחה שאינה לשמים היא נמשכת רק מתערבות ניצוצי השמחה שנפלה על ידי גלות השכינה ונתערבה ביניהם ... ולשמחה פזאת מה זה עשה, כי אחריתה יגון ואנחה, כמו שקתוב "ואחרית שמחה תגה".

(שם)

במקום אחר, מבאר זאת מוהרנ"ת בדרך דומה:

ה'מילי דשטותא' אינם משמשים אלא כ'הטעיה' - להטעות את היצר הרע, לבל ישים לב שמתכוונים לברוח ממנו אל השמחה דקדושה.

וכך הוא כותב:

"ויברח יעקב וכו' ויגב יעקב את לב לכן הארמי", שהם המחשבות רעות, "על בלי הגיד לו כי בורח הוא" ... מרמו שלפעמים מתגברים ההרהורים והמחשבות כל כו', עד שקשה לברח מהם לתוף תורה ותפלה ודברים שנקדשה בשום אופן, וההכרח לעסק במילי דשטותא בעניני צחוק וכיציא, כדי לפקח דעתו לפי שעה, עד יעבר זעם השטף של המחשבות, כי אין היצר הרע מצוי אלא לשעתו. ואזי אין הסטרא אחרא מבינה כלל שהוא בורח מהם, מאחר שעוסק במילי דשטותא.

(ליקוטי הלכות, תפילה ו, לה)

כשהיצר הרע רואה את האדם מתעסק במילי דשטותא, הוא מניח

לו בחפץ לב להמשיך בשטויותיו; אין לו שום בעיה עם יהודי

שמשתטה, אדרבא, הוא מרוצה מכך.

אך זאת אינו יודע; שהיהודי המשתטה שלפניו, אינו אלא חסיד ברסלב שמטעה אותו ומסיח את דעתו, למען יוכל לברוח אל השמחה האמיתית, לשמוח בה' ובתורתו.

זו הייתה כוונתו של רבינו בעצה זו - להטעות את הבעל דבר ...

כי רבנו צפה והביט איה בעתים הללו ותגבר הבעל דבר על השמחה מאד, ויתגבר בעצבות ודאגות כי זה סטרא דיליה, על פן אמר לשמח אפילו במילי דשטותא, כי משמחה זו עדין אינו יודע הבעל דבר!

(נתיב צדיק, מכתב עו)

אמצעי ולא מטרה

מכלל הדברים אתה למד, שה'מילי דשטותא' אינם אלא 'אמצעי' להיחלץ מהעצבות הנוראה, ולהגיע אל ה'מטרה' הקדושה - לשמוח בה' ובתורתו.

ומי שאינו ממוקד במטרה - שמחה דקדושה - והופך את השמחה החיצונית והרדודה של 'מילי דשטותא' למטרה בפני עצמה, אינו אלא מאתה כת שטעתה והפכה את השמחה לתכלית.

וכפי שמספר רבינו ב'מעשה מבעל תפילה':

פת אחרת אמרו שעקר התכלית הוא שמחה. כי פשוט לך בן שמוחים; כשיש חתנה שמוחים; כשכובשים איזה מדינה שמוחים. נמצא שתכלית הכל הוא שמחה. על פן בקשו איש שיהיה שמח תמיד, נמצא שהוא אצל התכלית, והוא יהיה מלך עליהם.

והלכו ומצאו שהיה הולך ערל אחד בכתנת בזוי פדרכו, ונשא פלעשיל [= בקבוק] יין שרף, והלכו אחריו פמה ערלים. וזה הערל היה שמח מאד (כי היה שפור מאד). וראו שזה הערל הוא שמח מאד ואין לו שום דאגה, על פן הוטב בעיניהם הערל הזה, כי השיג את התכלית שהוא שמחה. וקבלו אותו למלך עליהם, וכודאי הנהיג אותם בדרך הישר.

ובחרו להם ארץ גורמת לענין שלהם, דהינו מקום פרמים (וכיציא) שיהיו עושין יין, ומהחוצנים יהיו עושין יין שרף, ולא ילך שום דבר לאבוד, כי זהו עקר התכלית אצלם לשתות ולהשתכר ולהיות שמח תמיד, אף על פי שאין שום שיכות וענין לשמחתם, כי אין להם כלל על מה לשמח, אף על פי כן זה היה עקר התכלית אצלם להיות שמח תמיד על לא דבר. ובחרו להם ארץ גורמת פנ"ל והלכו וישבו שם.

(סיפורי מעשיות, מעשה מבעל תפילה)

בסיפורו על אותה כת, מדגיש רבינו שוב ושוב את נקודת טעותם; הם הפכו את השמחה לתכלית בפני עצמה "אף על פי שאין שום שייכות וענין לשמחתם כי אין להם כלל על מה לשמוח", ו"זה היה עיקר התכלית אצלם להיות שמח תמיד על לא דבר".

השמחה הפכה אצלם למטרה בפני עצמה, בלי "שום שייכות וענין" למהות השמחה.

לכן גם המליכו עליהם מלך בזוי כל כך; "ערל אחד בכתנת בזוי" שמתהלך עם בקבוק וודקה בידיו... שכן, אם השמחה היא מטרה בפני עצמה, הרי שאותו גוי שיכור השיג את התכלית, שהרי "הוא שמח מאד ואין לו שום דאגה"...

וכך מסביר מוהרנ"ת את טעותה של אותה כת:

הפת שאמרו שעקר התכלית שמחה ושכרות, מבאר גם פן קצת. כי שמחה דקדושה הוא בודאי דבר גדול מאד, דהינו לשמח בה' ובתורתו הקדושה, שזה עקר שלמות העבודה, כמו שקתוב "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה", כי שמחה דקדושה היא הנקדה הקדושה של כל המצוות, כמו שקתוב "פקודי ה' ישרים משמחי לב". כי העקר הוא לזכות לשמח בה' ... ומהשמחה הקדושה הזאת, כשנפגמת חס ושלום, מזה נשתלשל הטעות של הפת הנ"ל שבתורה בהשמחה של הוללות ושכרות, שעל זה נאמר "ולשמחה מה זה עשה", וכמו שאמרו רבותינו ז"ל בפרק במה מדליקין (מסכת שבת דף ל) "ולשמחה מה זה עשה, זו שמחה שאינה של מצוה. ושבחתי אני את השמחה, זו שמחה של מצוה, ללמדך שאין השכינה שורה מתוך עצבות וכו' אלא מתוך שמחה של מצוה".

(ליקוטי הלכות, תפילה ד, ח)

וטעות זו - כמו טעותם של שאר הכיתות הרעות - עדיין קיימת בעולם.

כי כל הכתות רעות הנ"ל הם בתינת מדות הנפולין, והם ככל אדם ובכל זמן, פנראה בחולש את כל המעשה הרע הנעשה תחת השמש על ידי פגם המדות ... רק שאצל זה האדם מתגבר זאת המדה רעה ביותר, ועל פן נקרא על שם פת זאת. ואצל אדם אחר מתגברת מדה רעה אחרת, על פן נקרא על שם אותה הכת האחרת, וכן פלם.

(שם)

כך שגם אנו, חייבים להישמר מטעותה של כת זו, ולזכור היטב מה התכלית... מה המטרה ומה האמצעי.

ובבואנו לעשות 'מילי דשטותא', נזכור היטב מאין באנו ולאן אנו הולכים, באופן שאכן נבוא על ידי

בבואנו לעשות 'מילי דשטותא', נזכור היטב מאין באנו ולאן אנו הולכים, באופן שאכן נבוא על ידי השמחה המזויפת והמליפתית אל השמחה האמיתית.

השמחה המזויפת והקליפתית אל השמחה האמיתית.

גם חזק את אחד שישמח את עצמו אפילו בעסקי חל. ואמר לו: בודאי פן הוא, שבתחילה צריכין לשמח עצמו במלי דעלמא בכל מה שיכולין, ואחר כך באין לשמחה אמיתית!

(שיחות הר"ן, קעז)

שמחת בן המלך עם בני הכפר

לחידוד הדברים, נוסף ונגדיר:

ה'מילי דסטוטא' אינם משמחים את הנשמה, אלא את הגוף. הנשמה אין לה שום שמחה מבדיחות ושטויות, ושמחתה אינו אלא שמחה רוחנית, בה' ובתורתו. אלא שכשהגוף כבד ועצוב, וממאן לשתף פעולה עם שמחת הנשמה, אנו משתמשים עם שמחה גופנית.

וכלשונו הזהב של רבי צדוק הכהן מלובלין:

פאשר הגוף בעצבות ... ואין יכול למצוא בלבו שמחה אמיתית, יוכל להרחיב בשחוק שהוא שמחה מדמית לפנים, הגם שאינו באמת בלב, מפל מקום מועיל בלפי הגוף שפלו דמיון.

(צדקת הצדיק, אות רס)

וכשהגוף מרפה מעצבותו, בעקבות ה'מילי דסטוטא', ניתן דרור לנשמה לבטא ולהאיר את שמחתה האמיתית.

ממש כמו האכילה ושתייה; היא אינה משמחת את הנשמה כלל וכלל, אך בכל זאת יש לה כח להסיר את כבדות הגוף, ולאפשר לשמחה הפנימית להתפשט ולהתגבר.

וכדברי רבינו:

ברבות השמחה נתחזק פח השכלי, והמאכל והמשקה הם סבה גדולה לשמחת הלב ולהרחיק העצבות ודאגות.

(ספר המידות, שמחה ג)

וכי תעלה על דעתך שהממלא כרסו ונמשך אחר הנאת הגוף והגרונ, יבוא לידי שמחה אמיתית? - בוודאי שלא.

ואין תכלית הפונה באותה סעודה פונת המאכל והמשקה לבד למלוי הפנים ולהנאת הגוף והגרונ ... אלא שפבר נודע שבסבת המאכל והמשקה יתעוררו כחות הגוף, ובהתעורר הכחות הגופניים יתעוררו ויתחזקו גם פן כחות הנפש לאיזה ענין שיכונ אליו האוכל להמשיכם ולהישירם אליו, לפי שהמאכל והמשקה סבות גדולות לשמחת הלב ולהרחיק העצבון והדאגה, ומן הידוע פי ברבות השמחה יתחזק הכח השכלי שיש בנפש ויהיה יותר מוכן להשיג המשכלות.

(רשב"א, חידושי אגדות על בבא בתרא*)

זהו גם סוד אכילת שבת ויו"ט, וכמשל הידוע של הבעל שם טוב, המובא בדברי תלמידו, ה'תולדות יעקב יוסף':

על הרף מליצה ששמעתי ממורי, משל לבן מלך שנשתלח למרחקים לכפר אחד פחותי הערה, ובהאריף הזמן שמה הגיעו כתב מאביו המלך, ורצה לשמח בו מאד אך שחש מבני הכפר שילעגו עליו באומרים מה יום מיומים ושמחה מה זו עושה. מה עשה בן המלך? קרא לבני הכפר, וקנה להם יין

יא. ומדבריו הוציא רבינו סעיף זה, כמצוין שם במרא-מקומות.

ושאר מיני יין המשפרים, עד ששמחו בעם יין, והוא מצא את לשמוח מאד בשמחת אביו, ודפח"ח.

והנמשל מוכן, פי הנשמה בושה לשמוח בשבת בתענוגי אביה המלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא בהנשמה יתרה שהוא לו אגרת שלומים מאביו, מחמת הגוף שהוא כבן כפר, לכך צוטה תורה לענג הגוף בשבת יום טוב, ואז כשהגוף שמח בשמחת הגוף אז יש פנאי לנשמה לשמח בשמחת דבקות המלך הקדוש ברוך הוא.

(תולדות יעקב יוסף, פרשת כי תבוא, אות א)

וכשם שבאכילה ושתייה כך - הוא הדין בשאר פעולות גשמיות של שמחה, מילי דסטוטא ובדיחותא; על אף שאין בהם מצד עצמם שום שמחה אמיתית, הרי הם מבדרות את הגוף, ומאפשרות לנשמה לשמוח.

וכפי שמספר מוהרנ"ת על שמחתו וריקודיו על האנייה בדרכו לארץ ישראל:

אור ליום רביעי בתחלת הלילה התחיל הקפיטאן לנגן על איזה כלי זמר, ושאל אותי אם אני יכול לנגן, השבתי לו: לא. ודבר עמי מענין כלי זמר, והתחלתי לדבר עמם מענין ריקודין, שבנינו מרקודין ביום טוב ועל חתונה.

בתוך כך ירדתי אל הבית. בתוך כך נתעוררו הם והתחיל אחד מהם לרקוד הרבה, ואז נתעורר רי"א לרקוד גם פן קצת. ואחר כך ירד לשמש אותי בסעודה ... ואחר כך אמר רי"א שיש לו חשק לרקוד עוד. ועלינו על הספינה, והקפיטאן עם עוד אחד היו מנגנים באיזה כלי-שיר פשוטים, ורי"א היה מרקוד הרבה מאד, עד שאחר כך רקדתי גם אנכי עם רי"א הרבה, וגם שני מטראסין רקדו.

הם רקדו ושמהו ולא ידעו מה שמחתם, ואנחנו תהלה לאל רקדנו ושמהו שאנו זוכים לילה לארץ ישראל לארץ הקודש, להפיר את מי שאמר והיה העולם.

וכמו שמוכא משל בשם הבעל שם טוב ז"ל (בספר תולדות יעקב יוסף) מענין פן מלך שהיה בשביה, והגיע לו אגרת מאביו, ורצה לשמח, והשקה את כל מי שהיה עמו עד שנשתפרו, ורקדו ושמהו. הם רקדו ושמהו בהוללות ושכרות, והוא רקד ושמח בתוכם על שהגיע לו ידיעה מאביו.

(ימי מוהרנ"ת ח"ב, פה)

ההתעסקות ב'מילי דסטוטא' היא הקליפות, כשהירידה היא כמובן אך ורק לצורך עליה, להעלות משם את השכינה / השמחה, הנמצאת שם בגלות.

הסכנה שבירידה למקום הקליפות

ועתה לנקודה קריטית עד מאד:

כפי שלמדנו - ההתעסקות ב'מילי דסטוטא' היא ירידה למקום הקליפות, כשהירידה היא כמובן אך ורק לצורך עליה, להעלות משם את השכינה / השמחה, הנמצאת שם בגלות.

ומאחר שכן, נצרכת זהירות גדולה בשעת ההתעסקות במילי דסטוטא, לבל יפול האדם למקום הקליפות, ולבל תהא הירידה אלא לצורך עליה.

שכן, כבר מונח כלל בידינו:

בשעת הירידה שיש קדם העליה ... האדם הוא באמת בסכנה גדולה, פי הרבה נפלו על ידי ירידתם רחמנא ליצלן. וצריך אז להיות כגבור חזק כל ימוט, וגם צריך סיעתא דשמאי שיופה להחזיק עצמו בשעת הירידה שלא יפול לגמרי חס ושלום ... עד שיופה ברחמי יתברך לבחינת העליה, ואז זוכה שיתהפך הירידה לעליה.

(ליקוטי הלכות, תחומין ד, ז)

והוא הדין בעת עסקנו ב'מילי דשטותא', שהיא ירידה למקום הקליפות והשטות, עלינו להיזהר ולהישמר שלא תהא אלא לצורך עליית השמחה מגלותה, ולא ניפול לשטות גמור ח"ו.

שכן:

המלתא דבדיחותא והמלתא דשטותא - שבהכרח לעשותן בכדי לבוא אל השמחה האמתית - הנה כי כן, גם אז נכון לזהר מאד שתהיה נסוכה יראת ה' זו הבושה על פניו לבלתי יחטא, שלא תתאחז בו הרוח שטות ויפול חס ושלום למעשה בהמה שכל מעשיה הוא רוח שטות.

(שערי צדיק, חלק ג, מכתב ז)

ומלבד הזהירות בפועל, צריכים גם תפילה.

להתפלל ולהתפלל, שהשמחה תהיה שמחה אמתית, שמחה פנימית, לא שמחה של שחוק ושל הוללות.

כל עצה של רבנו זקוקה לרחמים גדולים כדי לקימה פדבעי, וגם שחילקה לא יבוא למכשול על ידה (פי פמו שבתורה יש סם חיים וכו', כן גם בעצות הצדיק).

(דיבורי אמונה, חלק ב, שיחה יח)

ה'מילי דבדיחותא' הם קליפת נוגה; קליפה אשר לפעמים נכללת בקדושה ולפעמים בטומאה.

אם משתמשים אתה לצורך הקדושה - לבוא לשמחה בה - הרי היא נהפכת לחלק מהקדושה. אך אם טועים ולא עושים בה שימוש נכון, היא מורידה את האדם אל הרע הגמור, לליצנות וקלות ראש רח"ל.

וכדברי בעל התניא:

קלפת נגה שבעולם הזה, הנקרא עולם העשיה, רבו ככלו רע רק מעט טוב מערב בתוכה, והיא בחינה ממצעת בין שלש קלפות הטמאות לגמרי ובין בחינת ומדרגת הקדושה, ולכן פעמים שהיא נקלפת בשלש קלפות הטמאות ופעמים שהיא נקלפת ועולה בבחינת ומדרגת הקדושה, והינו כשהטוב המערב בה נתפרר מהרע וגובר ועולה ונכלל בקדושה.

כגון דרך משל, האוכל בשרא שמינא דתורה ושונה בין מבשם להרחיב דעתו לה' ולתורתו, פדאמר רבא חמרא וריחא כו', או בשביל כדי לקים מצות ענג שבת ויום טוב, אזי נתפרר חיות הבשר והיו שהיה נשפע מקלפת נגה ועולה לה' פעולה וקרבן. וכן האומר מילתא דבדיחותא לפקח דעתו ולשמח לבו לה' ולתורתו ועבודתו שצריכים להיות בשמחה וכו' ששעה רבא לתלמידיו שאמר לפניהם מילתא דבדיחותא תחלה ובדחי רבנן.

(תניא, פרק ז)

וכשאין נזהרים כדבעי, עלולה הירידה למקום הצחוק והשטות להפוך לנפילה גמורה רח"ל, ל"שחוק הכסיל" (קהלת ז, ו) אשר לא זו בלבד שאינה שמחה, אלא אדרבא, היא מקור היללה, עצבות ומרה שחורה, והסטרא אחרא בעצמה.

וזה שכתוב בתקונים "טחול דא לילית, אפא דערבירב,

שחוק הכסיל. מאן פסיל, דא אל אחר" וכו', עין שם.

(ליקוטי מוהר"ן, כג)

שכן, צחוק וליצנות - על אף שנדמית כלפי חוץ כשמחה, לאמתו של דבר אינה אלא עצבות ומרה שחורה וכלשון רבינו:

העצבות והליצנות הפאים ממרה שהרה... והליצנות היא "שחוק הכסיל", בחינת 'הטחול שחוק'.

(ליקוטי מוהר"ן תניינא, פג)

ומשם פתוח השער לכל הטומאות רחמנא ליצלן. וכפי שמעיד הרה"ק מטשעהרין בשם מוהרנ"ת:

שמעתי משם בעל המחבר ספר 'לקוטי הלכות' ז"ל שאמר בעל פה, שעקר הטמאה ופתח הטמאה הוא ליצנות, ואסמכה אדברי רבותינו ז"ל שאמרו (במסכת יומא דף ל"ח ע"ב) "הבא לטמא פותחין לו, שנאמר אם ללצים הוא יליין" וכו', השם יצילנו.

(אוצר היראה, ליצנות, בסופו)

שכן:

השחוק והליצון... מי שטובע בהם הוא פמי שטובע בינם הגדול, שקשה מאד להמלט ממנו, כי הנה השחוק הוא מאבד את לב האדם, עד שכבר אין הטעם והדעה מושלת בו, והרי הוא כשפור או שוטה, אשר אי אפשר לתת להם ערמה או להנהיגם, פי אינם מקבלים הנהגה. והוא מה שאמר שלמה המלך עליו השלום (קהלת ב, ב), "לשחוק אמרתי מהולל ולשמחה מה זה עושה".

וחכמים זכרונם לברכה אמרו (אבות ג, יג) "שחוק וקלות ראש מרגילים את האדם לערוה", כי אף על פי שחמורה היא הערוה אצל כל בן דעת, ולבו ירא מקרב אליה, מפח הצור שכבר נצטרך בשכלו מאמתת גדל פשעה ורב ענשה, הנה השחוק וקלות ראש ממשיכים אותו מעט מעט ומקורבים אותו הלוף וקרב שתהיה תראה סרה מעליו מעט מעט מדרגה אחר מדרגה עד שגיע אל העוון עצמו ויעשהו.

וכל כך למה? לפי שפמו שכל מציאות ההירות תלוי בשמימת הלב על הדברים, כן כל עצמו של השחוק אינו אלא מסיר הלב מן המחשבות הישרות והעניינות, ונמצא שלא יבואו הרהורי תראה בלבו כלל.

(מסילת ישרים, פרק ה)

אי לך, בירידתנו אל מקום הצחוק - לחלץ משם את השכינה והשמחה - עלינו להיזהר עד למאד לבל ניפול ל"שחוק הכסיל", פתח הטומאה.

שני סכנות אורבות על הבא לעסוק ב'מילי דשטותא', ומושכות אותו אל עבר פי פחת של 'שחוק הכסיל':

א. הרגילות בשחוק, עד שהיא הופכת לסגנון חיים, ולא כאמצעי זמני וארעי לבוא לשמחה.

ב. סוג השטותא והבדיחותא, כשאין על טהרת הקודש, ומתערב בהם שמץ של טומאה.

ונפרטם אחת לאחת, בקצרה:

יב. שם כתוב "אמר המעתיק", ובפשטות הכוונה להרב מטשעהרין, אך יתכן שהכוונה לרבי ברוך אפרים תלמידו, שעסק בהעתקת הספר.

"מי שהוא רגיל בשחוק"...

כפי שכבר ראינו - ה'מילי דשטותא ובדיחותא' אינם אלא אמצעי לחלץ את האדם ממאסר העצבות, להסיר כבדות הגוף, ול'אפשר' לנשמה לשמוח בה.

ומאחר שאינם אלא אמצעי, אין אנו מתעסקים עמהם אלא בעת הצורך, ואין אנו הופכים אותם לסגנון ודרך חיים.

'שמחה דקדושה' / אנפין נהירין ופנים שוחקות ושמחות - צריכות להיות באופן תמידי. אך 'מילי דשטותא ובדיחותא', אינם אלא אמצעי זמני וארעי למצבי חירום.

וכאשר השחוק הופך להיות אורח קבוע, הרי זה מעיד על התרחקות מהשם יתברך רחמנא ליצלן. וכדברי רבינו:

מי שהוא רגיל בשחוק, בידוע שהוא רחוק מגדלת השם יתברך!

(ספר המידות, שמחה יג)

ואין ראוי לאיש משפיל להרבות בשחוק, כי עם השחוק משתתפת דעת קלה, כמו שנאמר "כי כקול הפירים תחת הפסיר בן שחוק הפסיל" (קהלת ו, ו). וכבר נאמר: 'מאותות השוטה - לשחוק במקום שאין ראוי בו השחוק'. ואין ראוי למי שיש לו מוסר להתנהג בשחוק במושבות ובמקומות, מפני שאמרו: **מי שרוב שחוקו - מתמעט מוראו**. כי בשעת השחוק אין יכול לחשב שום יראת שמים עליו.

(ארחות צדיקים, שער השמחה)

אותו מוהרנ"ת שהרבה כל כך לדבר על השמחה, ואף על מילי דשטותא ובדיחותא - לא סבל אנשים שרגילים בבדיחות באורח-קבע, גם אם היו עובדי ה' מופלגים. וכמסופר:

רבי שלמה ראובן זלאטעס היה עובד ה' גדול ומפלג במעלה, ומקרב לרבי שמואל אייזיק תלמיד רבנו, ורבי אברהם בן רבי נחמן דבר ממנו לשבח שהיה אדם גדול והיה מתפלל פשוט או שבע שעות ברציפות וכו'. **אמנם חסרון היה לו, שהיה מרבה באמירת 'ווערטלאך' (דברי בדיחותא) ובהומה, ומוהרנ"ת התנגד לזה מאד!**

והנה רבי נחמן טולטשינער הלך פעם אל רבי שלמה ראובן לקבל ממנו דעת בעבודת ה' וביראת שמים, והרגיש מוהרנ"ת בזה, כי פשנכנס רבי נחמן למוהרנ"ת אמר איזה ווערטל (דבר בדיחותא), ואמר לו: "איני יכול לצאת עליך שלא תפנס אליו, אף אם אתה הולך אליו -

אל תבוא אלי!". ואכן הפסיק רבי נחמן לילך שוב לרבי שלמה ראובן.

(שיש"ק החדש, חלק ג, אות קצב)

כשהרגיש מוהרנ"ת בתלמידו שהוא מתחיל להתרגל באמירת בדיחות - לא רק באופן זמני וארעי לצורך הימלטות מעצבות, אלא כמשהו קבוע ושגרת - הפסיק את הדבר בתקיפות, ודאג להרחיקו ממי שגרם לו זאת.

שכן, לא לכך התכוון רבינו בעצת ה'מילי דשטותא' - שיהיה האדם רגיל בשחוק ובדיחות חס ושלום, גם כשאין בהם שום צורך הכרחי.

ועל כך כבר הזהירונו חכמינו ז"ל:

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: **אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה, שנאמר "אז ימלא שחוק פיניו ולשוננו רנה", אימתי - בזמן שיאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה**. אמרו עליו על ריש לקיש, שממיו לא מלא שחוק פיו בעולם הזה מפי שמעיה מרבי יוחנן רביה. (ברכות לא ע"א)

ונפסק להלכה בשולחן ערוך:

אסור לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה.

(שו"ע אורח חיים, סימן תקס סעיף ה)

כשהכוונה על אחד שרגיל לצחוק ולהתבדח גם ללא שום צורך וכוונה לשם שמים, כמו שכתב רבי צדוק הכהן מלובלין:

אמרו ז"ל "אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה וכו'. פרוש מלוי הפה נקרא בשאין לו שום פונה אחרת, ומשוקע בזה. פענן "מלא פי תהלתך" שלמדו חז"ל לענן ברכה פשוט בפיו דבר מאכל דהינו שיש איזה דבר החוצץ מהנאה גופנית. וכן בשחוק בהתפשטות, הגם דאינו על בריותיו וליצנות גמור, **פל שאינו באיזה פונה למצוה והרבת לב לדברי תורה, רק בשחוק והוללות בעלמא, אסור בעולם הזה שיש שליטת היצר רע**.

(צדקת הצדיק, אות רס)

ואכן, כשהיה רואה רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל, חסידים שרגילים בבדיחות ושחוק, כשמענה בפיהם: 'מילי דשטותא' - לא היה מסוגל לסבול זאת.

שיחות רבות הקדיש לכך, כשהוא חוזר וזועק: **הכרתי את אנשי שלומנו, ולא ראיתי אצלם כזאת!**

הם לא התהלכו בזיחות, והפריחו בדיחות. אלא עבדו את ה' ביראה ואהבה, בששון ושמחה. וגם כאשר עשו 'מילי דשטותא' או אמרו 'מילי דבדיחותא', היה לזה חן של אמת.

יג. ולעומת זאת: "מי ששומר את עצמו משחוק של היתול, בידוע שהוא איש אמת" (ספר המידות, אמת מז).

יד. בסופו של דבר, השתלשל ע"י אותו ר' שלמה ראובן, מחלוקת על מוהרנ"ת מצד רבי שמואל אייזיק, עד שעבירה גררה עבירה, והשתלשלה על ידו מחלוקת המתנגדים, כמסופר בימי התלאות (אמת ח): "המחלוקת הזאת נסתבב ע"י שלמה ראובן זלאטיס הנ"ל, ומוהרנ"ת אמר עליו שלא ימחול לו אפילו בעלמא דאתי. ונתקיים בו עבירה גוררת עבירה, כי נסתבב על ידו גם המחלוקת הזאת מהרב מסווראן, והסיבה היתה כי זה האיש שלמה ראובן זלאטיס היה רגיל לדבר דברי צחות, ווערטליך [בדיחות] וכו", עיי"ש.

טז. מעניין לציין שעם אותו תלמיד, הקפיד מוהרנ"ת גם על שמחה פורימית שאינה בזמנה, וכמסופר: "פעם, לפני תפילת המנחה של תענית אסתר, כשנכנס רבי נחמן מטולטשין לבית הכנסת, היה שמח מאד, משום ששמח בשמחת פורים הקריבה ובאה. כשראהו מוהרנ"ת, אמר: הנה הולך כעת כל

הציבור לומר 'כי בצרה גדולה אנחנו' (בתפילת ענו שבמנוחה) ועדיין פורים לא הגיע, ולשמחה זו מה היא עושה?" (שיש"ק ב, תרעה).

טז. ראה בקונטרסים של 'טעם זקנים' בכמה מקומות, ובמיוחד בקונטרס ק"ג.

”בעת כבר יכולים אתם לומר בדיחות...”

עתה נפנה אל הסכנה השניה שבמילי דטוטא ובדיחותא - סכנת המכשול, לבל ייכשל האדם לומר דבר שאינו כרצון ה'. וכך הזהיר אותנו רבינו:

”א ווערטל מוז האבן אין זיך די דריי תנאים: ער זאל נישט הנאה האבן דערפון, נישט מיינען יענעם טרעפן, ס'זאל נישט זיין קיין נבול פה” = ”בדיחה, היב שיהיה בה אלו השלשה תנאים: א, שהמספר לא יבין לכבוד עצמו. ב, לבלי להתפונן לפגע בכבוד הוולת. ג, שלא יהיה בזה נבול פה”.

והפטייר ואמר: ”היינט זאגט ווערטלאך...” = ”בעת כבר יכולים אתם לומר בדיחות...”

(שישק החדש, חלק ג, אות קצא)

דהיננו, שאם יכולים לקים את שלשת התנאים הללו, אזי יכולים כבר לומר דברי בדיחותא, אלא שאם נתבונן נראה שאין כבר מה לומר...

(שם, הערה ג, בשם רלו"צ)

ואכן, אם כבר שמעו דברי בדיחותא מפייהם של אנ"ש, לא היו אלה כבדיחותיהם של הבדחנים [שע"פ רוב עלול להימצא בהם אחד משלשת הבעיות הנ"ל], אלא דברי בדיחותא והלצה מהבלי העולם הזה.

וכפי שמספר לדוגמא הרה"ח רבי נתן ליברמנש שליט"א, על אנ"ש מהדור הקודם בבני ברק:

אני זוכר את המילתא הבדיחותא שהיה שגור בלשונם. המילתא הבדיחותא היה של לעג מפל העולם הזה...

יזשב היה ר' בן ציון (אבט) למשל, בעקר היה מדבר על תאוות מזון... היתה לו אמרה ידועה והיה מפזם אותה פעם אחר פעם: "פיים פם טקסי טלפון... פיים פם טקסי טלפון..." "פה היה צוחק מול כל עניני העולם הזה.

(אש תמיד תוקד, עמודים 457-455)

או שאר דיבורים המבדחים ומשמחים, שאין בהם שום חשש של התכבדות עצמית או פגיעה בכבוד הזולת, אלא בדיחותא בעלמא".

ומבדיחותיהם היה ניכר מהותם הפנימית; עדינותם ונקיותם, ולעגם לכל הבלי העולם הזה.

וכבר לימדנו רבינו, שסגנון המילי דבדיחותא ושטוטא' מלמדים על מהותו של האדם. כמובא בסיפורי מעשיות:

על ידי מה ידע המהות של המדינה? על ידי הקאטאויש של המדינה (היני עניני צחוק שקורין קאטאויש). כי פשעריכים לידע דבר, צריכים לידע הקאטאויש של אותו הדבר.

(סיפורי מעשיות, מעשה ממלך עניו)

”ברוב דברים לא יחדל פשע”

על אף שמיותר לכאורה לדבר על אודות הפגם העונש החמור של ניבול

פה, אשר כבר האריכו בזה חכמינו ז"ל בגמרא (שבת לג ע"א) והובא בספר המידות:

בעון נבול פה, צרות וגזרות קשות מתחדשות, ובחורי ישראל מתים חס ושלום, ויתומים ואלמנות צועקים ואינם נענין.

(ספר המידות, ניבול פה, ג)

המנבל פיו, אפלו חותמין עליו גזר דין של שבועים שנה לטובה, הופכין עליו לרעה, גם מעמיקין לו גיהנם, גם לשומע ושותק.

(שם, ד)

אעפ"כ, מאחר שנזכר ענין זה בתוך שלשת התנאים שהציב רבינו לאמירת מילי דבדיחותא, ראינו לנכון לעורר ולהזכיר:

גם הנשמר מניבול פה גם, עלול להיכשל בניבול פה "בדקות גדול", וגם מזה יש להתרחק בתכלית הריחוק.

עוד יש לידע ולזכור, שלא רק המדבר ניבול פה נענש, אלא אף מי ששומע ושותק".

כמו שאמרו בגמרא (שם):

רב נחמן בר יצחק אמר: אף שומע ושותק, שנאמר "שוחה עמקה פי זרות" זעום ה' יפל שם".

(שבת לג ע"א)

זעום ה' יפול שם - זעם של הקדוש ברוך הוא הוא שורה שם אצל פי זרות. הישוב אצלו ושומע קרוי זעומו של הקדוש ברוך הוא.

(רש"י, שם)

וכפי שנזכרו ב' דברים אלו ב"סיפורי מעשיות", בסיפורו של הבעטלער החרש על אודות המדינה שהתקלקלו שם המראה והטעם והריח:

נכנסתי במדינה באיזה עיר, ובאתי וראיתי שבאים אנשים ואומרים איזה דבר הלצה שקורין 'ווערטיל'. ואחר כך מתקבצים עליהם עוד איזה בני אדם עד שצנעשה איזה קבוץ, ואומרים איזה דברי הלצות (היני ווערטילי) והם מחיכים ושוחקים. והייתי אני ושמעתי שהם מדברים נבול פה. וזה אומר דברי נבול פה, וזה אומר בדקות יותר, וזה שוחק וזה יש לו הנאה וכיציא... ואמרתי להם, שבשביל זה נתקלקל אצלם הטעם... כי זה המלך האכזר השאיר אצלם ג' פתות עבדים הנ"ל שיהיו הולכים ומקלקלים את המדינה. שהיו הולכים ומדברים ביניהם נבול פה והכניסו נבול פה בתוך המדינה, ועל ידי נבול פה נתקלקל הטעם שכל הטעמים הם טעם נבלה.

(סיפורי מעשיות, משבעה בעטלערס, היום השני)

ומדבריו אתה למד: א, שיש ניבול פה 'בדקות'. ב, שגם השומע ושותק וכ"ש אם נהנה, נענש אף הוא.

וכדברי הרב מטשעהרין ברמזיו על מעשה זו:

צריכין לזהר מפל מיני נבול פה ואפילו בדקות גדול! ואפילו רק מקשומע דבורים פאלו ולהנות מהם איזה הנאה כל שהוא, כי על ידי נבול פה נתקלקל בחינת הטעם עד שכל הטעמים הם טעם נבלה.

(רמזי המעשיות)

יז. הטלפון והטקסי [מונית] היו המותרות המודרניים של אותו דור, ולכן מצא לנכון ללעוג עליהם...

יח. כגון השמעת המילים: "ציק ציק" וכיו"ב, וכנזכר בעלים לתרופה (מכתב מיום י"ג ניסן תר"ב): "און טאקע פארט האפ, און נאר האפ, און ווידער האפ, און בלשון חסידיים שבמדינת קיר"ה, טשאק טשאק".

יט. וראה דבריו המבהילים של הפלא יועץ, ח"ל: "ואגיד לדור אשר שמעה אזני, מעשה שאירע בימינו באיש אחד שהיה בדחן והיה מרבה בשחוק וקלות ראש בשמחת מרעים, והיה מדבר נבלות הפה וכדו' מדברים הגורמים שחוק וקלות ראש ושמחה לריקים ופוחזים. ויהי היום, כאשר קרב קיצו והיה שכיב מרע ומתעלף כמה ימים, ויהי בחצי הלילה פתח את עיניו כברקים, ועמד והתחיל לזעוק מרה: אוי וי, מה בא עליו. והעומדים עליו רעדה אחזתם, והתחיל לומר להם: הלא תראו דמות אנשים שחורים וצורות משונות שמראים לו נודות נפוחים מלאים אש להריק לתוך פיו, ושלשלאות של ברזל וכהנה דינים קשים מכינים לו על אשר הרבה שחוק וקלות ראש ודברי נבלות, והיה צועק צעקה גדולה ומרה. ויהי היום וייוודע הדבר בתוך העיר, והיה מרבים העם לבוא, ולכולם היה מגיד כדברים האלה בקול צעקה גדולה ומרה. וכשהיה נכנס איש שעשה כמעשהו, היה אומר לו: גם אתה כמוני עשית, גם עליך יעבור כוס. וכשהיה נכנס מי שראה ושתק וצחק, היה אומר לו: זכור אתה ביום פלוני ששמעת אותי דובר נבלה וליצנות, ובמקום שהיה לך להכות בסנדל על פניי, שתקת וצחקת. גם עליך יעבור כוס כזה! והיה צועק מרה ומגיד הדינים קשים שהיו מראים לו, ונמשך בזה ג' מים וג' לילות, עד שלבסוף הניח ידיו לתוך פיו ופער פיו לבלי חק, והיה צועק: השליכו השליכו אש. ומתוך כך יצא נשמתו, ונתעוררו כל העם בתשובה. לזאת יחדל כל לב" (פלא יועץ, ערך נבלות הפה).

זאת ועוד:

גם מי שאינו נכשל בניבול פה וכיו"ב - אם רגיל הוא בדברי בדיחות, עלול לבוא לידי חטא ח"ו. שכן, אם על דיבורים בעלמא הזהיר החכם מכל אדם:

בְּרַב דְּבָרִים לֹא יִחַדֵּל פְּשָׁע.

(משלי י, ט)

ואמרו חכמינו ז"ל:

כָּל הַמְרַבֵּה דְּבָרִים מְבִיא חַטָּא.

(אבות א, יז)

לסיכום:

אמירת בדיחות הוא עסק מסוכן ביותר...

וכבר זעק רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל מנהמת לבו, תחת אחד השיחים:

וכי 'מילי דשטותא' התפנן רבנו ש'יאמרו בדיחות? בדיחות היו אצל רבנו טרף!

אפילו ר' הרש"ה מאוסטרופולי, פשהיה פעם אצל רבנו - הוא היה גדול, ועם כל זה - אמר רבנו לאנשי שלומנו: "הוא הרי יאמר בדיחות, אל תצחקו!". בדיחות היו אצל רבנו טרפה!

(טעם זקנים, קונטרס קיג"ו. תרגום מאידיש)

סוף דבר הכל נשמע:

השמחה האמיתית, היא אך ורק שמחה בה. אך כדי להעלותה מגלותה, אנו מוכרחים לרדת למקום הקליפות - ירידה לצורך עליה, מתוך הזהירות המתבקשת לבל תהפוך הירידה לנפילה ח"ו - ולשמח ולבדח עצמנו במילי דשטותא, ולעלות משם אל מקור השמחה.

זהו בחינת כל מיני הצחוק ושחוק שעושים בפורים, לרמוז שאז בימי הפורים האלה, מעלין כל מיני ירידות וקטנות, הכל נתהפך עכשו ונעשה מזה תורה, כי הירידה נתהפך לעליה בבחינת ירידה תכלית העליה... כי אז זוכין לתכלית העליה להשגה והארה עצומה מאד מאד הארת מרדכי היהודי שהארתו שגבה מאד, ואז נתהפכין כל הירידות וכל המטילים וכל מילי דשטותא לתכלית העליה.

(שם, י)

ביום הפורים, אומר לנו הקדוש ברוך הוא:

באתי לגני אחתי כלה, אריתי מזרי עם בשמי, אכלתי יערי עם דבשי, שתיתי ייני עם חלבי, אכלו רעים שתו ושכרו דודים!

(שיר השירים ה, א)

"מזרי עם בשמי" - זה בחינת מרדכי ואסתר, 'מזרי' זה בחינת מרדכי מר דורו. 'עם בשמי' זה בחינת אסתר שנקראת הדסה. "אכלתי יערי עם דבשי" - פרש רש"י שקבל מה שאינו ראוי עם הראוי, זה בחינת שמחת פורים, שהשם יתברך מקבל באהבה כל מה שעושים ישראל מחמת שמחת פורים, אף על פי שיש בהם עניני צחוק ודרך שטות שנקראה באינו ראוי, אף על פי כן השם יתברך מקבל הכל באהבה, מחמת שעושים זאת מחמת שמחת פורים הגדולה מאד!

ואז אומר השם יתברך: "אכלו רעים שתו ושכרו דודים". כי השם יתברך פּוֹכֵחַ בְּעַצְמוֹ מִבְּקֵשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל שְׂיִאָכְלוּ וְיִשְׁתּוּ בְּשִׂמְחָה וְלֹא יִתְבַּשְׂשׂוּ עוֹד.

(ליקוטי הלכות, תפילין ו, ל)

ומשמחת פורים, נזכה להמשיך על כל השנה כולה.

ונזכה להמשיך שמחת פורים על כל השנה כולה! לשמח תמיד בך בשמחה וחדוה רבה באמת... ונזכה להיות בשמחה תמיד.

(ליקוטי תפילות ח"ב, לו) ■

על אחת כמה וכמה, במילי דבדיחותא - הרגיל בהם, עלול ביותר להיכשל בלשונו ולהוציא מפיו דברי בדיחותא שיש בהם שמץ של עבירה, כפגיעה בזולתו, ולפעמים אף פגיעה בכבודו של מקום רחמנא ליצלן ולישזבן.

וכמסופר לדוגמא אצל אנ"ש על רבי יוס'ל שותק:

רבי מיכל מטולטשין זצ"ל ספר שהפיר את רבי יוס'ל שותק זצ"ל. זה הר' יוס'ל שותק היה חברו של הרב הצדיק רבי לוי יצחק מפארדיטשוב זצ"ל והיה גדול. והיה מנהגו לומר דברי בדיחותא. ופעם אחד התנפח עם הרב הצדיק מפארדיטשוב ז"ל באיזה פשט בגמרא, והנה הרב הצדיק מפארדיטשוב ז"ל אמר לו שקף לומדין הפשט למעלה בשמים (פמו שהוא ז"ל אמר). השיב לו הר' יוס'ל בלשון הלצה: וכי בשמים לא יכולין לטעות! ונתפעל מאד הרב הצדיק מפארדיטשוב ז"ל מזה, וענה לו בהתעוררות גדול: יוס'ל, עדין אתה מחזיק בבדיחותא ש'לה? !ראה להיכן הביאו אותה הבדיחות ש'לה! ונכנסו אלו הדבורים בעמק לבו ומני אז והלאה גמר בדעתו, לא לבד שלא לומר ווערטייליך אלא אפילו לשתק לגמרי שלא לדבר, וקיים זה במסירות נפש גמור, כי היה לו חיות מלומר דברי הלצות וכיו, וכשענה עצמו מזה, ממש נתבשרו אבריו מסגוף וענוי.

(כתבי רבי שמואל)

יתירה מזו:

גם אם לא ייכשל האדם בריבוי שחוקו, בשום שמץ של דבר אסור - יכאב לבו לעתיד, על שהיה רגיל בכך, ושמחתו תיהפך לתוגה.

כמו שאמר החכם מכל אדם:

גַּם בְּשָׂחֹק יִכָּאֵב לֵב, וְאַחֲרֵיתָהּ שְׂמֵחָה תִּגְוָה.

(משלי יד, ג)

ומפרש המצודות:

גם בשחוק - אפילו בעבור רבוי השחוק - עם פי לא עבר בזה על מצות ה' - מפל מקום יכאב לבו בעת יקבל הגמול, על שפנה לבו לבטלה: ואחרייתה - רוצה לומר, אם כן סופה תהיה אשר השמחה תהפך לתוגה.

(מצודת דוד, שם).

כ. וכן סיפר באריכות רלוי"צ בנדר זצ"ל, ראה ב"טעם זקנים" קונטרס קי"ג. כא. עיי"ש באריכות, דברים חריפים ונוקבים על כלל ענין המילי דשטותא.

מתלווים לבני הנעורים בשבילי החיים ♦ עם ר' א. לפשר | עריכה: שמעון שפירא

נפשי בשאלתי

המושך מעמ' 11

להיות 'שנורד' או 'מתמיד'!?

עצמיים, רק להיות כרצונו יתברך. רביז"ל אומר בתורה ד' (ליקו"מ קמא) ש'על ידי צדקה לצדיק זוכה לבטל הגאוה', וזה הענין של הכנעת קליפות המן שעניינו הוא 'גאוה', וכדאיתא בתורה ל' (שם) שע"י התקרבות לצדיק (אשר הדרך להתקרב אליו היא ע"י צדקה - מסירות נפש) זוכין לבטל קליפת המן - גאוה וזוכין ל'הוא רוחא דנשיב' לרקוד בשמחת פורים.

מי שהולך לאסוף צדקה, בפרט לעניי אנשי שלומינו, ובפרט בפרט להפיץ מעיינותיו חוצה, על פניו נראה שהוא רק מפסיד בגשמיות, אבל דווקא מנתינה זו, הנעשית מתוך מסירת נפשו ורצונו, הוא מקבל חזרה מתנות כאלו שאי אפשר לתאר כלל. על ידי שנותנים זמן יקר של פורים ללכת לקבץ צדקה, מקבלים הארה נפלאה ופנימית ועמוקה של פורים, הרגשה כזו, לה אפשר לזכות רק כשאדם מבטל את דעתו לרצון השם, וזה מה שישמח אותו באמת. ■

מי שהולך
לאסוף צדקה,
בפרט לעניי
אנשי שלומינו,
ובפרט בפרט
להפיץ מעיינותיו
חוצה, על פניו
נראה שהוא
רק מפסיד
בגשמיות, אבל
דווקא מנתינה
זו, הנעשית
מתוך מסירת
נפשו ורצונו,
הוא מקבל חזרה
מתנות כאלו שאי
אפשר לתאר
כלל

שאלה:

כידוע, חלק ממצוות היום הוא מתנות לאביונים. ולכן, רצוני ביום קדוש כזה לזכות ולזכות את כלל ישראל במצוות צדקה, ללכת ולאסוף מעות למען עניי אנ"ש. אולם, קשה לי מאוד לזכות לכך עקב קוצר היום והצורך להספיק כל כך הרבה התבודדות ושיעורים קבועים וריקודים ושכרות ושאר מצוות היום. עצתי חלוקה מאד בכל שנה כיצד להתנהג בעניין זה ורציתי לשאול, כיצד אוכל לדעת מהו הדבר הנכון לעשות?

תשובה:

בליקו"ה מרחיב מוהרנ"ת ש'פורים הוא הארה גדולה של עד דלא ידע' והכוונה, 'הארה מהשלום המופלא שיהיה לעתיד, שאז לא יהיה יותר שום מחלוקת קנטור וניצחון. וזה נעשה על ידי שישראל אוהבים אחד את חברו. כי כל אחד "יודע שאינו יודע" מה עובר על חברו ודן אותו לכף זכות על ידי צדקה שנותנים אחד לחברו, נעשה אויר הנח והזך ונתרבה שלום בעולם'.

כמובן שללכת ביום כזה על צדקה יש בזה בחינה של 'מסירות נפש', כי כל אחד רוצה להספיק, ונדמה לו שהוא "מבזבז את זמנו" בשביל לעזור לאחרים. אבל צריך לדעת שזה דווקא הנקודה הכי חשובה של צדקה, אותה 'מסירות נפש'. רבינו אמר ש'אצל מי שהוא לוקח הוא נותן'. כי כל אחד שנותן צדקה נראה לו שהוא רק מפסיד מזה, אבל צריך אמונה שלא רק שאין אנו מפסידים מכך, אדרבה, אנו מרוויחים כפליים.

זה פנימיות העניין הנורא של 'עד דלא ידע' - להתבטל להשם במסירות נפש, בלי דעה או רצון

כישור' שמזאל
שזדקה יין
אצל רשכ"י

ר' שמואל משמאל עם ר' שמואל צציק במשחה היין בפורים (בארכיון גג)

בכל תהלוכות חייו של החסיד ר' שמואל צ'צ'יק אש בוערת ליהטה סביבו אש בוערת. אך משנכנס אורו של פורים, ובפרט שהיה זה בצל ציונו של רשב"י במירון, היו פניו מאירות במין שמחה עילאית שסחפה את כל הנוכחים אחריו ♦ תיאור חי ומיוחד מעבודת הקודש של ר' שמואל ביום הפורים בחצר המערה ♦ ריקודים, התעוררות, בכייה והשתוקקות שלא ידעו גבולות ♦ עד דלא ידע

א. איזנבך

יכול להיות'. מן הסתם הוא סחב עמו מעט לחם ומוצרים בסיסים לאכול, וכבר בערב ראש חודש אדר היה מתחיל את מסע הטלטולים באוטומובילים וברכבות, עד לחצר הציון המצוינת ולחדרו ששכן בקומה השנייה.

בו' באדר היו מגיעים אי אילו חסידי ברסלב למירון, וגם אז היה ר' שמואל שם, עם כל הלב והמוח, אבל גם בסוף היום כשכולם כבר עזבו את מירון הקפואה ויצאו לביתם, היה ר' שמואל נשאר שם, מכין את עצמו לאור של פורים הממשמש ובא.

כזו יראה, כזו נעימות...

"צריכין לעמוד בשעת קראית המגילה באימה ויראה ורתת וזיע, כמו בשעת מתן תורה, כמובא בכל הספרים. כי עכשיו ממשיכין היראה בשכל עליון מאד מאד על-ידי קריאת המגילה". בלשון הזו מעורר מוהרנ"ת (בכור בהמה טהורה ד') על גדולתה של הקריאה הקדושה. ואכן ניכר, שר' שמואל התכוון היטב לקבל את היראה הקדושה הזו, בשעת קריאתו את המגילה. היראה, הרתת והזיע ששרו עליו אפפו את כל הנוכחים בציון באותה עת.

'הוא היה קורא את המגילה בכזה מין נעימות', מספר ר' בנציון, 'תמיד היה זה תענוג לשמוע אותו ניגש לעמוד, כולם חיכו שהוא יתחיל להתפלל, אך בשעת קריאת המגילה זה היה פי כמה וכמה, האש שהייתה עצורה בו ניכרה החוצה היטב, וחדרה לתוך הלב של כל המשתתפים במניין הקטן'.

'בין המתפללים היו גם מי שרטנו על האריכות בה הוא קרא את המגילה. אבל מי שהיה חכם הקשיב לקולו הנעים, והתענג על התחינה המיוחדת שהייתה בו'.

לאחר התפילה, הוא היה מכין סעודה קטנה, כדי לקיים את המצווה של 'להרבות קצת בסעודה בליל פורים', ומיד לאחר מכן היה עולה לחדרו כדי שיכול לחטוף תנומה בטרם הגיע עת חצות ליל היום הגדול הזה. 'מה ר' שמואל עשה בציון בחצות, אינני יודע', אומר לנו ר' בנציון,

שנוכל לחוות בשלמות את ההוי המרומם ששרה על הציון במירון בימי הפורים, סובבנו בין חסידי ברסלב שזכו לשהות סביבו באותו זמן קדוש. כאשר מהם זכינו לשמוע מעט, ממה שזכו לחוות בעיניהם, מראות שנחרטו בליבם ולא ישכחו לעולם.

כדי

ביתו הראשון של ר' שמואל

'כל השנה', פותח ר' בנציון קליגער. 'הייתה ארשת פניו של ר' שמואל רצינית ומלאת יראה. ה'עבודות' המופלגות שלו היו לשם דבר. הטבילות שלו במקווה בקור הגדול והשעות הארוכות שהוא בילה ביערות ובשדות נתנו עליו את חותמם, וכל כולו אמר קודש לה'.

תפילותיו היו בבעירה מיוחדת ובשאגת ארי, ואף את שאר יומו ניצל ללימוד תורה בהתמדה ללא הפסק רגע.

כל אלו השוו לו דמות של 'עובד' מופלג, יהודי שאין לו שיג ושיח עם העולם הזה, כמו סוחר ממולח שמחשב את צעדיו בעסקיו הרבים, עסקי הקדושה ונצחיות.

'ציונו של רשב"י, היה בעצם ביתו הראשון של ר' שמואל, מספר ר' בנציון. 'ימים שלמים של עבודת ה' היה מבלה בחצר הקודש, לילות של ערגה כחיות הנוהמות ביער'... אה, ר' שמואל, מי יכול היה להביט בפניו, מבט קדוש ראית בהם, כזה שהיה מעורר את הלב להתחיל לעבוד את ה' מחדש בכל הכוח'.

כל זה היה לפי ה'השגות' של ימות השנה. אך בהגיע פורים של ר' שמואל, ובפרט כאשר הוא היה זוכה לעלות מירונה, זה כבר היה חידוש אחר לגמרי... התנוצצות של אור משער החמישיים ממש. לא רבים זכו לראות את עבודת הקודש של ר' שמואל בפורים, מירון של אותם ימים הייתה שוממה מאדם, ואף מי שכבר כן גר במקום, בחר לרדת לכפר, שם היו תנאים הגיוניים יותר, כדי לערוך משתה ושמחה כדת היום.

ר' שמואל כמו ר' שמואל, לא ראה שום דבר לנגד עיניו, הוא ידע מה זה ר' שמעון, ואם שר' שמעון שם, אם כן עבורו זה 'הכי טוב שרק

הוא היה תופס את כל המסכנים שהיו מתגוררים באזור והגיעו לסעודה, והיה מושך אותם אל תוך המעגל. הוא ניגן ניגוני שמחה שונים כמו גם את ניגוני הפורים המוכרים, בשמחה עצומה ובקול רם, עד כולם נכנסו פנימה.

אה, אה... ר' שמעון!!

את התיאור הבא, שמענו מפי הרה"ח ר' זאב אטינגר שליט"א, וכך הוא מספר: שנה אחת נקלעתי למירון בפורים יחד עם הרה"ח ר' ישראל הירש ז"ל, כמו כל חסיד ברסלב שרוצה לקבל את אור הצדיק, ובפרט בכזה יום גדול. ביום הפורים, לאחר שכבר הסתיימה הסעודה הקטנה, ירדתי להיכל הציון, וביקשתי לבלות שם את שארית היום, עד לנסיעה חזרה לירושלים עיר הקודש. כבר מרחוק שמעתי קולות מהיכל הציון, אך לא יכולתי להבין מהמקום בו עמדתי מה הם בדיוק. בהיכנסי להיכל הציון ראיתי מחזה מיוחד, שנחרט בזכרוני עד היום. היה

'אבל בכך אני בטוח, שהוא בילה שם את כל הלילה, מ'חצות' ועד 'עלות'. אדם רגיל שהולך לציון, מתעייף אחרי זמן מה. אבל לא איש כמו ר' שמואל, שרוצה להיכלל כל כולו בקדושת היום, יותר על הזמן הנעלה לטובת שינה במיטתו'.

ויהי ממחרת

כמעשהו בלילה, כך מעשהו ביום. בהתקרב עת הנץ החמה כבר הגיעו למירון עוד אי אילו חסידים, בהם גם כמה מהחסידים תושבי עיר הקודש צפת, שבילו את 'הלילה ההוא' בציון הקדוש. וגם בתפילת השחר ניגש ר' שמואל לעמוד, ועורר את כולם בקולו הנעים ולבבו הנשבר.

לאחר התפילה עלו כולם למעלה, בסמיכות לחדרו הקטן, שם התקיימה סעודה "מפוארת" לכבוד היום. ר' נפתלי פרידמן היה זה שדאג להביא בקבוקי יין, ואת שאר צרכי הסעודה, הוציאו איש מצקלונו הדל.

בשביל לקיים 'משלוח מנות', היה ר' שמואל מגביה חלה ותבשיל נוסף מהשולחן, והיה נותן אותם לי. גם אני כמוהו העברתי את המשלוח

אשי שלומינו רוקדים בשול

ל' בשומר בבית ר' שמואל הוביץ במירון בראש השלחן נראה ר' ישעיה אבין על ידו ר' שמואל נשען על ידו (מסכתנו)

רבי שמואל צ'צ'יק

זה ר' שמואל צ'צ'יק ע"ה, שכבר היה שתוי כהוגן, ובער כלפיד אש. הוא עמד ליד הארון קודש, ורץ במהירות לעבר הציון, ומליבו בקעה כזו מין צעקה נוראה: אה... אה... רבי שמעון... רבי שמעון... בקולו ניכרה מין כמיהה והשתוקקות שמימי לא ראיתי.

אחר שניות ספורות הוא חזר לאחוריו, אך את פניו לא סובב, הוא פסע לאחור כשפניו לכיוון הציון, וכשהגיע לארון קודש הוא פתח שוב פעם בריצה לכיוון הציון, כשהוא צועק שוב: אה... אה... רבי שמעון, רבי שמעון...

המיית הלב שהייתה צפונה בליבו, התפרצה החוצה כהר געש, הוא לא ידע היכן 'להשליך את עצמו' מרוב כיסופים והשתוקקות. כך נמשך המחזה מאות פעמים!! הוא חזר לאחוריו כשפניו אל הציון, ושוב פעם רץ אל הציון מנשק וצועק: אה... רבי שמעון!

מרכיצים לו במקל

באחת מהשנים בהם בילה ר' שמואל את הפורים בצל הרשב"י, הגיעו למקום שני בחורים משיבת ברסלב בני ברק, שביקשו אף הם לשמוח יחד עם אנ"ש בחצרו של התנא האלוקי.

כאשר הגיעו הבחורים למירון, הם גילו לתדהמתם שהם משלימים את המניין היחידי שהתקיים במקום. בהשגחה פרטית מופלאה זכו הנוכחים במקום למניין שלם, וכך יכלו לקיים את מצוות קריאת המגילה ואת התפילות כדת.

למחרת בבוקר, ר' שמואל צ'צ'יק משתכר כדרכו, ודואג לקיים את

המשוכלל לזה שלידי וכך יצאו כולם ידי המצווה. למרו שהמשלוח היה דל, אבל ההתרגשות שהייתה במקום והשמחה בקיום מצוות היום הייתה לאין שיעור.

עם תחילת הסעודה, החל ר' שמואל לשתות את היין המשמח בכמות הגונה ובשמחה גדולה. כוס אחר כוס הוא הגיר את תוך פיו, כדי לזכות לקיים בהידור את מצוות היום, 'עוד יין עוד תיקון הברית'.

ר' שמואל היה אדם מאד חולני, אומר לנו ר' בנציון, 'הוא סבל מכאבים שונים וידיו אף היו נפוחות ופצועות, גם רגליו כאבו מאד, כשאל כל אלו מצטרפים גם סוכר גבוה ולחץ דם מסוכן. אך הוא כדרכו, לא שת ליבו לכלום. הוא שתה עוד ועוד יין, כמות שיש בה כדי לסכן אפילו אדם בריא'.

'מיד בפרוס יום הפורים', הוא ממשיך לתאר, 'כבר נהיה ר' שמואל אדם שונה לגמרי. פניו שתדיר היו רציניות וממוקדות האירו באור של שמחה עילאית. אך משנכס לקרבו היין המשמח, כבר ממש לא יכלו להכיר אותו. הוא החל לרקוד ולשמוח ואף לעשות מילי דשטותא, כשהוא סוחף אחריו את כל הנוכחים במקום לריקודים סוערים, הוא החל לצעוק בקול 'ליהודים היתה אור'!! אור'ה ראשי תיבות: אר"ם ר"אש ה'שנה! והיה חוזר על המשפט הזה עוד ועוד, פעמים אין מספר.

כיסופיו לציונו של רבינו הקדוש באומן, יצאו בשאגה. הוא היה צועק: א"ם הבנים שמחה - א"ם ראשי תבות: אר"ם - מ'רון, כך פעמים רבות בקול רם ובהשתוקקות גדולה. בתוך הסעודה היה מביע את כיסופיו לרשב"י ולרבינו הקדוש, הוא היה צועק בקול את אהבתו לרבי, ואת געגועיו לציון המצויינת באומן.

מצוות 'חייב איניש לבסומי' למהדרין מן המהדרין. לפתע פתאום הוא ניגש לשני הבחורים שהשרו רוח צעירה במקום, תפס אותם בידיהם ואמר להם: עכשיו אנחנו יורדים לביתו של החסיד ר' שמואל הורביץ שמתגורר לא רחוק. הבחורים לא התלהבו מהרעיון, אך ר' שמואל בתבערת לבבו רצה להתחזק יחד אתם אצל ר' שמואל הורביץ. הוא לפת אתם בחזקה ומשך אותם בידיהם, עד שהוכרחו ללכת עמו בעל כרחם.

כשהגיעו לבית משפחת הורביץ הייתה הדלת סגורה, אך ר' שמואל הקיש עליה בחזקה. הרבנית מרת מינדל ע"ה אשתו של ר' שמואל חששה לפתוח את הדלת, שמא יכבידו השיכורים על בעלה המבוגר, והיא ניגשה לחלון ושאלה למבוקשם. ר' שמואל השיב שהם רוצים להיכנס ולדבר עם ר' שמואל הורביץ, אך היא לא הייתה רגועה מכך והשיבה שאי אפשר וכו'. ר' שמואל שהיה עקשן גדול בעבודתו, ובפרט כעת בעת שכרותו, הכריז

המרמוז למוהרנ"ת התלמיד הנצחי ולהתחזקותו הנוראה. באותם נסיעות קדושות היו החסידים משוחחים ללא הפסקה בשכרותם הגדולה, על עבודת ה' ועל אהבתם לצדיק.

באחת מהפעמים סיפר ר' שמואל הורביץ על נסיעותיו לציון במסירות נפש. הוא תיאר בהתלהבות כיצד באחת מעיירות הגבול בהם שהה זמן רב בדרכו אל הציון, הוא הסתיר את עובדת היותו חסיד ברסלב, כדי שלא יבולע לו מצד אנשי המקום, שראו בניסיונו לחצות את הגבול מעשה מסוכן ואסור.

'נכנסתי לבית הכנסת', סיפר ר' שמואל, 'והתיישבתי עם מסכת ראש השנה מתלמוד בבלי, כך, כשראשי טמון בה, הוצאתי את כיסופיי לזכות ל'ראש השנה של הרב'. ראש השנה - דער רבי... ראש השנה - הרבי... כך אמרתי עוד ועוד, כדי להוציא את התלהבות הלב שהייתה לי'.

מפאת שכרותם של החסידים, והצורך להזדרז ולעלות ירושלימה, הם היו משלמים טבין ותקילין ושוכרים מונית מיוחדת 'ספיישל' ויוצאים לדרך. הנסיעה עצמה, הייתה מרוממת מאד, כל הדרך היה ר' שמואל הורביץ מדבר על 'הרבי, הרבי', ועל מעלת פורים. ולחילופין ר' שמואל צ'צ'יק היה מדבר אף הוא, ומביע את המיית לבבו אל התכלית הנצחי ואל קדושת צדיק הדורות.

ר' שמואל צ'צ'יק ור' לוי יצחק בנדר בשנת ציון הרשב"י

פורים תשכ"ט בשול

במשכ"ח. וראים ר' לוי יצחק בנדר ור' אלחנן ספקטור

ותשחק ליום אחרון

החסיד ר' שמואל הורביץ, בשנתו האחרונה, התגורר בביתה של ביתו בירושלים, ומשהתקרב פורים הביע את רצונו העז לחגוג את פורים דפרזים במחיצת רשב"י במירון. למרות מצבו הקשה, הוא לא חדל מלהשתוק ולכסוף לזכות לקדושתו של ר' שמעון, אך לא איסתעיא מילתא ויומיים קודם לפרוס החג השיב את נשמתו הטהורה ליצורה.

גם החסיד ר' שמואל צ'צ'יק הסתלק בסמיכות לפורים, ביום י"ז באדר, כשאת יום הפורים הקדוש הוא בילה בחדרו הצר שבעליית בית מדרשו שבמאה שערים בירושלים.

כל ימיו היה מסובל בחולאים ומכאובים קשים, שלא הרתיעו אותו מעבודותיו הקשות והעצומות. אך בשעה זו היה מצבו קשה פי כמה, כשהחולי האחרון נתן בו את אותותיו והוא היה שרוי בחולשה גדולה.

למרות הכל, התנהג ר' שמואל כמו צעיר ורענן. את צום תענית אסתר הוא התענה כדרכו, עד לזמן רבינו תם, וביום שלאחר מכן אף קרא את המגילה בחיות והתלהבות. גם למחרת היום, קרא את המגילה וקיים את שאר מצוות היום, כשאף על מצוות השכרות לא פסח. הוא הוציא בקבוק יין ושתה את כולו, כדי לזכות לקדושת הפורים בשלמות. לאחר מכן, הביע את שמחתו הגדולה על כך שזכה גם במצב קשה כל כך, לנהוג כדרכו מאז ומקדם. יומיים לאחר מכן, השיב את נשמתו ליצורה, יהי זכרו ברוך. ■

בקול: אנחנו לא הולכים מכאן, עד שיכניסו אותנו!! ואז הוא החל להכות על הדלת בחזקה וביקש בתוקף להיכנס: הוא חייב לראות את ר' שמואל הורביץ, עכשיו!

בלית ברירה פתחה הרבנית את הדלת, והם נכנסו פנימה. ר' שמואל ישב בראש השולחן באמצע הסעודה, וכבר היה בגילופין לאחר שתיית כמות יין.

האורחים התיישבו אף הם ליד השולחן, ואז החל ר' שמואל צ'צ'יק מתחנן ושואל את ר' שמואל הורביץ: ר' שמואל, געוואלד! מה עושים עם טרדות הייצר?! 'ער מוטשעט' - הוא מטריד אותי כל כך!! כך בכה ר' שמואל צ'צ'יק וביקש את תשובתו של ר' שמואל הורביץ.

ר' שמואל הורביץ ענה לו מיד: הרי רבינו אומר 'מחנין ליה באלוותא' - פשוט, לוקחים מקל ומכים אותו, חובטים בבעל דבר.

אך יצאו הדברים מפי ר' שמואל הורביץ, מיד לקח ר' שמואל צ'צ'יק את מקל המטאטא שהיה בחדר והחל לחבוט בכך רב על השולחן: מכים אותו, מכים אותו... כך מכים אותו!! הוא קרא בקול ובהתלהבות.

נוסעים לירושלים

החבריא קדישא ממירון, שכללה לפעמים גם את ר' שמואל שפירא וחסידים נוספים, לא הסתפקו בפורים המרומם לו זכו עתה בצל ה'עיר וקדיש', והם ביקשו לצאת אל עבר עיר הקודש ירושלים, כדי לזכות לקדושת 'פורים דמוקפין' אשר עליה מאריך מוהרנ"ת בדבריו, שהיא עניין קדושתו של התלמיד הגדול, 'מוקפות חומה מימות יהושע בן נון',

בחצר
גינת
המלך

א גיווארנער איז בעסער פון א געבארנער'

(-עדיף מקורב מאשר חסיד
מלידה)

כך היו ממליצים זקני
החסידים, שכן מעלה
גדולה יש בהם, באותם
שאך עתה התגלה
להם סוד ה' אהבה
שבדעת', לה יזכו עם
כל לגימה ולגימה ♦
ארבעה מקורבים ועוד
חסיד אחד מספרים
ומשתפים מהרגשות
ליבם על החצות
בפעלד, הכיסופים שלא
ראו מעולם והשתיה
שרחוצה בדמעות שלישי
ועל פורים חדש לגמרי
שזכו להכיר לא מזמן ♦
טוב לב המלך בין

י. הכהן

תחת

ההד המהדהד של שאגות 'הצילני', יחד עם שמחת הריקודים של ימי הפורים אליהם נכנסו, נקראו סופרי המלך ואחשדרפניו כדי לשמוע מפיהם של מקורבי חצר המלך אשר מרחוק נתקרובו ובאו, כדת מה זכו בחצרו של מרדכי הצדיק וכיצד זכו לטעום

לראשונה את שמחת הפורים בצל משרתיו וחסידיו הנאמנים.

בשיחה המיוחדת השתתפו הרה"ח ר' אברהם שמואל קורנבליט שליט"א, הרה"ר הערשי החפץ בעילום שם משפחתו, סופר אבקשה, הרה"ר נפתלי אלחדד והרה"ר נחום יצחק לפקוביץ שליט"א. כאשר מגרונם קלחו ההרגשות והתיאורים ברטט של אש דקדושה, ואף אם נרצה להעבירו עלי גיליון לא נוכל לעולם לצמצמו באותיות כתובות בדיו.

זר כי יקלע לתוך השיחה אותה קיימנו, יוכל להבטיח שהנוכחים בשיחה שתויים ומבוססים, אך מי שכבר יודע מאור האורות של האמת, יודע כי אף שפיהם אדומות, אין זה אלא מחמת ששתו ולגמו מהיין ההונגרי הנשפך בשפע גדול, בחצר גינת ביתן המלך, בספריו הקדושים, ביערות ובשדות.

למותר לנו להכביר במילים, היכנסו נא אל בין השורות המאירות ותזכו אף אתם לטעום מהפורים של שער החמישים כבר מעכשיו, ועד לביאת הגואל.

ה'פעלד בליל פורים'

ר' אברהם שמואל קורנבליט: כשרוצים לדבר על פורים אצל חסידי ברסלב, קשה מאד להתבטא על נושא כזה רחב ביריעה כה קצרה, אולם בכל זאת, פטור בלא כלום אי אפשר.

למעשה, אני התקרבתי תקופה קצרה לפני פורים, וכבר זכיתי ויצאתי לפעמים להתבודדות בשדה. אבל ה'פעלד בליל פורים', היה בשבילי חידוש מיוחד. הרי כל העולם יודעים על כך שפורים זה זמן של 'כל הפושט יד נותנים לו' וכו', אבל עד שהתקרבתי לברסלב, לא ידעתי מתי בעצם פושטים את היד...

ההתבודדות בליל פורים פותחת את היום הגדול הזה בכזו מין רוממות. הרי זהו כזה זמן גבוה, ודווקא אז נותנים לך זמן לדבר עם ה' ולשפוך לפניו את הלב, כך אפשר להתחבר לעצם היום הזה בקשר הכי פנימי ועמוק.

בכלל, כל השנה ה'התבודדות' היא מתנה נוראה. הרי יותר מכל הדרשות שאפשר לומר כדי לחזק אנשים באמונה, העצה הזו היא החיבור הכי חזק לה' יתברך, שמביאה לאמונה הכי גדולה. ועל אחת כמה וכמה בפורים, שאז כולם מרגישים שישנה מין 'התעלות' באוויר, ואז בוודאי הלב מושך את האדם לרוץ לשפוך את הלב לאבא שבשמים, בבחינת 'מה שאלת וינתן לך'. ממש מרגישים ש'אלמלא לא אתינא לעלמא אלא עבור הגילוי של פורים בלילה - דיינו'.

כמובן שאחרי כזה 'פעלד' וצעקות, השחרית כוותיקין זה עניין אחר לגמרי. אני לא בקי כל כך בסוד הפנימי של תפילה כהנף החמה, אבל בכזה יום, מתווסף לסוד הפנימי לו זוכים מהסגולה שבדבר, גם הרגשה של השתוקקות ורצון, כי כשמקדימים הרי שמזדרזים כבר להיכנס לתוך ההיכל הפנימי של המלך. אין כבר זמן... רוצים כבר לשמוע את המגילה... לטעום את ה'אהבה שבדעת'...

ר' הערשי: גם אצלי, החידוש העצום בפורים היה העניין של ה'התבודדות' בלילה. בתור אברך חסידי לא היה לי בסדר יום של פורים בכלל מחשבה לצאת להתבודד, כל היום היה מפוזר ומעורבב בריקודים ובילוי זמן. פתאום אני מוצא את עצמי בתוך 'תוכנית מסודרת' (מלאה חיות ואור, כמונן), הולך לישון מוקדם, ולאחר מכן קם באמצע הלילה... בכלל, קימת חצות הראשונה שלי הייתה בפורים... אה, איזה תענוג זה היה.

כך גם המשך היום, הכל מלא וגדוש ב'עבודות', אם זה המגילה או תפילת הוותיקין... אפילו משתה היין בברסלב מקבל מקום משלו, שהרי זה מצווה חשובה בפני עצמה. בכלל, כל הפורים נהיה רוחני כל כך.

אני נזכר כעת בפורים הראשון שלי בשדה. ביקשתי מהחברים שיחזרו הביתה

העיתונים המקררים את נפש האדם. כיד ה' הטובה עליהם.

אט אט התחלתי להפנים להיכן "נפלת", והתחלתי לפקוח עיניים ולנסות להבין מה מתחולל מסביבי. תפילת ליל שבת כבר הייתה חמה וסוערת מאד, ובקבלת שבת הבחורים רקדו הרבה בכל הכוח, אבל הכל היה כאין וכאפס לעומת הסעודה... מימי לא ראיתי סעודת שבת פשוטה כל כך בחלק הגשמי כפי שהיה אז, (כנראה שהיום הדברים נראים אחרת...) אני הייתי מפונק ובקושי מצאתי מה לאכול, אבל את הבחורים שכבר היו באור של 'שער החמישים' כל זה לא עניין כלל.

באמצע הסעודה התחילה דרשה של מאן דהו, איני זוכר מי זה היה, אולי הרה"ח ר' אברהם יצחק כרמל ז"ל, אבל אני רק זוכר שכאלו דיבורים לא שמעתי מימי. הוא דיבר על שער החמישים, על אהבה שבדעת, על השתוקקות וכיסופים ומחייית עמלק, ואני, לא ידעתי היכן אני נמצא בכלל, בעולם הזה או בכלל בעולם הבא ומי יודע... כמוני, ראיתי שגם שאר הבחורים ישבו מרותקים, הם פשוט בלעו בצמא כל מילה שהוא אמר. וכגודל ההשתוקקות שהייתה בעת הדרשה, כך היו הריקודים שלאחריה... נדהמתי שוב ושוב מהחידושים שראיתי, ועכשיו היו אלו הפיזוזים והכרכורים שהרגשתי שהם מעולם אחר לגמרי. כזו מין שמחה הייתה נסוכה על פניהם, היה שם ממש פורמדיג. מאן דהו הביא איזה כובע, ובחור אחר פשוט הוציא החוצה את הציצית מעל הבעקטיטשע, וכולם רקדו שם בכזו מין חירות, כאילו הם אחרי ביאת המשיח.

במבט לאחור, אני מבין שהפלא הגדול שלא ידעתי אז להסביר מהו, היא העובדה, שאף אחד שם לא שתה אפילו כוסית של יין, אפילו קולה אני לא יודע אם היה מספיק, אבל יין בטח לא. ועם כל זה הייתה שם שמחה אמיתית עד לב השמים, שמחה שנובעת ממקור אחר לגמרי.

אני עוד יכול להאריך בתיאורים על מה שראיתי שם ועל הפורים שהיה אחר כך, אך תיכלה היריעה והם לא יכלו. ולכן, אעביר את רשות הדיבור לר' נחום יצחק... רק זאת אציין, שמאז החלה אצלי התקשרות אחרת לגמרי לרבי, כל החיים שלי קבלו צבע חדש ומאיר, ראיתי דוגמא חיה לבית חרושת מופלא של יראת שמים, ובפרט, שמחה פורצת גבולות, כזו ששייכת לעולם אחר ומרומם הרבה יותר.

ר' נחום יצחק לפקוביץ: את הפורים הראשון שלי בתור מקורב טרי, לא אשכח כל ימי.

למדתי אז בישיבה של גור באשדוד, וכבר שמעתי רבות על הפורים הברסלבא' ועל צעקת 'הצילני' וכו'. כשפורים התקרב עוד יותר, שמעתי על מושג חדש, 'התבודדות בליל פורים'. אני לא אחד שנבהל מדברים חדשים, ולכן החלטתי לנסות ולקום באמצע הלילה, כדי להתנסות בחידוש הזה.

סיכמתי עם אחד מחסידי ברסלב שניסע ביחד לפעלד בשעה שלוש, אבל לדאבוני מצאתי את עצמי

מאז החלה אצלי התקשרות אחרת לגמרי לרבי, כל החיים שלי קבלו צבע חדש ומאיר, ראיתי דוגמא חיה לבית חרושת מופלא של יראת שמים, והכי חשוב, שמחה פורצת גבולות, כזו ששייכת לעולם אחר ומרומם הרבה יותר.

בלעדי, רצייתי להישאר בשדה עוד ועוד. אחרי שסיימתי להתבודד יצאתי לכביש הראשי לעצור טרמפים, וארך הרבה זמן עד שמאן דהו עצר לי בכלל, בסוף זה היה ברסלב'ר שעצר לידי.

כשהוא עצר לי הוא עדיין לא פתח את הדלתות, הוא רצה לוודא שאני לא שיכור או מישהו חשוד, ורק כעבור דקה הוא הזמין אותי להיכנס פנימה. התיישבתי לידו, והייתי בטוח שעכשיו יהיה לי עם מי לחלוק את ה'אורות' בהם הייתי שרוי אז. אבל משום מה הנהג שתק, מה שהשרה אווירה כבידה ברכב. לאחר כמה דקות הסתובבתי אליו כדי לראות אם אני מכיר אותו ואולי לנסות לדבר איתו ואז ראיתי שהוא פשוט באמצע לבכות... מעיניו זלגו דמעות כמים... הוא לא היה יכול לדבר מילה.

המעוז של הברסלב'רס

סופר אבקשה: תמיד ידעתי שפורים זה יום של שמחה, כבר בתור ילד עם ה'משלוחי מנות' והשיכורים וכו', אבל תמיד חשבתי שהכל זה עבור אנשים שיש להם ממילא במה לשמוח, והם מנצלים את היום הזה כדי להביע את הרגשת השמחה שיש להם בלב, אבל אצל הרבי פתאום מצאתי מצווה להיות בשמחה, כל השנה וכל שכן בפורים. פשוט מצווה 'להכריח עצמו בכל הכוחות להיות בשמחה' לא משנה מי אתה ואיפה אתה נמצא בעולם...

האמת היא שהפורים הראשון שלי בברסלב, היה כשהייתי בחור צעיר מאד, בשנת ההתקרבות הראשונה שלי סיפרו לי שמאד מעניין לראות איך נראית שבת זכור בישיבת ברסלב בבני ברק. הייתי בחור נמרץ ולא חשבתי פעמיים, עם כל הלהט של תחילת ההתקרבות יצאתי לבני ברק עם איזה שקית; 'כבר נראה איך נסתדר'... חשבתי לעצמי.

לא הכרתי עדיין את כל המושגים הברסלבא'ים, והרבה דברים שראיתי בתחילה צרמו לי, אבל אחרי שיצאתי משם במוצאי שבת, כבר הייתי נראה אחרי "טבילה" הגונה במקווה של הרבי, קבלתי כבר מקיפים אחרים לגמרי.

כשרק נכנסתי לישיבה ראיתי בחדר אוכל פלקט ענק, עם הכיתוב מתוך עלים לתרופה 'אני יודע ומאמין שרבינו הקדוש יודע כל מה שעובר וכו'... ומיד הבנתי שהגעתי פה למעוז של הברסלב'רס השרופים ביותר.

אחר כך בקומת בית המדרש ראיתי את כל המודעות שהבחורים תלו על הקירות, כמעט שלא היה יכלו לראות באיזה צבע הקיר צבוע. בחיי הקצרים כבר הספקתי לראות מודעות של פורים, אבל כזאת, בחיי עוד לא ראיתי... כל הקיר רחש דיבורי התחזקות מאירים כל כך, קריאות לצאת לשדה, למחות את עמלק, ציורים נפלאים להמחשת עמלק ומדבקות נגד

שרוקדים ובוכים, אבל היו שני דברים שראיתי, ולמרות שלא הבנתי אז לגמרי מה אני רואה, הם שבו את ליבי ונקבעו בו לנצח.

הראשון, היה הרה"ח ר' יוסף קדיש שפירא שליט"א, שישב בפינת ההיכל הגדול כשהוא מדבר בכזו מין השתוקקות שכמותה לא שמעתי מעולם, המילים היחידות שהצלחתי לשמוע היו בסיום דבריו: ...ואלו היו ה'בעלי בתים' של ברסלב... אלו היו ה'ברסלבי' בעלי בתים'... לא הבנתי אז מה הוא מתכוון, אבל משהו בנימת הדברים ובגעגוע שבו הם נאמרו תפס את כולי, לא הצלחתי להירגע מכך.

בנוסף, ראיתי בכניסה, ליד הכיורים, את אחד מחסידי ברסלב המפורסמים והידועים בצדקותם, אז כלל לא הכרתי אותו, רק ראיתי איך הוא עמד והשליך את גופו בכזו מין השתוקקות קדימה ואחורה ושוב ושוב... הסתכלתי עליו בתדהמה, ניסתי להבין אם הוא נורמלי בכלל, או שמא כואב לו משהו, אך לא הצלחתי לעמוד על פשר הדבר. כיום, אני מבין שאלו היו הכיסופים שבערו בקרבו, והצימאון שלא נתן לו מנוחה.

כי אצל חסידי ברסלב כשמגיע הרגע האמיתי, והלב נפתח כטוב לב המלך בין, אז זה אור אחר לגמרי. דיברתי על זה עם חבר, והוא סיפר שגם במקום הקודם אליו הוא השתייך לפני ההתקרבות, היה הוא יכול לראות שיכורים בוכים וכו', אבל בברסלב, הוא אמר לי, 'אתה נכנס לבית המדרש ורואה יהודים הכי פשוטים, העם שבשדות, עומדים ומדברים מהתכלית, כאילו יום המיתה עומד להם לפני העיניים במוחש ממש!'

הוא סיפר לי על מחזה שראה בבית המדרש של אנ"ש, כאשר ילד אחד משך בחליפתו של אביו, כדי לסמן לו שהוא כבר רוצה ללכת הביתה. האב שהיה בגילופין לא שם לב לכך, והנוכחים במקום הסבו את תשומת ליבו לילד המסכן. האבא החל להתכונן ללכת הביתה, אבל מתוך הדיבורים הללו הוא החל לבכות, וכה אמר לחבריו: אתם מרחמים עליו שהוא רוצה ללכת הביתה... אבל מה יהיה עם הרחמנות על הנשמה שלנו שרוצה ללכת הביתה, שרוצה לחזור לה? יתברך. כך הוא בכה עוד ועוד.

יש עוד נקודה שרואים רק אצל הרבי. בפורים כל המסכים המבדילים נופלים, ואז מתגלית כזו אהבה לצדיק, לרבי שנתן לנו את החיים במתנה ואת הכח להתגבר על היצר הרע הנורא. אנחנו חייבים לרבי כל התגברות שיש לנו על עמלק שרוצה לקרוע ממנו את האמונה. הרבי מחבר אותנו לה' כל הזמן, כמה שהניסיונות מרחקים אותנו שוב ושוב, אבל הרבי מגלה את החיבור הזה. והעיקר זה בפורים, שאז יש את העניין של 'ועכשיו', כי אז זה זמן ההתחלה של הכל... אז כל אחד יכול לטעום כזו מין התקרבות לה', גם האברכים הפשוטים, שכל השנה מונחים היכן שהם,

**כי אצל חסידי
ברסלב
כשמגיע הרגע
האמיתי, והלב
נפתח כטוב לב
המלך בין, אז
זה אור אחר
לגמרי. דיברתי
על זה עם חבר,
והוא סיפר שגם
במקום הקודם
אליו הוא
השתייך לפני
ההתקרבות,
היה הוא
יכול לראות
שיכורים בוכים
וכו', אבל
בברסלב,
הוא אמר לי,
'אתה נכנס
לבית המדרש
ורואה יהודים
הכי פשוטים,
העם שבשדות,
עומדים
ומדברים
מהתכלית,
כאילו יום
המיתה עומד
להם לפני
העיניים במוחש
ממש!'**

פוקח את עיני בחמש לפנות בוקר. לא נשברתי מכך, וכיוון שהייתי חייב להתפלל בישיבה החלטתי לצאת להתבודדות בפרדסים המקיפים את העיר. זה היה אחרי גשם כבד שירד, אך אני מרוב 'ברען' ואש של היציאה לפעלד בליל פורים, לא שמתי לב שכל השדה נהפך לשלולית בוץ גדולה.

כשקלטתי את ה'בראך', כבר היה מאוחר מדי. כשניסיתי להוציא רגל אחת מהאדמה הבוצית מיד שקעה הרגל השנייה, וחוזר חלילה, עד שמצאתי את עצמי דבוק ארצה, מלוכלך מכף רגל ועד ראש, ומנסה להשתחרר ללא הצלחה מהמצב הביש אליו נקלעתי. בסוף ה' ריחם עלי, והצלחתי איכשהו לצאת משם, אבל אז כבר הייתי נראה ממש כמו מישהו ש'התחפש לשדה'.

הסתכלתי על עצמי, ולא ידעתי איפה לשים את עצמי. הרגשתי כל כך 'דפוק' ו'מסכן' ורק רציתי שהאדמה תפצה את פיה ותבלעני חיים. אך למרות זאת התחזקתי, ונעמדתי לדבר לפני ה'. דווקא אז, מתוך העניות והשפלות בהם הייתי שרוי, יצאו ממני כאלו דיבורים וצעקות של 'הצילני' שלא טעמתי מעולם. דווקא המסכנות ושברון הלב הזכירו לי את 'עמלק' שמאיים על חיי ורוצה לחסל אותי, כך צעקתי עוד ועוד מעומק הלב.

אז למדתי, ש'יש צעקות ויש צעקות'. אפשר לצעוק לה' שיציל אותי, אך מבלי להרגיש את עומק השבר בו אני נמצא, ואף שצעקה כזו היא גם חשובה מאד אבל היא איננה המכוון. לעומת זאת כאשר האדם זוכה להתחבר לכאב ולצעוק משם, אז הצעקה היא עניין אחר לגמרי.

עם אותה התלהבות המשכתי לאחר התפילה, והגעתי אל בית הכנסת של חסידי ברסלב באשדוד. כשהגעתי לשם, כולם כבר היו שתויים כדבעי ושוטטו בעולמות העליונים. הם רקדו שם בשמחה גדולה, ואני שלא הייתי רגיל לראות מחזות כאלו התחייתי מכך מאד. כדי לבטא את ההתרגשות שאחזה בי חיפשתי איזה ספר של ברסלב שמדבר על פורים, ומשום מה בחרתי ב'ליקוטי תפילות' שם ראיתי כמה תפילות על פורים.

מאז אותו יום נקשרתי ל'ליקוטי תפילות' כל כך, ואף לקחתי ספר אחד כזה שיהיה לי בישיבה ובו שפכתי את ליבי בכל עת. אלו היו ה'דמי פורים' שקבלתי במתנה, סגולה יקרה כל כך.

נכנס יין יצא סוד

ר' אברהם שמואל: אצלי, למרבה הפלא, עוד הרבה לפני שהתקרבותי, שלח אותי אבא שלי ע"ה לראות את השיכורים הברסלבים, בשול שבמאה שערים. כשנכנסתי, מיד ראיתי המולה גדולה והרבה שיכורים

פורים תשפ"ב, תמימי דרך שכונת קנה בושים בית שמש

יום הפורים בבית הכנסת ברסלב אור הצדיק

פורים תשפ"ב, תמימי דרך שכונת קנה בושים בית שמש

בעולם הזה בביזנס וכו'. אבל בפורים כל אחד מרגיש בחוש איך הרבי שם אותו במקום גבוה הרבה יותר. מן הסתם אתם מכירים את זה... שאתם נכנסים לבית המדרש בעת משתה היין, וניגש אליכם איזה אברך שלא חלמתם עליו שהוא מרגיש איזה שייכות לה, והוא מגיע אליכם עם פנים רטובות מדמעות: 'תגיד לי, הוא אומר, תוך שהוא בוכה בכי תמרורים. 'תגיד לי איך זוכים לקרבת ה'... איך...? איך...?'. כי בפורים כולם יכולים להתחיל מהתחלה, כולם מתחברים ומרגישים שייכים לעסק של הקדושה, ורוצים להתחיל מחדש לעבוד את ה' ולעזוב את הכל מאחור.

לעניין של פורים, היה חלק גדול בהתקרבות שלי גם במשך השנה. בתחילת התקרבותי הייתי מקשיב הרבה לקלטות שיש מהחסידי ר' שמואל שפירא ע"ה בפורים, ומהחסידי ר' מרדכי לוזער רובינשטיין ע"ה, שם ר' שמואל צועק על כך שצריך לצאת לשדות וליערות, ועל כך שיבוא יום ונשכב עם הרגליים לדלת. אלו הם ממש דיבורים נוראים!! גם מר' מרדכי לוזער הייתה לי הקלטה איך שהוא שואג בעת שכרותו בפורים בבכייה: מה יהיה איתך, אתה תשכב על המיטה כמו פרה... הרי עוד מעט מסתלקים מהעולם... פעמים רבות שמעתי את הקלטות הללו, ולא יכולתי להפסיק לשמוע שוב ושוב.

פורימדיגע תורות

הערשי: גם אצלי היה הבדל עצום בין השמחה של קודם ההתקרבות לאחריה. עד שהתקרבותי היה לי פשוט, שהמקום לחגוג את הפורים הוא בבית ההורים וכדו', שם כולם מגיעים ושמחים וכו'. אבל אחרי שזכיתי לחוות את הפורים הראשון שלי עם אנ"ש, אז זה היה ב'כולל חצות' בביתר, ושם, הפורים הוא באמת משהו מעולם אחר... מאז, אני פשוט מרגיש 'כל תשחית' לבלות שעות יקרות כל כך עם אנשים שאני לא יכול לחלוק אתם את ההרגשות להם זוכים בפורים. לא שאני מסוכסך אתם חלילה, ההיפך, אני מעריך אותם מאד. אבל פשוט שכאשר יושבים בין חברים ומשוחחים ושמחים ביחד, אפשר להרגיש שנמצאים ב'שער החמישים' במוחש ממש, ומי יסכים לוותר על כך?!

בכלל כשמדברים על 'שכרות' אצל חסידי ברסלב, מיד עולים לי בראש מקומות רבים, בהם עברתי במסע החיפוש שלי אחר האמת. ברוך ה', אני לא מדבר על מקומות בהם השכרות הביאה ל'הוללות' חלילה, או משהו כזה. כי היכן שרק הייתי, ראיתי תמיד יהודים שכוספים לה' מתוך השכרות, אבל אצל הרבי ראיתי משהו אחר לגמרי.

למשל, במקום הראשון ממנו יצאתי למסע החיפוש, בחסידות ב. המוכרת, שם משתכרים כדבעי, אבל כל מה שיוצא מהשכרות זה בסך הכל הרבה שירים וריקודים, וגם כל מיני 'פורימדיגע תורות', שהם גם השיא של

מקרא מילה במאסי עם רבי לייביש לויסמאן - פורים תשפ"א

פורים ביישיבת ברסלב בני ברק

מה תעשה ליום פקודה

ר' נפתלי אלחדד: אם בעניין השכרות עסקינן, אני לא יכול לספר מה מרגיש מקורב, כי אף פעם לא טעמתי סוג אחר של 'שמחת פורים', אבל בכל זאת אוכל לספר קצת מה שמתנוצץ בליבי מהפורים בקרב אנ"ש.

בתור ילד צעיר לא שתיתי יין, אבל כבר מאז גדלתי על כאלו ימי פורים מרוממים, בהם ראיתי את אבי מורי שליט"א משתכר ושונה יין, ועד היום אני זוכר את האש של הדיבורים שיצאו מאבי אז על ידי השכרות. אני לא זוכר דווקא מה הוא אמר אז, אבל היו דיבורים נוראים בגדולת רבינו וכו', ועל הפורים הזה חונכתי וגדלתי כל ימי גם שנים לאחר מכן בתור בחור, אהבתי מאד לחגוג את שני ימי הפורים. וכך הייתי מוצא את עצמי שנה אחת בבית שמש אצל אחד מחשובי אנ"ש דשם. עד היום חרוט בליבי מחזה נורא שראיתי שם, למרות שאפשר לראות הרבה מחזות כאלו, אבל משום מה זה תפס אותי מאד.

כשנכנסתי לבית התנגן ברקע השיר 'נפשי החזקה', כשהמילים ששמעתי היו 'מה תעשה ליום פקודה ומה תשיב לשולחך דבר'... ליד השולחן ישב אחד מחבירי, חסיד ברסלב יקר, והוא הזיל מעיניו נחל של דמעות ללא הפוגה. אפילו אני, שעדיין הייתי בהכרה, נסחפתי לגמרי לאותה מציאות, והתחלתי לשיר עמם יחד את הניגון הנורא והנפלא הזה. את הרגעים הללו אני לא יכול לשכוח.

לאחר מכן התחיל להתנגן השיר 'אם מצאתי חן בעיניך המלך וכו'', ואז שוב פעם, ממש מחדש, הוא התחיל לבכות וכולנו שרנו בכזו מין דבקות וחיות. נזכרתי אז בתורה שהרבי אומר: 'צריך לבקש מה' יתברך ברחמים ותחנונים אם ייתן ייתן, ואם לאו לאו'... וכך שאגנו יחד בתחינה את המילים הללו שוב ושוב ושוב. זכינו אז להתנוצצות קטנה מהאור של פורים בעצמו, לדבקות מעולם אחר לגמרי.

למעשה, החוט המקשר בין כל שיכורי אנ"ש, היא הנקודה הפנימית שיוצאת ומתגלה לחוץ. כמו שר' הערשי כבר הזכיר מקודם, בפורים רואים פתאום איך כל אנשי שלומינו 'עיקר השתוקקותם אינה אלא אל האמת'... רואים איך האמת יותר מדאי' שהרבי הכניס בנו, שאף שהיא בעצם אור פשוט, מתגלית אצל כל אחד לפי הניגון שלו והתיקון שלו בעולם.

בעת השכרות בפורים נהיה בין אנ"ש כזה מין שלמות, רואים כיצד כל האמיתות של כל החסידים היקרים מתחברים יחד, זה שואג על כאב ליבו, בעוד האחר דווקא שמח עד אין קץ. אחד מתעקש שצריך לדבר, כשחברו לעומתו מעדיף לכסוף בשתיקה. האחדות הזו יוצרת כזה מין כלליות הגוונים, שמזכירה את עולם התיקון, את העולם

ה'מוחין דגדלות' שהיו שם. מעולם לא הרגשתי שיש שם משהו פנימי ולבבי יותר מזה, זאת למרות שהם היו אז בשיא התגלות הנפש. מה שאין כן אצל חסידי ברסלב, שממילא עסוקים בלגלות את פנימיות הנפש כל השנה, ואז, כשמגיעה עת גילוי הנפש, פתאום נשפכים מתוכם השגות נפלאות ונוראות, שלאמיתו של דבר הם דיבורי אמת ישירה ופשוטה, עד שאפשר לדרוש אותם לרבים גם חודשים לאחר פורים.

בתחילת ההתקרבות שלי, הייתה לי הרגשה שהשכרות הזו מלמדת על אמיתות דרכו של הרבי. כי הרי כולם מקיימים את אותה מצווה אותו דבר, ואיך ייתכן שדווקא חסידי ברסלב מוצאים מתוכם אוצרות נדירים שכאלו, ולא סתם אוצרות, אלא השגות מאירות שהוא הולך אתם אחר כך כל השנה?!

ובמילים פשוטות, ההתגלות הזו, שרואים אצל חסידי ברסלב, שבעצם הכל היה מונח אצלם בפנים, כל הרצונות והכיסופים, ההשגות השאיפות והתקוות, הכל מחכה רק לצאת החוצה, אבל בעצם הכל ברור כל כך. העובדה הזו חיזקה אצלי מאד את אמיתות הדרך אותה זכיתי לגלות, והמשכתי לצעוד בה ביתר שאת.

עוד נקודה שראיתי בברסלב, אותה הזכיר גם ר' אברהם שמואל. שאצל חסידי ברסלב מתגלה מתוך השכרות אהבה מאד מיוחדת בין החסידים לרבי שלהם. במקום אחר היו אומרים שזה 'תסבוך נפשי עמוק', כל הצעקות הללו של 'נאר דער רבי' - 'רק הרבי', הרי גם בכל השנה לא מוצאים כזו מין התקשרות בין רב ותלמיד. אבל אצל הברסלבר'ס זה כל כך טבעי ויוצא מאליו, אהבה עד כלות הנפש למי שהציל לי את החיים ומחיה אותי בכל רגע בכל מקום שאני רק לא נמצא.

אלפי ווארטים ומיליון סיפורים יכולים להישפך על התקשרות לרבי, אך דיבור אמת אחד בפורים, והדמעות של חסיד ברסלב הם בבחינת 'כלי המעשה גומרים', כי הם הוכחה חייה ומוחשית להתקשרות הנעלמת. לא צריך עוד שום הסברים, אחרי שרואים את ה'עד כלות' הזה.

בברסלב רואים חידוש נפלא, איך שפתאום כשהיין נכנס יוצא הסוד של 'שמחת יהדותנו' בתמימות שאין בשום מקום אחר. שעות על גבי שעות החסידים מסוגלים לרקוד עם שירים פשוטים כל כך, של 'טוב לי תורת פיך' וכדו', שירים שכבר יצאו מרשימת השירים לפני שנים ארוכות, אבל אצלנו הם חדשים ממש, וניתן לשמוע אותם מתנגנים עוד ועוד בלי שהציבור מתעייף מכך, כי יש לנו רבי כזה, שנותן לנו כח לחיות את היהדות בכל רגע מחדש ממש. ה' יזכנו לחיות את זה כל השנה באותה התחדשות שטועמים בפורים, שנזכה להמשיך אותה לכל השנה.

פורים בישיבת ברסלב בני ברק

פורים בישיבת ברסלב בני ברק

מיד ידעתי
ש'פורים
זה החג של
הברסלב'רים;
אבל את
העוצמה של
ההתרגשות
והכיסופים
שראיתי, זו
לי הפעם
הראשונה בחיי,
לא שיערתי
אפילו לא
בקצה דעתי.
מאז אותו
פורים זכיתי
עוד ועוד
להתקרב לאורו
של הרבי, אבל
אפשר לומר
שהפורים הזה
היה 'רגע של
התקשרות',
בו התחברתי
בקשר כל
ינותק לצדיק
אמת. האור
של ה'ועכשיו'
התחיל מאז,
ומתחדש בכל
פורים מחדש
ממש.

על הרצפה באולם 'בנות ירושלים', כשמשקפיי שבורות וכולי מלוכלך, אבל למרות הכל אפפה אותי נעימות קדושה, הרגשתי שאני נוחת עכשיו ממקום מרומם וגבוה, למרות שכלל לא זכרתי למה זכיתי מקודם, בעת השכרות.

כשלא הולך איד שרוצים...

ר' אברהם שמואל: לפעמים יש איזה פורים שלא הולך כל כך, ורק ה' יודע מהיכן הכוחות להתחזק תמיד. מצד אחד הרבי מגלה לנו שאפשר להרגיש בפורים כזו דבקות שאין בשום מקום בעולם, אבל אותו רבי גם מחזק אותנו, ש'איזה פורים שרק לא יעבור עלינו, שנתחזק לאחוז באמונה ובשמחה עם כל הכח'.

אותו רבי שמלמד אותנו על מדרגות של 'שער החמישים', מגלה לנו שלפעמים לוקחים מאדם את הכל ואז הוא צריך להתחזק באמונה גם בלי שום שכל, זה גם כן האור של פורים. דוד המלך צועק בתהילים 'ואני כעשב איבש', גם הוא הרגיש כמו עשב יבש אבל תמיד הוא נשאר באמונה.

ואם כבר מדברים על פורים שלא מרגישים כלום, אפשר להתחזק בעצה שהרבי מגלה לנו להתקוטט כביכול עמו יתברך, לטעון טענות ואמתלאות: 'ריבוננו של עולם! הרי היום הזה הוא כל כך גדול וגם אני רוצה לזכות אליו'. לי באופן אישי זה מאד עוזר לנקות את הלב מהטרונאי כלפי שמיא שהבע"ד מנסה להכניס בי על המצב בו אני נמצא, ולהתחיל לחלום על שמחה היכן שאני רק נמצא.

השלב הבא הוא, להתחיל 'לשמח עצמו בכל מה דאפשר', אם במילי דשטותא ריקודים או מה שלא יהיה, לאט לאט אפשר לצאת מהעצבות ולזכות להתחבר לשמחת היום טוב בכל מצב.

ר' נפתלי: בשביל לזכות לשמוח בכל מצב, צריך להתפלל לה' שגם בפורים לא ניפול ל'איבער טראכטיין' - 'ריבוי המחשבות' שאופף אותנו כל השנה ולא פוסח על היום הקדוש הזה, מה שלפעמים לא נותן לנו לשמוח בפורים. צריך

שלעתיד לבוא.

ר' נחום יצחק: ביום השני של אותו פורים עליו סיפרתי מקודם, נסעתי לירושלים, ואז כבר זכיתי להתפלל יחד עם אנ"ש את תפילת שחרית, בחיות ותענוג עילאיים ממש. משם המשכתי למשתה היין של הגה"ח ר' יעקב מאיר שכטער שליט"א. כשהגעתי למקום, מיד קלטו אותי השיכורים בעיניהם, הייתי לבוש כמו חסיד גור, והם מיד ניסו לקרב אותי. מישהו שם הכיר אותי, והוא לחש להם שאני נכד של הרבי, מיד הם התנפלו עלי בכזו מין אהבה, וכדרכם של שיכורים הם צעקו באוזני דיבורי התחזקות ומשכו אותי לריקוד בכל הכח.

בפעם הראשונה בחיי, ראיתי בחורים צעירים שכלפי חוץ בכלל לא היו נראים 'עובדים' גדולים, ולמרות זאת הם הזילו דמעות בהשתוקקות נפלאה כל כך, ובבעירה שלא ראיתי מימי. לאחר מכן, התחיל ר' יעקב מאיר לדבר, ואז הוא נשא את דרשתו שהדהדה בכל העולם 'קורונה - קרא נא, צריך לצעוק לה' וכו', ואני שלי זה הפעם הראשונה במשתה יין מסוג זה התרגשתי מכך עד מאד. כל כך התפלאתי לראות את הכיסופים והדמעות שיוצאים מליבם הטהור של החסידים, והמחזה נחרט בליבי פנימה.

תמיד ידעתי ש'פורים זה החג של הברסלב'רים, אבל את העוצמה של ההתרגשות והכיסופים שראיתי, זו לי הפעם הראשונה בחיי, לא שיערתי אפילו לא בקצה דעתי. מאז אותו פורים זכיתי עוד ועוד להתקרב לאורו של הרבי, אבל אפשר לומר שהפורים הזה היה 'רגע של התקשרות', בו התחברתי בקשר כל ינותק לצדיק האמת. האור של ה'ועכשיו' התחיל מאז, ומתחדש בכל פורים מחדש ממש.

בשנה לאחר מכן כבר זכיתי להיות 'חלק מהעניין', וכבר באתי כדי לשתות יחד עם אנ"ש בקהילת קרן אור, לרקוד ולשמח את שמחת ה'ועכשיו' יחד עמם. החברים המסורים מזגו לי עוד ועוד כוסות יין, ומהר מאד כבר עליתי לעולם ה'עדלאידע' ולא ידעתי כלל מה נעשה איתי.

התעוררתי רק לפנות ערב, כמה דקות לפני מנחה

להתפלל לה' שנזכה באמת לחשוב בגדולת היום הזה ועל שמחת יהדותנו, ולא להסתכל איך אנחנו נראים בעיני אחרים, רק כך אפשר לזכות לשמחה פשוטה ותמימה באמת.

ר' נחום יצחק: בשנים המאוחרות יותר, כבר הבנתי שלא כל פורים הולך כמו ההתחלה. ולכן, לפני פורים אני מחזק את עצמי בבחינת 'עד דלא ידע'. כשם שכשמשתכרים ניטלת מהאדם הדעת, והוא מוסר את עצמו לגמרי ביד ה', יעשה עמו מה שיעשה... אותו הדבר גם לפני פורים אני מוסר את עצמי ביד ה', ומבקש ממנו שינהיג אותי כפי רצונו, ויזכני לעשות את הדבר הנכון. העיקר שתמיד אזכה להתחזק כפי המקום והעת בהם ה' מוליך אותי.

במכונת כביסה

סופר אבקשה: לסיום, אני רוצה לספר על פורים אחד שהיה לי אותו לא אשכח לעולם. זה היה בשנת הקורונה המפורסמת, אז הטילו הרשויות הגבלות על הנסיעה לירושלים. ודווקא אותם הגבלות הגבירו אצלי את החשק לעלות, ולהסתופף בצילם של אנשי שלומינו השיכורים, ואכן, לאחר שעות ארוכות וקשות בדרכים וביערות, הגענו קבוצת חברים לבתיהם של כמה מיקירי אנ"ש כדי לשמוע דיבורי התחזקות.

ניתן לומר שהסטרא אחרא ידע על מה הוא נלחם... אני זוכר זאת כמו היה זה היום, איך נכנסנו לבית הראשון, שם היה אחד מהאברכים היקרים שישב ודיבר על גודל הנחת רוח שיש לה' יתברך מהגלות הנוראה הזו, וכמה יקרה כל תנועה קטנה שיהודי עושה בתוך הנסיונות הללו. בתוך דבריו הוא החל לבכות ולצעוק: רבונו של עולם!, אני יודע שאתה אוהב את הגלות הזו! אתה רוצה שנהיה בגלות!! כי כזו נחת רוח כמו שיש לך מאיתנו היום לא יהיה לך כשמשיח יבוא... ושוב הוא פרץ בבכי של געגוע. וחזור חלילה.

לאחר מכן הלכנו לבית אחר, שם היו כמה אברכים יקרים שהתחזקו בגדולת הצדיק ובתקווה שהוא מנחיל לכל יהודי באשר הוא. כיוון שכבר חגגתי פורים דפרזין, לא הייתי מסוגל לשתות יין, אך הדברים החזקים שנאמרו שם גרמו לי להרגיש שיכור ממש.

כך המשכתי הלאה, וכל פעם שיצאתי מהבית הרגשתי כאילו אני יוצא ממכונת כביסה אמיתית. בחיי לא שמעתי דיבורים חזקים כל כך, ובוודאי שהכל רק בכוחו של רבינו הקדוש שגילה אותם. ובסוף מכל אותם דיבורים החלטתי להתחיל מחדש עם כל הכוח והאש, ועד היום אני מרגיש בקרבי את הכח של אותה התחלה. ■

השיחה הסתיימה, והכיסופים שהתעוררו בנו כבר הרקיעו שחקים. אנחנו מתקשים לחכות לאותם ימים קדושים, לאותו אור נפלא, אור של שער החמישים של הגאולה העתידה.

ר' אלי חשין בקריאת המילה בקייב

פורים תשפ"ב שול ברסלב ירושלים

פורים תשפ"ב שול ברסלב ירושלים

זזה

בחינת תקף הנם של פורים, כי המן הרשע השב
שלא יוכלו ישראל להנצל מידו חס ושלום,
מחמת שהתגבר עליהם בתקף קלפה זו השניה
הנ"ל. אבל השם יתברך חמל על ישראל

והקדים רפואה למכה, כי היה באותו הדור
מרדכי היהודי ועצם תקף מעלת מרדכי מוכא בפתכים, שהיה
אור גדול ונורא מאד, והוא בבחינת אהבה שבדעת, כי מרדכי
בגימטריא ורב חסד כמוכא, רב חסד זה בחינת אהבה שבדעת, כי
אהבה שבימים הוא בחינת חסד שהוא יומא דאזיל עם בלהו יומין
כנ"ל, ורב חסד זה בחינת אהבה שבדעת, שהוא למעלה מחסד
סתם והוא בחינת רב חסד, וזה בחינת מרדכי כנ"ל. ומחמת שהיה
מבחינה זו, על-כן היה לו פח לשפר אפלו קלפת המן-עמלק,
דהינו הקלפה השניה הנ"ל שאין בה שום טוב כנ"ל כי היה יודע
ומשיג שגם הם מקבלים חיות מפניו יתברך מבחינת מאמר סתום,
בחינת אהבה שבדעת וכו' כנ"ל, כי מרדכי היה נאחז משם,
על-כן היה לו השגה זו. וכשזוכין להשיג זאת שגם הם
מקבלים חיות מפניו יתברך מבחינת מאמר סתום, אזי הם
נכנעין ונתבטלין בתכלית הפטול, כי לא היה להם חיות
רק מההסתרה וההעלמה, אבל עכשיו כשיודעין שגם
שם נעלם הוא יתברך אזי הם נופלים ונתבטלין ואזי
אדרבא, זוכין לעלות בתכלית העליה, כי זוכין להשיג
אור האהבה שבדעת, שהוא אור הגנוז

(ליקוטי הלכות פורים ג ב)

תלאות של עניות,
מלחמה עולמית,
חילופי שלטון,
והתמודדות עם
ניסיונות הזמן, כל
אלו הביאו את הנער
הצפתי אשר מנצוריו
גדל על מבוצי
היראה הטהורה,
לזעקה פנימית עד
לשמי שמים על חיי
נפשו ♦ על מסע
החיפוש והבקשה,
הכיסופים המציאה
וההתקרבות, של
החסיד הנלהב **רבי**
שמואל הורוויץ,
ליום היארצייט בי"ב
באדר תשל"ב -
תשפ"ג ♦ **אחזתיו**
ולא ארפנו

ר שמואל הורביץ לפני נסיעתו לאומן

דוד דגן

הישוב 'עין זיתים' הסמוך לצפת
וציין רבי יהודה בר אלעאי
(צילום משנת תרע"ב)

הישוב ביריא נשקף
ממרומי צפת

ה' שאינו בא בנקל, ועל כן הייתי מתקרב ומתרחק, ועל כל פנים כשנכנסנו בדירה הלזו, אף על פי שעדיין לא יצאתי לגמרי מהתרחקותי, אבל מעט מעט התחיל הרצון לשלוט בקרבי והאש לבעור בי, מי יתנני כירחי קדם בהלו נרו עלי ראשי. והייתי מתחיל להזכיר את עצמי הימים הקדמונים בעבודת ה', איך מתקו מדבש, וקצתי בחיי על זה, והכלל התחלתי לחפש איה מקום כבודו, איה קדושתו, ומה יהא התכלית ממני, וזה בער בלבי עד אין סוף, והתחלתי לחשוק ולהתגעגע לפרש שיחתי ומר רוחי לפני ה' יתברך, וחיפשתי בספרים בכל מיני ספרים של מוסר וחסידות, והייתי מלקט זעיר שם זעיר שם, עצות והתעוררות לתשובה ולהתבודדות, אבל בדוחק גדול" (ימי שמואל פרק מה-מו)

תרי צנתרי דדהבא

אחד הדברים שעמדו לו לשמואל באותה תקופה בה היטלטלה נפשו כבים סוער, היתה הקרבה שזכה לה מצד הני תרי צנתרי דדהבא, מורו ורבו רבי דוב זימאן מוורשה, ודודו הנערץ רבי אבנר לורברבוים. אש היראת שמים שבערה בקרבם חיממה את נפשו מפני הקרה והצינה שנשבו בחוצות, תורתם הזכה הזכירה לו את אהבתו הישנה ועוררה בו געגועים לחדש ימיו כקדם, עת היו כל מעייניו רק ביראת ה' כל היום. במיוחד התעורר לבו מחדש בהגיע פורים,

הרבה, ועדיין אני מרגיש הטעם שהייתי אומר בליל יום כיפור כל התהילים ביחד עם אבי נ"י, בחיות בדבקות כזה, בתמימות ופשיטות כזה, וכן שאר כל המצוות...

"וגם בארץ הקודש ומהמקומות הקדושים, הייתי מרגיש חיות הרבה, וכל מגמתי וחשקי ורצוני היה לעבודת ה', וגם אמונתי הייתה ברורה וזכה כל כך, בתמימות ופשיטות וחיות כזה וכו', והכלל כי אי אפשר לספר ולתאר מזה, כי אפילו לעצמי איני יכול להזכיר הכל. "אבל בסוף זמן המלחמה, שאבי נסע לחלב, ואנחנו היינו ריקים וחסרים מכל ורעבים ללחם, ועל ידי זה מיעטתי בלימוד, מחמת שהייתי מוכרח לחפש איזה מחיה לחיות אותי באיזה דבר שהוא, וגם אחר כך כשנכנסה ממשלת אנגליה לארצנו הקדושה, והרבה התחילו ללמוד אנגלית, והעיר צפת נחרבה ובני הנעורים מהיהדות, ונמצא כי בחור כמוני הלומד רק תורה הוא משוגע, ולא ישיג שידוך אף נחות דרגא, והתחלתי גם כן ללמוד מעט עברית ואנגלית, ובכלל שמתי אז מוחי ולבי הרבה לחכמות, והפלאתי אז בחכמת החשבון, והנדסה ואלגברא, ובסגולות ורפואות, ואבי נ"י הוכיח אותי על זה, אבל לא שמעתי אליו. ובתורה נתקיים 'אם תעזבני יום, יומיים אעזבך', ובפרט שהחברים הם עיקר ושורש לכל רע, ועל כן הייתי מרוחק איזה זמן מה' יתברך.

"אבל הטוב שבקרבי פעם בלבי, ויעוררני רוחי לשוב לה' יתברך, אבל הייתי עולה ויורד, יורד ועולה, כדרך הנכנסים בעבודת

בתוככי

התהפוכות שחלו בצפת בשנות המלחמה על הראשונה וכל הנלווה אליה, הרעב, המגיפות, ולאחריהם פרעות תר"פ ותרפ"א, ועל כולנה - כיבוש ארץ ישראל על ידי האנגלים שהביאו עמם רוח של 'קידמה', כל אלו חוללו שמות בנפשות הנוער וטלטלו את עולמו.

תמורות אלו לא פסחו במידת-מה גם על הנער שמואל הורוויץ. למרות שמינקותו גדל בארבע אמות של תורה ויראה, קשה היה לו לעמוד לבדו מול השפעתה הסוחפת של הסביבה ושל חבריו בני גילו שכבר לא צעדו בדרך בה הלכו תמול שלשום. האמונה הפשוטה והטהורה הפכה פתאום לדבר שאינו מובן מאליו. המבול השוטף איים לסחוף את נשמתו הזכה הרחק הרחק.

ירידה לצורך עליה

כאשר תיאר לימים את התהפוכות שעברו על נפשו בשנים ההן, כדרכו לא חסך עטו וגולל את הדברים ללא כחל וסרק:

"מיום עמדי על דעתי, הייתה נפשי ורצוני נמשכת לה' יתברך, ותמימותי ופשיטותי היה עד להפליא והייתי מתנהג בתמימות ובפשיטות בעבודת ה' יתברך, ובאמירת תהילים בדביקות וחיות, וגם הייתי צועק לה' יתברך מעומקא דלבא, וגם הייתי לומד

**באותם רגעים
נוראים בהם
ראה את המוות
בעיניים ממש,
וכפסע היה
ממנו ובין עולם
שכולו טוב,
הרהר בתשובה
בכל לבו, וחשב
לעצמו כי
כאשר הבורא
יתברך יעזור
לו להישאר
בחיים, יעשה
לעבודת ה'
ביתר שאת.**

לא ידע להיכן נעלמה העצם והאם בלע אותה, העיקר שחזר לנשום וגוון פניו שב אליו אט אט. באותם רגעים נוראים בהם ראה את המוות בעיניים ממש, וכפסע היה ממנו ובין עולם שכולו טוב, הרהר בתשובה בכל לבו, וחשב לעצמו כי כאשר הבורא יתברך יעזור לו להישאר בחיים, יעשה תשובה כראוי וייקח עצמו לעבודת ה' ביתר שאת.

סוס ורוכבו רמה בים

בימים הבאים היה נתון עדיין תחת רושם המאורע במירון. הוא הרהר ללא הרף בתשובה. בין ל"ג בעומר לשבועות ראה בחלומו גוי רכוב על סוס, והנה נפל הגוי בפתע פתאום תחת הסוס, כשהקיץ מחלומו נפל בפיו הפסוק "סוס ורוכבו רמה בים". הוא ראה בכך רמז כי הסמך מ"ם וחילותיו ייפלו.

בליל חג השבועות ישב שמואל כל הלילה בבית הכנסת האר"י יחד עם אביו, ואמרו תיקון ליל שבועות. לפני עלות השחר הרשה לעצמו רבי ישעיה לישון מעט כדי שיוכל להתפלל במוח זך, ואילו שמואל בנו, שהיה נתון בהתעוררות פנימית, לא אבה לתת שינה לעפעפיו, אלא המשיך בעבודת ה', ועשה סגולות המובאות בספר 'דזיאל המלאך' לפתיחת הלב.

באותה תקופה עדיין המשיך בלימודי מקצועות ושפות, כשבמקביל הוא לומד בישיבה. בהיותו עילוי מוכשר, צפויה היתה לו 'הצלחה' במקצועות בהם השתלם. אולם מן השמים חמלו עליו ושיגרו לו רמז נוסף:

"ואחר שבועות הזה, היה לי איזה חלום ונפחדתי מזה מאוד, וזה היה עיקר הסיבה שלקחתי את עצמי לתשובה ועבודת השם בלי שב לאיוולתי, ומאז לקחתי את עצמי בחזקה לעבודת השם, וחזקתי את עצמי בכל הכוחות לזה, והייתי מחפש איה ישועתי, איה מקום קירבתי לשם יתברך.

"וגם אז בזמן האחרון הזה, כשאני עדיין לא הייתי שוקד כל כך בהתמדה, כי עסקתי גם בחכמות ולשונות כנ"ל, למדתי עם חבר אחד אצל מורי ורבי רבי דב מורשא זצ"ל, וחברי התמיד מאוד בלימודו, ואבי הוכיחני על שאינני מתמיד כמוהו, ואחר כך נסע חברי לירושלים, ונכנס לישיבת 'תורת חיים'. ואני הייתי מקנא בו, אם אני יוכל לזכות להתמדה וליראת שמים כמוהו". (שם פרק מח, בהוספה מכת")

כאילו אין ה' יתברך חפץ בו

לצד התעוררותו חווה לא מעט מורדות. לרגע נמשך בעבותות אל יוצרו, ובמשנהו לפת אותו יצרו ומשכו למחוזות אחרים. ובזמני הירידה נדמה היה לו כאילו אין ה' יתברך חפץ בו כלל, עד כדי כך שהגיע לסף ייאוש.

הוא לא ויתר. כצמא במדבר, חיפש בספרים ללא הרף אחר דברי התעוררות לתשובה ועבודת

פסח וימי הספירה. מנהג היה בידי חסידים ואנשי מעשה והמוני עמך ישראל שבצפת, לעלות מדי שנה בראש חודש אייר אל ציונו הקדוש של בניהו בן יהוידע אשר מנוחתו כבוד בפאתי הכפר ביריא, ולהרבות שם בתפילה, ובי"ד אייר 'פסח שני' נהגו לעשות דרכם ל'עין זיתון' הסמוך, אל מערות ציוניהם של רבי כרוספדאי 'חמיד לבא' והתנא רבי יהודה בר אלעאי. גם באותה שנה, תרפ"א, למרות המתיחות הגוברת בין יהודים וישמעאלים, התלווה אל דודו רבי אבנר בלכתו אל קברי הצדיקים כמקדמת דנא.

כפסע מן המוות

אתא ובא ערב ל"ג בעומר תרפ"א. אביו, שחשש לשלומו, סרב לאפשר לו לנסוע בליל ההילולא כדי להשתתף בהדלקה, רק עם בוקר לאחר התפילה יצאו שניהם יחד לעבר ההר שממנו נוסעים למירון. הם שכרו חמורים ויצאו לדרכם.

ההתעוררות והשמחה במירון היו כתמיד, בני ירושלים לצד יהודים מצפת וטבריה שפכו צקון לחשם, או פיזו לכבודו של צדיק. שמואל ואביו נכנסו לציון הקדוש ואמרו תהילים, זוהר ובקשות, במשך כמה שעות בהתעוררות הלב, ובצאתם הצטרפו למעגלי הרוקדים בחוותא דלבא.

החמה כבר תלויה היתה במרומי הרקיע. לאחר אמירת תהילים ותפילות בקברי הלל הזקן ורבי יוחנן הסנדלר, פונים שמואל ואביו אל בנין ה'מושב זקנים' שם הוכנה סעודה רבתי עבור הציבור הגדול שישב סביב שולחנות ערוכים, הצפיפות במקום רבה, שמואל נפנה בזריזות ליטול ידיו ומצליח לתפוס לו מקום בין הסועדים הרבים. בתוך כך חולקו נתחי דגי מושט ('סובלעטעס' נפי הצפתים) שהובאו מטבריה והוכנו לכבוד ההילולא, שמואל נטל חתיכת דג והגישה לפיו בחיפזון, עקב הדוחק הרב כאשר נשענים עליו אנשים מימין ומשמאל.

לפתע חש דקירה חדה בגרונו, ומחנק. עצם רחבה נתחבה בעומק קנה הנשימה שלו ולא אפשרה לו לנשום. הוא ניסה לפלוט אותה אבל היא היתה תקועה בחוזקה. גוון פניו הפך מרגע לרגע מחיוור לכחול. הוא לא הצליח אפילו להוציא הגה מפיו וכל שייכול היה לעשות תנועות בידי ובעיניו. אולם מרוב הצפיפות וההמולה סביב, איש לא הבחין בו. הוא ידע כי גם אם מיהו יבחין במצוקתו לא יוכל לעזור לו, במירון דאז לא היו אמצעי רפואה ולהגיע לצפת ארך שעתיים. החמצן אזל מריאותיו מרגע לרגע, והוא ידע כי אם לא יתרחש לו נס, חייו באים לקצם.

ואז, רגע לפני שאבדה הכרתו ממנו, הבחין פתאום היושב לצדו, האופה ר' יודל מייברג, בתנועותיו הנואשות. במהירות תחב אצבעו לתוך לועו בניסיון לחלץ משם את העצם הסוררת, אך לשווא. כל שניה היתה קריטית. ר' יודל שהיה איש ספר, זכר את הסגולה המובאת בגמרא שבת דף סז, הוא נטל עצם דג והניחה על ראשו ואמר את הלחש האמור, ובו במקום רווח לו לשמואל. הוא

**שמואל לקח
עצמו אל
הלימוד ביתר
שאת והגה
לבדו במשך
שש-שבע
שעות ביום
ברציפות,
בהתאמצות
יתרה כשכל
מעייניו נתונים
בעמקי הסוגיה**

ה' והעתיקים לעצמו, עד שהפכו לחיבור וליקוט של דברי התעוררות. ועדיין הרגיש כי חסרה לו הדרכה מפורטת איך לקיים את הדברים האלו בעצמם: "אבל היה לי מזה טובה קטנה, ולא טובה שלמה כראוי שאוכל לחזק עצמי תמיד בה', ובפרט עצות ישרות איך להתקרב לה'. כי כל הספרים הם רק התעוררות, שצריכים לעבוד את ה', ושצריכים לקיים התורה ולעשות תשובה, אבל ריבוננו של עולם איך זוכים לזה?! אני בעצמי רצוני לעשות רצון ה', ומה אעשה שאזכה לזה? "ובכן חיפשתי אז כל הקיץ איך לזכות לעבודת השם, והייתי מחיה עצמי בספרים של רבי בער בן הרב בעל התניא זצ"ל, ובספר 'מאור ושמש', ואחר כך השגתי הספר 'נועם אלימלך', ובוזה החייתי את עצמי הרבה, וחיפשתי משם כל המדבר מהתבודדות ושפיכת הלב, ובפרט בהקדמה שכותב שם שצריכים לבכות את עצמו, וכן פרשת משפטים שכותב שם על פסוק 'כי היא כסותה לבדו' מפרש הנועם אלימלך לשון כסות, לכסות העוונות, ואיך מכסים את העוונות 'לבדו' ילך בבדידות ויבכה לפני השם יתברך, עיין שם, וקיימתי במסירות נפש, שצעקתי לפני השם יתברך בלילה באשמורה אחר חצות וכו'". (שם) עצה זו, של שפיכת הלב בדמעות לפני ה', דיברה אליו יותר מכל. בה מצא מפלט מעת לעת לנפשו הסוערת בקרבו ללא השקט.

זעקה פנימית

ברישא חשוכא, והדר נהורא. טרם זריחת האור מתעצם החושך. חודש אלול תרפ"א ותחילת שנת תרפ"ב עברו עליו ללא מנוח, כשהבעל-דבר מצדו אינו שוקט על שמריו ומטרידו ללא הרף בספקות ובלבולי אמונה, עד כדי כך שהדבר השפיע על בריאותו והוא חש מכאוב

ו ח ו ל ש ה
ב ג ו פ ו .
מ ר ר ו ב
ח ו ל ש ת ו ,
ב ל כ ת ו
ל ק י י מ
מ נ ג
ת ש ל י כ
ב ר א ש
ה ש נ ה ,
ע ל ת ה
ל ו כ ל

פסיעה בקושי רב מאפיסת כוחות ברגליו. בכל עשרת ימי תשובה, נכסף לעבודת ה' בכל נפשו ושפך את מר לבו לפני ה' יתברך. קול דודו דפק בקרבנו. היראה הטהורה ואהבת המצוות שפעמו בו בשחר עלומיו, התעוררו ותבעו ממנו לשוב ולחדש נעוריו. בתוך תוכו ידע כי אין שום תכלית אחרת בעולם מלבד עבודת הבורא, והוא לא הרפה וזעק אל ה' ממעמקים.

ערב יום כיפור. רבי ישעיה פונה אל בנו ואומר לו שילך אל דודו הצדיק רבי אבנר להתברך מפיו. שמואל עושה דרכו אל בית דודו. "ובדרך הליכתי שמעתי בבתיים הבכיה שבוכים בעת סעודה המפסקת, ומבקשים אחד מהשני מחילה וסליחה וכפרה, ומאחלים שנה טובה וגמר טוב, והיה לי מזה התעוררות הרבה, וכשבאתי לבית דודי רבי אבנר נ"י, מצאתיו בסוף הסעודה, וביקשתיו שיברכני וברך אותי. והכלל, היה לי מזה התעוררות, וגם חג הסוכות והושענא רבא ושמחת תורה, הכל היה אז בהתעוררות לעבודת ה' ותיקון הברית" (פרק מט, בהוספה מכת"י)

אבקשה את שאהבה נפשי

בלילות הארוכים של חורף תרפ"ב היה קם בחצות ובאוויר הזך של עת רצון זו צועק ובוכה לפני ה' שיזכה לשוב אליו בכל לב ולעשות רצונו. מדי ליל שישי נהגו חכמי הספרדים בצפת להתקבץ בבית הכנסת הסמוך לציון רבי יוסף בנאה, המכונה 'ר"י הלבן', במקום שררה חמימות של תורה ויראת שמים שהשיבה את נפשו השוקקה. "וגם מלימוד הזה שלהם היו לי הרהורי תשובה גדולים" הוא מתאר. באותה תקופה עסק בספר 'דברי שמואל' על התורה, להרה"ק רבי שמעלקע מניקלשבורג זי"ע, ורבות התפלל ובכה לזכות ליראת שמים.

בחורף זה החל ללמוד אצל דודו רבי אבנר באופן יומיומי סדר קבוע בלימוד מוסר בספר 'חרדים' לרבי אלעזר אזכרי זי"ע, ובספר 'שערי קדושה' לרבי חיים וויטאל זי"ע. בד בבד התמיד בלימודו אצל רבו רבי דוב מוורשה בישיבת רידב"ז. באותו 'זמן חורף' למדו בישיבה מסכת כתובות, שמואל לקח עצמו אל הלימוד ביתר שאת והגה לבדו במשך שש-שבע שעות ביום ברציפות, בהתאמצות יתרה כשכל מעייניו נתונים בעמקי הסוגיה.

הצבוע כמשל

באותה עת חששו תושבי צפת לצאת מבתיהם בלילות. צבוע - 'דעבע' ביידיש, נהג לשוטט ברחובות לאחר שנבלה שהיתה מוטלת ברחוב משכה אותו ומאז חזר מדי לילה לעיר לתור לו אחר מזון. הצבוע נהג לדפוק על דלתות הרפתות בניסיון להיכנס. לילה אחד הוצרך רבי ישעיה הורוויץ לעשות דרכו אל הקצה השני של העיר,

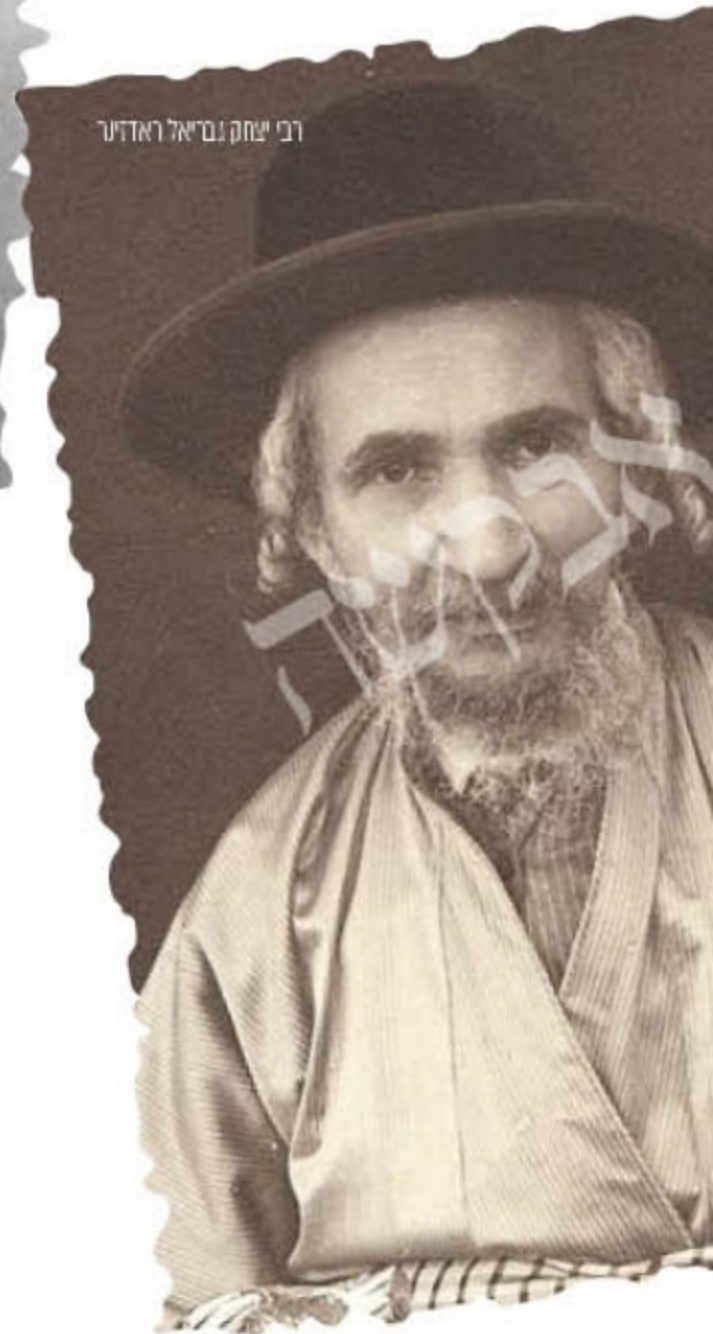
השתפכות הנפש-דפוס ראשון

רבי ישעיה הרוויץ
אביו של רבי שמואל,
בזקנתו

רבי אהרן לרנבוס
דודו של רבי שמואל

רבי יצחק נחמיאל ראדינר

הובאו דברי הגמרא במסכת עבודה זרה ה
ע"ב: "תנו רבנן, 'מי יתן והיה לבבם זה להם
ליראה' אמר להם משה לישראל... בשעה
שאמר הקדוש ברוך הוא לישראל 'מי יתן
והיה לבבם זה להם' היה להם לומר 'תן לנו
אתה' וכתב המהרש"א באגדות: הגם שאמרו
חז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים,
מכל מקום פשיטא דביד הקדוש ברוך הוא
להטות לב בני אדם לטובה דכמה כתובים
מורים על זה. ומכל זה מבואר לעין האמת
כמה מזהירים חכמינו ז"ל על התבודדות,
דהיינו לפרש שיחתו לפני השם יתברך
ולבקש מלפניו שיתן לנו יראת שמים לבלתי
נחטא..."

עיניו הילכו על פני המילים והוא לא ידע
את נפשו. הדברים קלעו היישר לעמקי לבבו
המבקש, העורג והשוקק.

כדרכו, משגילה אוצר רוחני מיד סיגלו
לעצמו. מדי לילה קם ועזק ממעמקי לבו
בקול דממה דקה מבלי שאיש ישמע: "רבנו
של עולם! תן אתה! תן אתה!..."

הספר לא מש מידיו, הוא דבק בו והרגיש
כי מצא את שאהבה נפשו. מאוחר יותר
השיג 'השתפכות הנפש' מהדורת וורשה, ואז
החזיר את הקודם לבעליו.

עולם חדש נגלה לפניו. אמנם עוד קודם
לכן התוודע למעלת שפיכת שיח לפני
שוכן מרומים, בלמדו בספר 'נועם אלימלך'
ועוד ספרי קודש, אולם עצה זו כפי שהיא
מתבארת באר היטב על ידי רבינו הקדוש
ומוהרנ"ת, האירה את כל חדרי מוחו ולבו
באור יקרות והביאתו לקרבת ה' כמוה לא
טעם מעודו.

כדי לקיים הנהגה זו בשלמות, כך הבין

הפטיר אותו חסיד ואיחל לו: "אייערע
קינדער און קינד'ס קינדער זאלן זיין
ברסלבער חסידים" - שבניך ובני בניך יהיו
חסידים ברסלב... (רבי יעקב מאיר שכטר בשם אותו
יהודי צפתי שנכח בשעת מעשה)

ניתן לשער, כי אותו מוכר ספרים היה לא
אחר מהחסיד רבי ישראל קרדונר שהתגורר
בצפת ומאז עמדו על דעתו התמסר לקיום
צוואת מוהרנ"ת ז"ע לעסוק בהדפסת
הספרים והפצתם על פני תבל.
ואותה ברכה נתקיימה בהידור רב...

אוצר בספרייה

יהודי בר-אוריין ובר אבהן היה בצפת, אשר
עלה בשנת תרס"ד מפולין, ושמו רבי יצחק
גבריאל ראדינר. מחותנו של האדמו"ר רבי
יוסף קאליש מאמשינוב היה, ומחשובי חסידיו
ומעתיקי כתביו של הגה"ק מאוסטרובצה.
זכה רבי יצחק גבריאל לשני שולחנות, כיוון
שאוהב ספר מובהק היה, בספרייתו הענקית
סדורים היו ספרים לאין מספר מכל מכמני
התורה, הקבלה והחסידות, שרבים מהם
היו נדירים ויקרי המציאות, ובטובת עינו
נהג להשאילם ללומדים. גם הנער שמואל
הורוויץ, בצימאוונו השוקק נהג ליטול ממנו
בהשאלה ספרים שעוררו בו ענין.

באחד הימים מצא באוצר-הספרים של
רבי יצחק גבריאל ראדינר ספר קטן. השם
שהתנוסס עליו שבה מיד את לבו: 'השתפכות
הנפש'. הוא התמלא התפעלות, 'הלא מחפש
אני כל הזמן בספרים אחר ענין שפיכת הלב
לפני הבורא, עד הנה מצאתי מזה זעיר שם
זעיר שם, והנה כאן ספר שכולו השתפכות!
הוא קרא בשקיקה את דברי ההקדמה, שם

לפתע הבחין מרחוק בצבוע ושמע את
נהימתו ונס בבהלה בחזרה לביתו.

חיה זו משמיעה קול הנשמע כבכי ונהי,
וכאשר היא מבחינה בטרף משמיעה צעקות
הנדמות כצחוק מבהיל. לפי אמונה שמקורה
בפלאחים הערבים, וסבבה באותם ימים
בצפת, דרכו של הצבוע להשמיע קולות
צחוק לפני האדם, ואז לקחת ממנו את שכלו,
להפנטו ולמשכו כבמגנט עד למאורתו
ושם לטרוף אותו. לימים כשיספר זאת רבי
שמואל, יצביע על כך כמשל לתחבולתו של
היצר הרע, אשר מראה הוא לאדם פנים
שוחקות כאילו חפץ הוא בטובתו, נוטל ממנו
את הדעת ומושכו לעברי פי פחת.

כך היה שמואל עולה ויורד ללא שיעור,
וזועק לבוראו ממעמקים, ואז, כשהוא כפסע
מן הייאוש מרוב כובד מלחמת היצר, הופיע
עליו אורו של הצדיק.

ברכתו של מוכר הספרים

כה סיפר אחד מזקני צפת: באחד הימים
בא ברסלבר חסיד לבית המדרש בו למדו
טובי הלמדנים בעיר, עם ספרים למכירה,
הוא העמיד את הספרים בפנית בית המדרש
והציע אותם לצורבי המקום. השגיח בו אחד
מחשובי הלומדים, רבי ישעיה הורוויץ, פנה
אליו והבהיר לו "במטותא מנך, אין כאן
המקום למכירת הספרים הללו, חפש לך
מקום אחר".

אסף הברסלבר את ספריו ופנה ללכת,
כשרבי ישעיה מלווה אותו בצאתו. בהיותו
במדרגות היורדות מבית המדרש אל הרחוב,

ציבור המתפללים
בהיכל מערות
רש"י בל"ג בשמיר

ציור רבי יוחנן
הסדילב
שבמרתני
ספר מירן

לישראל, אולם אז לא ירד לעומקם של דברים, עתה שש על הגילוי כמוצא שלל רב ומדי יום היה אומרו בכוונה. הוא נעשה כבריה חדשה. בשל ההתנגדות העזה על חסידות ברסלב ששררה בצפת, נהג לומר את המזמורים באין רואים.

באותם ימים נייערו בקרבו כיסופים עצומים לזכות להשתטח על ציונו של

מוהר"ן מברסלב זיע"א ולומר שם את עשרת המזמורים, כפי שצוין בהקדמה. הוא שאל את עצמו ללא הרף: היכן מקום גזיתו הקדושה של הצדיק הגדול הזה? מי יתן ידעתי ואמצאהו, הייתי מדלג על ההרים ומקפץ על הגבעות להגיע אליו! התשוקה לציון רבינו בערה בו כאש יוקדת, אך לא היה לו עם מי לדבר על כך. לילה אחד, חלם והנה ניצב הוא באוהל הציון הקדוש יחד עם אחיו אהרן, והציון הוא מצבה נמוכה, ומן הקיר משתלשל נר-תמיד, ובחלומו הוא משתטח

על הציון ואומר את העשרה מזמורים עם התפילה שאחריהם. לימים כאשר יזכה להגיע לאומן לאחר מסע שכולו מסירות נפש, ישתומם לגלות כי מראה האוהל והציון הוא בדיוק כפי שראה אז בחלומו.

קול הברה...

מהרגע בו גילה את האור הזורח בספרי רבינו, כל עבודתו את ה' קיבלה טעם חדש. באותם ימים קרא רבות ב'סיפורי מעשיות' ובשאר ספרי רבינו, ואף הצליח להשיג בהשאלה את הספר 'חיי מוהר"ן' שהחיה את נפשו עד מאוד.

כלל נקוט בידינו כי כאשר מתעורר הקול דקדושה, מתעורר כנגדו 'קול הברה'. לא ארכו הימים וכשראו אנשים מבני העיר כי הנער דבוק בספרי ברסלב, פתחו במסע שכנועים בניסיון להניאו מלעסוק בהם. לימים יתאר ר' שמואל את טיעוניהם:

"והנה אנשים מצפת שראו אותי עוסק בספרי רבינו ז"ל, דיברו על לבי דברי התנגדות, ושחסידי ברסלב משוגעים, ומגלגלים את עצמם מההרים, ורוקדים עם מגריפה... וגם סיפרו לי שיש אחד בטבריה והרב ר' משה קליערס מטבריא פטר אותו מהישיבה

מהספר, יש לצאת אל מחוץ לישוב, או על כל פנים להסתגר בחדר לבדו. כיון שבית המדרש חב"ד היה שייך למשפחתו, יכול היה לישוב שם יחידי באין מפריע. גם בבית הוריו לא חסרו חדרים להתבודדות. בסמיכות לביתם היו שדות וכרמים, ומעת לעת היה מהלך בין האילנות ומשיח לבבו לפני קונו. את כל התהפוכות העוברות עליו, סערות נפשו, כיסופיו, ניסיונותיו, ירידותיו והתרחקותו, הכל הכל לפרטי פרטים שפך נוכח פני ה'.

זכאה מאן דעיל ונפיק

יד ה' המשיכה לסלול עבורו את השביל המופלא בדרכו של צדיק, כשהבחין ביום מן הימים בספריית רבי יצחק גבריאל ראדזינר בספר נוסף שטרם הכיר, בו לוקטו עניינים מספרים שונים. כדרכו עיין בין דפי הספר וחיפש אחר הנהגות ועצות בעבודת ה', והנה נחו עיניו על שורות כמוהן לא ראה מימיו:

"כשרוצה אדם לילך בדרכי התשובה, צריך להיות בקי בהלכה וצריך להיות לו שני בקיאות, היינו 'בקי ברצוא' 'בקי בשוב', שזהו בחינת 'עיל ונפיק' בחינת 'אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך'. היינו מי שרוצה לשוב לשם יתברך, צריך לחגור מתניו, שיתחזק עצמו בדרכי ה' תמיד בין בעליה, בין בירידה... בין שיזכה לאיזה עליה, לאיזה מדרגה גדולה או קטנה, אף על פי כן אל יעמוד שם ולא יסתפק עצמו בזה...

"וכן להיפך, שאפילו אם ייפול חס ושלום למקום שייפול, אפילו בשאול תחתיות, חס ושלום, גם שם אל יתייאש את עצמו לעולם בשום אופן יהיה איך שיהיה, רק יחפש ויבקש את השם יתברך ויחזק עצמו בכל מקום שהוא בכל מה שיוכל. כי גם בשאול תחתיות נמצא השם יתברך וגם משם יכולין לדבק את עצמו אליו יתברך וזה בחינת ואציעה שאול הנך... וכשיש לו שתי בקיאות אלו, אזי הוא הולך בדרכי התשובה ואז ימין ה' פשוטה לקבל תשובתו" ---

המילים המופלאות הללו דמו בעיניו כטל תחיה היורד ממרומים. נהרות של חזוק ותקווה שפעו אליו מכל אות ואות. זה תקופה שהוא חווה עליות וירידות רבות, עד שלא פעם הרגיש כאילו אין ה' יתברך חפץ בו חלילה. והנה מתברר לו כי כך היא הדרך העולה בית קל.

כיוון שהתוודע כי העצות הנפלאות נובעות מהמעייץ היוצא מבית ה', נחל נובע מקור חכמה, העמיק חיפושו בספרי חסידות ברסלב, כך גם התוודע לגילוי הנפלא של העשרה מזמורים. אמנם בילדותו עת למד אצל רבו רבי נח שלמה ריזל בבית המדרש דחסידי ברסלב, ראה שם את ה'תיקון הכללי' כרוך יחד עם 'חק

בשביל חסידות ברסלב. והכניסו בלבי בלבולים בענין זה, כי חשבתי שאין שום חסידים וכו' וכמו שסיפרו לי וכו', אך אף על פי כן החזקתי בספרי רבינו ז"ל בדרך עקשנות, הלא סוף כל סוף אני מרגיש בהם חיות והתעוררות גדול בעבודת ה' מה שאיני מרגיש בשום ספר אחר וכו', אך הבלבולים בלבלו את מוחי וכו'" (פרק נא ע"פ כת"י)

הגאון החסיד רבי דוב מוורשה

כמסופר לעיל, למד שמואל בישיבת הרידב"ז אצל רבו המובהק רבי דוב זימאן, המכונה 'רבי דובעריל מוורשה'. כאן המקום להרחיב בתולדותיו של אותו גאון ועובד ה' מופלא, אשר הטביע חותם של טהרה בתלמידו לכל ימי חייו והיה לו חלק חשוב בהתקרבותו לאורו של רבינו.

במשך שלושים שנה שימש מורה-הוראה בבית דינו של הגה"ק ה'אבני נזר' מסוכטשוב חתן הרה"ק מקוצק, ואף לימד בבית מדרשו של בעל ה'חידושי הרי"ם'. רבו ה'אבני נזר' העריכו עד מאוד ואף מינהו ל'פסח רב' שלו והפנה אליו את כל השאלות בענייני הפסח. לעת זקנותו, לאחר שמילא רבי דוב כרסו

**ראיתי אצלם
ספר סיפורי
מעשיות'
שנראה על
פניו כספר
סיפורים
גרידא, אולם
כשעיינתי
במעשה
הראשון,
מצאתי
שכולל בתוכו
ארבעים דף
מה'עץ חיים'
של האר"י
הקדוש!**

כמו שיהודי בקי במזמור 'אשרי יושבי ביתך'.
באחד הימים טובים, כשביקר רבי דוב
מוורשה בבית רבי נתן מטרוביצה, שהתגורר
בסמיכות אליו, הבחין בארון בספר סיפורי
מעשיות, פתחו ועיין במעשיה הראשונה,
ולפי שבקי עצום היה בכתבי האריז"ל יצא
מגדרו מהתפעלות מהרזין העילאין הגנוזים
במעשיות. (כן סיפר נשמו רבי ישראל דוב אודסר זצ"ל)
לראש השנה נהג לנסוע למירון, שם שימש
החסיד הדגול רבי ישראל קרדונר כבעל-
תפילה, ולאש"ל דאגו רבי נתן מטרוביצה ובנו
ר' סנדר.

הגילוי המרעיש: רבי דוב הינו ברסלבר!

שמואל, שגילה את האור הטמון בספרי
רבינו, שאב מהם תעצומות נפש לעבודת ה',
אולם לאחר שאנשים דיברו באוזניו דברי בלע
והתנגדות על ספרים אלו בתוספת כל מיני
סיפורים וכזבים, לא ידע לשית עצה לנפשו
והתעוררו אצלו מחשבות שמא צודקים דבריהם.
מאחר וראה שחיות והתעוררות לכל דבר
שבקדושה, כמו שמקבל הוא מספרים אלו, אינו
מקבל במקום אחר, החליט להמשיך לדבוק בהם,
אולם בכל פעם מחדש ניקרו בקרבו תהיות האם
צועד הוא בדרך האמת, אם לאו. חפץ היה לטוח
את לבטיו בפני רבו הנערץ רבי דוב, אך חשש שמא
יביע אף הוא התנגדות וירחיקו מספרים אלו, אשר
כה מטיבים עם נפשו המבקשת והנכספת. אמנם
כבר גמר בדעתו להמשיך לעסוק בספרים אלו,
אולם אם רבו יתבטא נגדם, יהיה לו הדבר לניסיון
קשה יותר.

משמים נסתבב הדבר ויום אחד חברו לספסל
הלימודים החל לשוחח בנוכחות רבי דוב על כך
ש"שמואל נעשה ברסלבר והוא לומד בספריהם".
לתדהמת התלמידים, באותו רגע קם רבי דוב מלוא
קומתו בהתרגשות גדולה, וקרא בהתלהבות: "איזו
זכיה! איזו זכיה!" תוך שהוא משבח את חסידי
ברסלב אותם הוא מכיר מקרוב, אשר כולם יראים
ושלמים.

בעוד שמואל וחברו משתוממים מדברי רבם
הגדול, הוסיף כמפליג: "ספרי הרבי הקדוש
מברסלב - אין עמוקים מהם! ראיתי אצלם ספר
'סיפורי מעשיות' שנראה על פניו כספר סיפורים
גרידא, אולם כשעיינתי במעשה הראשון, מצאתי
שכולל בתוכו ארבעים דף מה'עץ חיים' של האר"י
הקדוש!

"וה'ליקוטי מוהר"ן" - ממשיך רבי דוב
בהתלהבות - "אין ספר חריף כמוהו בעולם!",
וכאן שח באוזני תלמידיו המופתעים כי למד ספר
זה על פי הקבלה חמש פעמים, בעמקות לפנים
מעמקות, עד שמרוב שאימץ את מוחו, התעורר
בעיניו למשך שבע שנים. כששמע זאת שמואל,
נזכר פתאום כי אביו סיפר לו לפני מספר שנים
כי רבי דוב נעשה סומא ולאחר שנים אחדות שבה
אליו ראייתו. (כאן ראוי לציין את שסיפר ר' מרדכי בן רבי

צפת הוותיקה

בש"ס ופוסקים ושלט בכל מכמני תורת הנגלה,
איוותה נפשו להשלים דעתו גם בחכמת הנסתר.
בהסכמת רבו האבני נזר' החל להגות, בעיון עצום
כדרכו, בתורת הקבלה. לימים נכסף לעלות לארץ
הקודש וליסד בה ישיבה ללימוד הקבלה. כיון
שזוגתו לא רצתה לעלות עמו, נתן לה גט פיטורין
ועלה ארצה וכאן נשא אישה בשנית. מנהגו היה
לצאת מדי שנה לקראת חג הפסח לחו"ל, אל רבו
הגאון מסוכטשוב שנצרך אליו לענייני הלכות
החג.

בעלותו לארץ ישראל התיישב בצפת וברוב
גאונותו היה רבם של כל הרבנים בגליל. גם רבי
ישעיה הורוויץ, אביו של ר' שמואל, נמנה עם
תלמידיו, ולעיל הובאו הדברים שכתב בשבחו.
בצפת רוב המקובלים היו מקהילת הספרדים,
בין מתי מעט המקובלים האשכנזים היו רבי דוב
מוורשה ורבי אבנר לורברבוים, שקיבל מפיו. והיו
גם כמה מקובלים מבני ספרד שנמנו על תלמידי
רבי דוב.

בד בבד הרביץ תורה בנגלה לתלמידיו, נערים
צורבים שבצפת, שביניהם נמנו גם בנו שלו,
מרדכי, ושמואל הורוויץ.

חריפותו ודביקותו בתורה היו עד להפליא,
יומם ולילה התמיד בלימודו ומדי חודש סיים את
הש"ס. כעדות תלמידו ר' שמואל, היה רבי דוב בקי
בכל ספרי הראשונים ולא נזקק להביט כלל בספרי
האחרונים, ולמרות שלא עסק בלימוד האחרונים,
תמיד מצאו את קושיותיו ותירוציו בספרי
המהרש"א, המהר"ם שיף, הפני יהושע ועוד.
"וכשלמד אתנו בחריפות" הוא מספר בהשתאות,
"היה מפלפל ב'תוספות' קטן כמה ימים בחריפות
על חריפות, עד שמוחי לא היה יכול לסבל את
זאת, ופניו היו מאדימות, עד שחשבנו שלא יצא
דם ממנו. כל כך היה מתעמק. ואמר לי שבקבלה
הוא יותר גדול מבנגלה, וגם אמר לי שבקבלה יש
יותר חריפות מבנגלה, והוא היה בקי בכל ספרי
קבלה, ב'עץ חיים ו'פרי עץ חיים' מהאר"י ז"ל וכו',

ארון הקודש בביהמ"ס האר"י האשכנזי

השער המבוא לביהמ"ס האר"י האשכנזי

רבי שמואל הפך ללפייד אש של קדושת הצדיק, וכל ימיו אשר חיה הפיץ מעיינותיו הקדושים פנימה וחוצה בהתבטלות והתמסרות שהיו לפלא.

עניינו, וראיתי מעט עומק האמת שלו, וטובת נשמתי שיש לי מכבר בהתקרבותי אליו כי זה יבין כל אחד, כל מי שמקורב לרבינו ז"ל יודע בעצמו כמה הרוויח מההתקרבות לרבינו ז"ל, כמה תשובה ואנחה לה' יתברך על הריחוק שמרגיש, וכמה הסתכלות רעים והרהורים רעים ומחשבות רעות ומעשים רעים התמעטו אצלו עם ההתקרבות לרבינו, וכמה יותר תפילה בכוונה והתבודדות ואמירת תהילים ומצוות וצדקות ומעשים טובים נתוספו אצלו על ידי ההתקרבות, שהעולמות כולם וכל אשר בהם אינם שווים לעומת כחוט השערה יותר התקרבות לה' יתברך, וכחוט השערה פחות לחטוא לפני ה' יתברך, מה שמרוויחים על ידי רבינו... (מכתבי שמואל חלק א, ז) בימים הבאים שקד שמואל בלימוד ספרי רבינו וקיים את עצת ההתבודדות בכל לב, ויד ההשגחה, הערבה לקיום ההבטחה הנצחית "לא יכבה נר"י סובבה שבל"ג בעומר של אותה שנה, תרפ"ב, הוא פגש לראשונה במירון את חסידי ברסלב מירושלים וטבריה, הלא המה רבי אלטר בן ציון קראסקאפף, הבחור יעקב זאב ברזסקי, ורבי ישראל דוב אודסר. ומאז והלאה התקשר עמם בקשר אמיץ ומופלא אשר מים רבים לא יכלו לכבותו.

רבי שמואל הפך ללפייד אש של קדושת הצדיק, וכל ימיו אשר חיה הפיץ מעיינותיו הקדושים פנימה וחוצה בהתבטלות והתמסרות שהיו לפלא.

הנני רופא לך

סיפרו בניו של רבי שמואל, כי שאול נשאל פעם אביהם "אתה שגדלת על ברכי התורה והחסידות, מה חסר היית שהתקרבת לחסידות ברסלב?" ויישא משלו ויאמר:

לאב אחד היו שלושה בנים, וישלחם על פני הארץ ללמוד חכמות ולשוב אליו בעוד עשר שנים. לימים חזרו שלושתם, כששאל האב את הבן הראשון מה הביא עמו, אמר: "למדתי להתקין ראי' מופלא, שכשמביטים בו רואים את הנעשה במדינות שונות על פני תבל". הבן השני השיב לשאלת אביו "למדתי לעשות אבן מיוחדת, שכאשר מחזיקים בה אפשר לפרוח לכל מקום

דוב מזורשה, כי באותה תקופה בה נלקח מאביו כוח הראייה, מרוב רגילותו בספרים ידע במדויק היכן שוכן כל ספר, ולא זו בלבד, אלא שגם נהג לדפדף לדף הנצרך, מבלי לראותו כלל).

אפילו בלא הבנה

מתמיד עצום היה רבי דוב, הוא לא ביטל אפילו רגע (גם בעת הסתלקותו למרומים, כשנה אחרי התקרבות ר' שמואל, מצאוהו כשראשו רכון על הגמרא וכך עלה ונתעלה למתיבתא דרקייעא), אולם מאותו יום בו נודע לו כי תלמידו חביבו התקרב אל הנחל הנובע, הקדיש מדי יום זמן רב כדי לחזקו ולאמצו ולשוחח עמו בגדולת רבינו, ספריו הקדושים, ותלמידו. בין השאר אמר לו, כי זוהי טובה לנשמה אפילו רק לומר 'ליקוטי מוהר"ן' בלא הבנה.

רבי דוב אף נדב בשעתו את בית מדרשו בצפת על ספריו וכל אשר בו, לחסידי ברסלב. כה כיבדם ואהבם, עד שנהג לקום מלוא קומתו אפילו בפני הנערים הצעירים שביניהם.

רבי דוב שח באוזני תלמידו על גדולת נוראות ציון רבינו באומן והביע את השתוקקותו העצומה לזכות להגיע לשם. הוא סיפר לו כי העיד בפניו יהודי ששרת בצבא הרוסי וסבל מאוד ממכשולות בענייני קדושה, ויעצוהו לנסוע לציון רבינו שבאומן, וכך עשה ואמנם מאז ראה בעליל שינוי כביר לטובה.

רבו לא הסתיר את דבקותו בספרי רבינו, ופעם אמר בפרהסיא בישיבה, כי דיבור אחד מרבינו כולל בתוכו עשרים דף מכתבי האר"י ז"ל. בשעת מעשה נכחו שם מתנגדים גדולים, אולם מפני מעמדו וחשיבותו של רבי דוב, החרישו ולא מלאם לבם לפצות פיהם.

דברי רבי דוב היו עבור הנער שמואל כמים קרים על נפש עייפה, הוא קיבל מרבו חיזוק רב לעמוד על עמדו חרף ההתנגדות, ועוד להיות 'מוסיף והולך'. גם דודו רבי אבנר היה מחזקו כל העת שימשיך בדרכו ויעסוק בספרי רבינו.

וכה יכתוב רבי שמואל לימים ליהודי שהתקרב לאורו של רבינו, אולם הטרידוהו קושיות שונות: "האמת כבר כתבתי לכבודו, כי מהראוי להאמין בדברי וענין הצדיק האמת בשלימות, אחר שהשי"ת חמל עלי והרגשתי מעט נעימת

יותר מיציאת מצרים

תיאור מסע החיפוש וההתקרבות של רבי שמואל הורוויץ זצ"ל שהעלה על הכתב לבקשת אנ"ש דפולין, ונדפס בחלקו בספר 'ימי שמואל'

בשנת תרע"ח נעשיתי בר מצוה, וזה השנה היה רח"ל קשה מכל השנים הקודמים ועבר מה שעבר, ואבי לא יכול להשגיח עלי וגם העניות מעביר על דעת קונו, והיה לי ירידה בעבודת ה' מאז והלאה. וגם תמיד היה אומר לי אבי כי אני נולדתי ביום א' בשבוע ועל פי הגמרא בשבת (קנו). נראה שאם נולדים ביום א' או יהא צדיק גמור שאין כמותו, או רח"ל להיפך, כי נברא בו אור וחושך וכו' עיין שם. ועל כן בטבעי כשאני ביראת שמים ובעבודת ה' אז אני בעליה גדולה, ואם ח"ו ירידה אני מסוכן ח"ו לירידות גדולות, ובפרט עם חברים רעים, ועבר עלי מה שעבר עליות וירידות שאין לשער.

ואף על פי כן, הרבה פעמים נקטה נפשי בחיי על זה, מה שאני רחוק מה' יתברך, אבל לא ידעתי לשיית עצה בנפשי וכן עבר כמה שנים עד שנת תרפ"א. ובאלו השנים על פי רוב הייתי לגמרי רחוק מעבודת ה' וגם לא היה אפילו זמן להתיישב ולא היה לי דעת לעשות תשובה. ואילו לא חמל ה' יתברך להוציאני אז מבין שיני הס"מ ולעוררני לתשובה ולקרבני לרבינו הקדוש נ'חל נ'ובע מ'קור ח'כמה, הייתי אובד ונידח משני עולמות רח"ל.

אבל ה' יתברך החפץ בתשובה ולא חפץ במיתתן ח"ו ובפרט שבאמת היה בי מיום הולדתי טוב הרבה, אך היצר והחברים הרעים הביאוני לידי כך, על כן חמל ה' יתברך עלי והוציאני משאול תחתיות והכניסנו לתחת כנפי השכינה. ואילו כל הימים דיו וכו', אי אפשר לבאר ולספר גודל הנסים האלו יותר מיציאת מצרים וקריעת ים סוף וכו' כי עיקר הוא לעשות טובה נצחית לבעל בחירה שיטה בחירתו לטובה.

וכל כך עבר עלי, עד שלא היה לי שכל אפילו להתחרט וכו'. עד שחמל השם יתברך בגודל רחמי שבשנת תרפ"א התחלתי להתחרט על מעשי ולהרהר בתשובה, ובל"ג בעומר היה לי אז נס גדול שהיינו במירון ובעת בהלה ורעש שָׁפָּשָׁם שאין לשער וכו' ובשעת הסעודה אכלתי דג ומרוב הבהלה וחיפזון נכנס עצם גדול עם שלשה קצוות גדולים וחזקים בצווארי, ממש בבית הבליעה ונתחב בשלשה צדדים בתוך הבשר בחזקה, עד שלא יכולתי לבלוע שום דבר וגם מלדבר, וכפסע ביני ובין המוות ובעת רעש כזאת לא שם שום איש לב והייתי יכול לגווע ח"ו ואז נטיתי עיני לשמים וה' יתברך חמל עלי שאחד מהאנשים הכיר אבל לא היה יכול לעשות כלום רק לקח עצם דג ושם בגולגולת שלי ואמר הלחש המובא בגמרא, ועדיין איני יודע איפה העצם שנבלע בגרוני ומאז כבר התחיל לבצבץ בליבי הרהורי תשובה. וגם עיקר התעוררותי לתשובה היה על ידי חלום מבוהל ומשונה ומאז קדר במוחי ולבי מה יהא התכלית והתחלתי לרחם עלי, ובכל זה השנה ושנת תרפ"ב אי אפשר לשער היגיעות והטרחות שהיו לי בשביל לעשות תשובה.

בעולם שאליו רוצים להגיע". השלישי ענה כי למד רפואה. השתוממו אביו ואחיו וכי מה חכמה היא זו, הלא יש רופאים לאין מספר ברחבי תבל, ענה להם "יכולני לרפא אדם עד יממה לאחר שכבר נפטר מהעולם ולהשיבו לחיים". פנו האב והאחים אל בעל הראי וביקשו להביט בו, והנה רואים הם כי במדינה רחוקה מאוד שרויים האזרחים בעצב רב. הם הבינו שהדבר קשור לעיר הבירה, ביקשו אפוא מהאח האחר: "הלא יש לך את האבן הפלאית, הבה ניסע לשם ונראה מדוע הם שרויים בצער. ואמנם כשהחזיקו בה פרחו אלפי פרסאות עד למדינה ההיא, כשהגיעו לעיר הבירה נודע להם כי בתו היחידה של המלך חולה אנושות, היא מתגוללת במכאוביה ולא נמצא לה מזור. הביטו באח השלישי כאומרים: הלא רופא מומחה הנך, רפא את בת המלך. כל הסובבים מאנו להאמין כי ביכולתו לרפאה, לאחר שכל כל הרבה רופאים ניסו ולא עלה בידם, אולם המלך השיב: אדרבה. עשה מה שביכולתך ובלבד שתרפא את בתי. ואכן בתוך תקופה קצרה המציא לה ארוכה.

אביה שש ושמה עד בלי שיעור. קרא לשלושת האחים והעניק להם שכר רב מגנזי אוצרותיו. כה נרגש היה מרפואת בתו האהובה, שחשב מה יוכל עוד לעשות כדי לבטא את הכרת תודתו העמוקה להם. עד שגמר אומר להשיאה לאחד מהם. כשהציע את הדבר בפניהם, אמר הראשון "לי יאתה, בזכות הראי המופלא שלי נתגלתה צרת הבת". טען השני "לולא האבן שלי לא היינו מגיעים הנה", והשלישי "אני ריפאתי אותה".

אמר המלך: "נקרא לנערה ונשאלה את פיה". פנה בעל האבן ואמר לה "אם תינשאי לי, אקחך לכל מדינה שתחפצי". אמר בעל הראי: "עמי לא תצטרכי לנסוע לשום מקום, כי תוכלי לישב בבית ולחזות בכל פלאי תבל". והשלישי שתק.

ענתה ואמרה הבת: "כדבריכם, אכן אוכל לטייל על פני מדינות, וגם לישב בביתי ולראות נפלאות. אולם אני כבר חליתי פעם אחת בצורה אנושה, מה אעשה אם אחלה שוב? מי ירפאני? לכן חפצה אני ברופא הגדול שהעלה לי ארוכה!"

וסיים רבי שמואל משלו: "אכן, בחסידות פלונית יכולים להעלותני עד 'אצילות', במקום אחר יביאו את 'אצילות' עד אלי, אולם מה עושים עם היצרים? 'דער אלטער מוטשעט' - הזקן וכסיל מציק ורודף, ורק לרבינו הקדוש יש עצה ורפואה לתחלואי היצר! ■

נחמה ונאולה
ממעמקי תורת
'התחזקות הנפש'
של רבי נתן
ג. הרצמאן

"אזכרה"

איך יוצאים מהרע?

חצי נחמה או נחמה שלימה

ראשית דבר, אנחמך בידיעה, כי צרתך הינה צרת רבים, כך שחצי נחמה כבר יש בידך.

עתה ניגש לחצי השני - אל חלק הידיעה וההבנה כמו שגילה רביה"ק: "הידיעה היא עקר הנחמה של כל הצרות" (ליקוטי מוהר"ן כ"א).

אמנם, בגשתנו לעיין ולהבין בתורת רבינו הק', על מנת לקיימה הלכה למעשה, עלינו להקדים תמיד ולחרוט לנגד עינינו את דברי מוהר"ן"ת בהקדמת ליקוטי הלכות: כי "מעצם גשמייות גופנו ועכירת שכלנו, קשה וכבד מאד להכניס בלב האדם תמימות ופשיטות הדברים האלה, כי דעת כל אדם נוטה אחרי חכמות של העולם, שרפן מעקמין את הלב מנקדת האמת לאמתו בפשיטות ובתמימות, בפרט כי באמת לאמתו התמימות ופשיטות של דברי רבנו זכרוננו לברכה, עמוק עמוק מאד, עמוק עמוק מי ימצאנו".

ולכן, יש לדעת, כי אף לא אחת מעצותיו הק' - גם אותן הנראות פשוטות - כמו עצת "אזמרה" בה אנו עוסקים - אינה קלה לעשותה, אלא דורשת יגיעה רבה, חכמה עמוקה והכרזת מלחמת חורמה על העקמומיות המושרשת בנו - כל אחד כפי טבעו ותכונתו - עד לרכישת הכשרון המחשבתי והנפשי, הישר והתמים, "כי המלאכה לא ליום אחד ולא לשנה אחת" (ליקוטי הלכות הודאה ו).

וכמובא בליקוטי הלכות (עירובי תחומין ו, ג): "מגדל התגברות החשך של העצבות, צריכין יגיעה גדולה ועצומה לברר הטוב שבמצות, דהינו להזכיר את עצמו בהנקדות טובות שבו, לשמח את נפשו, להזכיר את עצמו - הלא אף-על-פי-כן אני עושה מצוה, ואם היא פמות שהיא, הלא על כל פנים, יש בה נקדות טובות, אשר נקדה אחת של מצוה קלה של הקל שבקלים אין כל העולם כדאי לה".

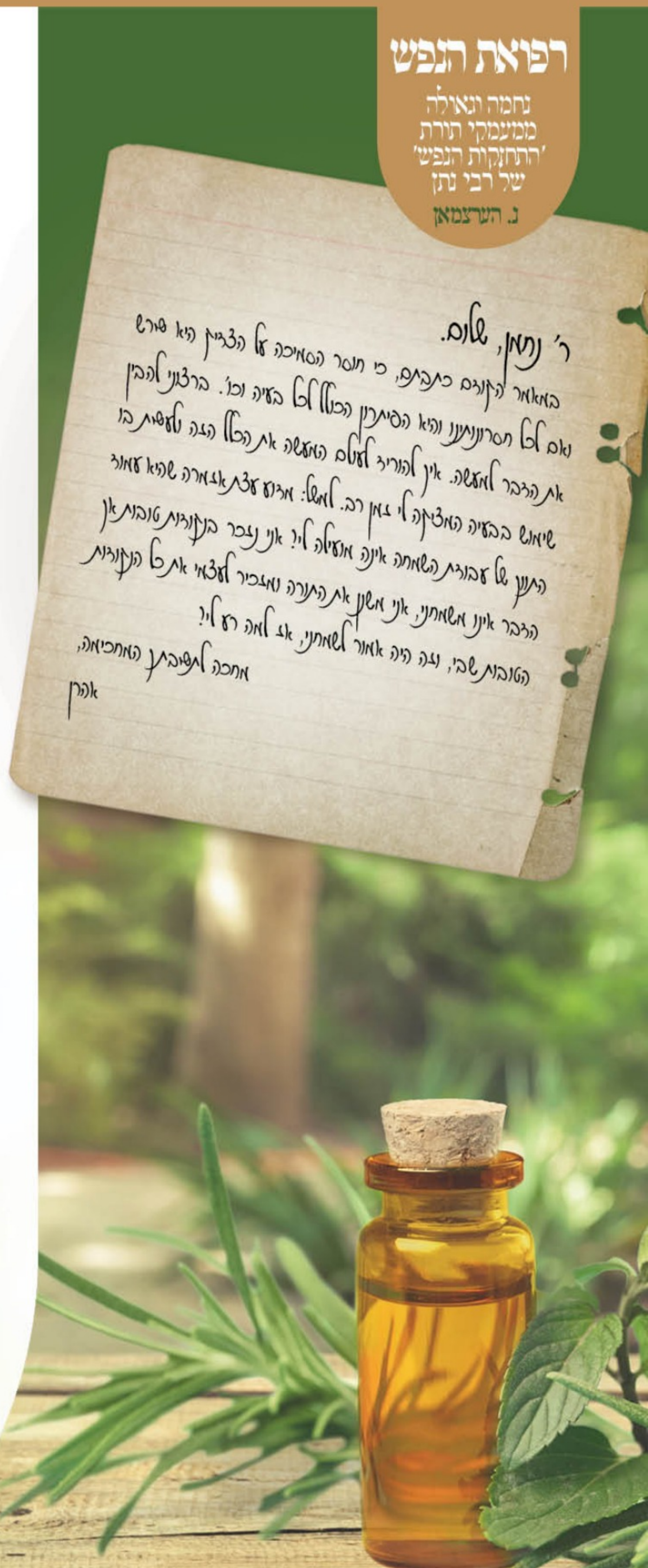
ננסה, איפה, כהרגלנו, לרדת לשורשי הבעיה שהעלית.

בנק המטרות

טבעם של בני אנוש, שאינם מרימים את ידם ואת רגלם, לפעול ולעשות מה, מבלעדי מטרה כלשהי לנגדם. במלים אחרות - אין עשייה - ללא רצון ותכלית הקודמים לה.

"כי אי אפשר לעשות שום דבר כראם על ידי חשק, דהינו, למשל כשמדבר איזה דבור, צריך שיהיה לו מתחלה חשק לדבר. וכן כשעושה איזה פעולה, אם לא היה לו חשק מתחלה לעשותה, בודאי לא היה עושה אותה" (ליקוטי מוהר"ן ס"ו).

את חלק הארי של רבבות המטרות הניצבות

לפנינו מידי יום, איננו בוחרים במודע, ועם מחשבה, אלא כפי שכבר הורגלנו מימים ימימה. אולם את המטרות המרכזיות והמשמעותיות בחיינו, אנו בוחרים במחשבה תחילה, אחרי שיקול דעת מעמיק. בחירת המטרות, איכותן וסוגן, תלויה בגורמים רבים, אחד הבולטים, הנוטל חלק בראש הינו - החיבה הנודעת לנו - לשיאים ואלופים. ירושה היא לנו, ככל הנראה, מבני דודנו - אלופי עשיו. כולנו, אם נהיה כנים, כצאן טעינו אחר עצת המלך הזקן והכסיל - אנו מעריצים שיאנים, מתפעלים מגיבורים, מתרגשים, עד כלות, מבעלי כישרונות עילויים.

שבתנו טכסיסי מלחמה

גם בקהילות יראי ה', כידוע אין נקי מתופעה זו. פוק עיין בספרי טפינו ונערינו, אותם העוסקים בתולדותיהם של צדיקים, ותמצא, כי יש מהם שבכלל גדושים בתיאור כישרונות עילויים, בקיאות אגדית, מחשבה מהירה כברק, וכמובן ריבוי סיפורי מופתים שמקורם "במעשיות, אשר הלכו מפה לפה ומאזן לאזן אצל הפעלי פדים, שנתרבו בעתים הללו". (בוודאי שיש סיפורים ראויים ונצרכים מאד וכוונתנו רק לעורר על אותם שאינם מכוונים לאמת) בלי משים, נפלנו בטעות של אותה המדינה, אשר "מחמת שפך עסקו רק בפקמות, על-פן שפחגו, שם באותה המדינה, טכסיסי מלחמה" (סיפורי מעשיות י"ג).

הלך רוח זה, מעשה הבע"ד, שולט, למרבה הצער, בכל. חולש על שכלנו ומחליש את דעתנו, ודין גרמא - שבבואנו לבחור את מטרותינו כנ"ל - אנו כושלים במלאכת צמצום אור להביות לבנו, ובוחרים לעצמנו - בהשפעת הרוחות הזרות הללו - מטרות גדולות ונפלאות ממנו. ובונים בלבבנו השקפה האומרת - כי המצב היחיד הראוי ליקרא בשם "טוב" הוא המצב המושלם והנחשב בעיני הבריות למוביל, למיוחד לרם ונישא.

הנקודה הפכה לבלון מפלצתי

בעולם הנפש המעוות, שבדה לנו המדמה בליבנו, גדלו ועצמו ממדיה של הנקודה המיועדת לשמח את נפשנו, לממדים גדולים ורחבים מידי. כבר לא נקודה אלא - בלון גדול.

ה"נקודה", אשר יש בה בכדי שתשמח את ליבנו ותוציא אותנו מביצת העצבות, תפחה, מבלי משים, לממדים מפלצתיים בסדר גודל של - לפחות לימוד בעיון מסכת שלימה או, לחילופין לילה של יגיעה נטול שינה וכיו"ב.

כדי שנוכל לחזור ולשמח בנקודה טובה כשמה, צריכים אנו, לשוב ולהגדיר מחדש את מהותה של אותה נקודה משמחת ולעשות סדר בעולמנו הנפשי.

שלוש נקודות ונקודה

שלוש נקודות הן, אשר אם ישימם על ליבו, מובטח לו כי "החוט המשולש לא במהרה יינתק" ויזכה לשמח בכל נקודה דנקודה של מצווה. שלושתן נזכרות במשפט אחד בליקוטי הלכות (נפילת אפים ד, ד): "כִּי עֵקֶר הַשְּׂמֵחָה הִיא שְׂמֵחַת הַמִּצְוֹת, בְּחִינַת - פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרָאֵל מְשֻׁמְחֵי לָב. וְמִי שְׂמַחְמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוּת כְּמוֹ שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל מְאַמְנִים, בְּוִדְאֵי אֵין שְׂמֵחָה בְּעוֹלָם כְּמוֹ שְׂמֵחַת עֲשִׂית הַמִּצְוֹת שְׂאֲנוּ (א) זֹכִין לַעֲשׂוֹת נְחִת רֹחַ לְיוֹצְרָנוּ וּבוֹרְאָנוּ יִתְבָּרַךְ, וְאֲנוּ (ב) קוֹנִים לְנוּ חַיֵּי עוֹלָם לְעוֹלָמֵי עַד וּלְנִצְחַת נְצָחִים עַל-יְדֵי חוֹטֵי הַצִּיצִית שְׁקוֹנִים אוֹתוֹ בְּעַד גְּדוּל אֶחָד, וְאֲנוּ (ג) נְכַלְלִים עַל-יְדֵי זֶה בְּאוֹר הָאֵין סוּף, הַיֵּשׁ שְׂמֵחָה גְּדוּלָה מְאֹד".

הנקודה הראשונה (הנכבדה מן השלוש) - השמחה על ש"אנו זוכין לעשות נחת רוח ליוצרנו ובוראנו יתברך" - פירושה: לשוב ולהיזכר בתכלית בריאתנו - על מה אתינן להאי עלמא, ולחבר מחדש את מטרותינו לשורשן - אל המטרה שבכל המטרות - אל הרצון שברצונות. היינו: ליישב דעתנו היטב ולהזכיר לעצמנו את הידיעה האמתית והפשוטה, כי המטרה שהצבנו לעצמנו, שאליה יוצאת נפשנו, אינה אלא ענף באילן הרצונות (ענף שנפרד משורשו), אחד מני רבים, הבוקעים וצומחים כולם, מהרצון שברצונות. כי הרצון הזה שלנו - קדוש וחשוב ככל שיהיה - אין

לו קיום, כשהוא מנותק מהאמת - מהרצון האמיתי הבסיסי - הרצון אל התכלית שעבורה נבראנו - הרצון לעשות את רצון הבורא מאיתנו, אשר למענו ברא אותנו ומקיימנו בחיים.

אמור מעתה: אני רוצה לסיים מסכת פלונית כי... אני רוצה לעבוד את בוראי ולעשות לו נחת רוח שאמר לעסוק בתורתו, ונעשה רצונו על ידי.

עם החיבור המחודש אל השורש, ישתנו פני הדברים לגמרי. כי רצון הבורא - כאשר גילה רבינו ז"ל ברוח קדשו הוא - שנהיה שמחים תמיד. על כן שמחתנו לבדה הינה מצווה גדולה, אשר בה אנו גורמים נחת רוח לאבינו שבשמיים לאין שיעור.

כי כל תנועה ותנועה של ניתוק ממקומנו לעבר הטוב והאמת, יקרה מאוד מאוד אצל הבורא. כמו שרבינו אמר (מובא ע"י מוהרנ"ת בעלים לתרופה ת"א): "סַע אִיז אֹוֶדְאִי... [כְּאוֹמֵר - שְׁכַבְרֵךְ תְּעִינֵנוּ וְנִתְעִינֵנוּ הַרְבֵּה וְכוּ], אֲבָל אִיטְלִיכִיר צִי אִיז זִיעֵר טִיעֵר וְכוּ, (=אֲבָל לֹא מְשִׁיכָה וְהִתְרַחֲקוּת מִהַרְעֵ יְקָרָה מְאוֹד). וְאָמַר: וְיֵא אֲזוּי סַע אִיז, אֲבִי מְעַן דְּעַר הָאֵלֶּט זִיךְ".

לכן "רק חזק ואמץ בגי חביבי קום קרא אל אלקיך בכל עת וחזק ואמץ לבהך לשמח נפשך בכל נקודה ונקודה טובה במשהו מן משהו נקודה ונקודה טובה, וחטף ואכל חטף ואכל תורה ותפלה וצדקה ומעשים טובים בכל יום מה שתוכל, כי איך שיהיה, מעט זמן חיינו יחלף ויעבר כצל עובר, ומה שזכינו לידע מאור האמת הקיים לנצח, זה ישאר לנו בוודאי לעולם ועד... ואם אתה כמו שאתה בעיניך, אף על פי כן אצל השם יתברך יקר מאד כל תנועה טובה וכל העתקה והזזה כל שהוא מרע לטוב, אור נא כגבר חלציך כי יש לנו על מי להשען תהלה לאל" (עלים לתרופה ת"ד).

ובליקוטי מוהר"ן (סי' ז' תנינא) כתוב לאמור: "מי שייודע קצת בידיעתו יתברך, הוא יודע שיקר התענוגים והשעשועים של השם יתברך הוא רק שאנחנו מעולם הזה השפל נגדל ונקדש שמו יתברך, וזהו עקר התענוגים והשעשועים של השם יתברך".

כמה שמחה תגיע לליבנו עם הידיעה הברורה - שברגע זה ממש נתמלא רצוננו העיקרי והגדול מכל - אנו משמחים את בוראנו, ובוראנו שש ושמח בנו בשמחה שאין לה סוף.

האם נמלה יכולה לשמח?

דא עקא, שההשגה האלוקית הזו שגילה לנו רבינו הק' ויורד עוז מבטחה, רחוקה מאוד ומופרכת בעיני השכל הטבעי האנושי. גם למכה זו הקדים לנו תרופה, בחותמו את השיחה הנ"ל במשפט הנצח, שהוא כפי הנראה המשפט השגור ביותר על לשון מוהרנ"ת: "איך שיהיה כמה גרוע שייכול להיות, העקר שמחזיקים מעמד, ובפרט מה שאמר בסוף גאט איז גרויס מע ווייסט גאר ניט - ה' גדול ואין יודעים כלל כלל לא, וזה העקר העולה על הכל" (עלים לתרופה ת"ד).

כי השכל האנושי המוגבל על ידי המדמה, אינו יכול בשום אופן לקבל את העובדה שיצור זעיר ומגושם (גם אם לא חטא, ק"ו אם הרבה לפשוע) משמח את האין סוף ב"ה, שאין חקר לגדולתו וגבורתו, ואין קץ ותכלית לחכמתו. לשם המחשה, האם יש כוח ויכולת ביד חרק זעיר כנמלה, לשמח את האדם באופן כלשהוא? גם אם ירצה בכל מאודו, לא יוכל לבצע שום פעולה שיש בכוחה לשמח אדם אשר, מחמת פערי הגודל, אין לו שום שייכות עימו. ק"ו לשכינה.

עד כאן הנקודה הראשונה. הנקודה השניה, היא הידיעה "שאנו קונים לנו חיי עולם לעולמי עד ולנצח נצחים".

"כי לאחר שתיזכך הנפש מזוהמת החטאים (החוצצים ומנדילים אותה מאיתו ית') אז תתדבק, על ידי כל נקודה טובה בה' ובצדיקו האמתיים, ובפרט בראש כל צדיקו, שהוא בעצמו מקור ההתקשרות, כי על ידו בעצמו נתקשר בו ית' ונזכה לעד ולנצח לכל תענוגי הדעת אותו ית'..."

"כי עוצם המתיקות והטוב והנעימות והתענוג דתענוג, אשר תרגיש נשמת האדם מדעתה את ה', גם אם לא עשתה רק מצווה אחת, אי אפשר לשער במוחנו האנושי כלל וכלל..." (כוכבי אור, ששון ושמחה).

והנקודה השלישית, הידיעה ש"אנו נכללים על-ידי זה באור האין סוף", שמרומז בזה גם פעולתה המיידית של כל מצווה ומצווה שאנו

ומוות ומכל מיני גהינום שבעולם, אשר כולם כדאי וכדאי לסבול וכאין נחשבים נגד זה... גם החדווה שלנו גדולה ועצומה מאוד עד בלי די, כי הלא החילוק לנצח שבין כל אחד לחברו, לא יהיה רק במהות התענוגים של השגת אלוקותו, אבל כמות התענוגים גם ממצווה אחת, יהיה עד בלי תכלית. "וזה נאמר אפילו על פושע שבפושעים שאין פושע יותר ממנו... כי גם כל העונשים מרים ומרורים שלו וכו' - כאין יהיו נחשבים נגד העונג אשר יזכה גם הוא, אם לא עשה בזה העולם רק מצווה אחת. כי העונשים מוגבלים ותקוות חוט זוהר אין סוף בדעת למעלה מדעת ועונג למעלה מעונג, אשר תזכה נשמת כל אחד מישראל גם על ידי מצווה אחת, יהיה עד בלתי תכלית וגבול, והדבר המוגבל אף אם הוא גדול וכו' נגד הדבר שאינו מוגבל, כאין וכאפס ממש הוא נחשב" (כוכבי אור, ששון ושמחה).

אבל העיקר שהכל תלוי בו...

כאמור לעיל, כל הידיעות והעצות הללו הינן השגות אלוקות אמתיות אשר אינן עולות בקנה אחד עם בינתנו, על כן קיומן תלוי ועומד במידת בחירתנו: מחד גיסא בסור מרע - "אל בינתך אל תישען", ומאידך גיסא בעשה טוב - "סמכו על כוחי". היינו: לסמוך ולהישען בכל כוחנו ובכל כובד משקלנו, אך ורק על דעתו הק' של רבינו, ולפטור מעלינו לגמרי את הנטייה להישענות יתר על דעתנו שלו - הנוצרת על ידי המדמה.

וכמו שחוזר מוהרנ"ת שוב ושוב: "אם כי הכל יודעין זאת, עם כל זה צריכין לחזור זאת כמא פועמים בכל יום, והעקר בכח הצדיק שגלה זאת, כי רק הוא הכניס בנו בחמלתו הגדולה שגם אני ואתה וכו' נוכל להחיות עצמנו בזה... אשר לא נשמע זאת מעולם. גדולים מעשי ה', אשר עשה ואשר עושה עמנו בדור הזה... וכל דבור ודבור בוער כגחלי אש. והוא חידוש נפלא ונורא מאד מאד, להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים" (עלים לתרופה תנ"ו).

לסיכום - תשובתך בקצרה הינה:

תורה רפ"ב, לצד פשיטותה, הינה תורה עמוקה מני ים, וקיום העצה - לשמח עצמו בנקודה טובה, דורשת יגיעה עצומה בבירור המחשבות המשמחות מבין מחשבות העצב, במשך שנים. ועל כן, אי אפשר לקיימה, אלא בכח הצדיק העוסק בזה במסירות נפש תמיד. ועל כוחו הזה, אנו מצווים להיסמך.

השלב ראשון בדרך לקיום העצה הינו: לקשר את רצונך ומטרותיך בחיים, לשורש הרצון והמטרות. היינו: להרגיל עצמך לצרף לכל מטרה ורצון הפועם בך, את הקשר אל התכלית, לאמור: "אני רוצה דבר פלוני, כי... אני רוצה לעשות את רצון הבורא אשר למענו נבראתי ולשמח בכך את ה' ית'".

השלב הבא הוא: לחזק את ההסתמכות והמשען על רבינו הק' ועל דברי רוח קדשו כמפי הגבורה, כי כל תנועה ותנועה לעבר הטוב יקרה מאוד מאוד אצל השי"ת ומשמחת אותו עד אין קץ, והיא עיקר תענוגיו ושעשועיו, ושכר הרבה מאוד לאין שיעור וקץ.

השלב השלישי: לתרץ ולסקל את הקושיות המתחכמות להוציא את האוויר ממפרשי שמחתנו, להופכה לגאוה, או לעשותה מיותרת בעיניו ח"ו. ■

תורה רפ"ב, לצד פשיטותה, הינה תורה עמוקה מני ים, וקיום העצה - לשמח עצמו בנקודה טובה, דורשת יגיעה עצומה בבירור המחשבות המשמחות מבין מחשבות העצב, במשך שנים.

זוכים לעשות, והשפעתה על אלפי אלפים ורבי רבבות העולמות וההיכלות הרוחניים והנשמות. כי כל מצווה ומצווה, תלויים בה רבבות עולמות, ואין קץ לתוצאות פעולתה והשלכותיה הגבוהות והנוראות. "כי אין זה דרך הענוה האמתית שיחזיק את עצמו לרשע גמור ח"ו, ולהקטין מעלת נפשו הקדושה רק, אדרבא, צריך לידע ולהאמין שנפשו בשרשה היא גדולה ויקרה וגבה מאד מאד ואלפי אלפים ורבי רבבות עולמות בלי שיעור תלויים בה, וכמו שאמר רבנו ז"ל שאם היו מהפכין את האדם היו רואין שבכל גיד וגיד מגידי האדם תלויים אלפי אלפים ורבי רבבות עולמות וכמבאר בשאר ספרים מגדל מעלת האדם שהוא בחינת צלם אלקים ואפלו נפש הפחות שבפחותים של ישראל גם כן גבה מאד מאד" (ליקוטי הלכות ברכות השחר ג, ה).

עוד בירור ושניים לפני הסיום

והיה אם הגעת לשלב זה והנך ניגש אל המלחמה, לזכור ולהפריד במחשבתך נקודה טובה מהרע הנאחז בה, היה נכון לכך שכוח המדמה יציף בדעתך קושיות כנגד. כגון, שגאוה היא לייחס לעצמך מעלה כלשהי או מעשה טוב, או שהנקודה הטובה אינה נחשבת מול ריבוי הרע ותדירותו, וכיצד אפשר להסיח דעת מהרע המרובה הזה. ועוד קושיות כיוצא בזה. מפאת קוצר היריעה לא נוכל להשיב עליהן במסגרת זו, ועוד חזון למועד בעז"ה.

בכל זאת פטור בלא כלום אי אפשר, נתייחס איפה לקושיא אחת דלקמן ונשיב עליה בעזר ה'. וכה דיבר הבעל דבר: הרי השי"ת שמח, עד בלי די, בכל תנועה והעתקה וכו', אם כן על "ידי מצווה אחת שעשית, ובתנועה אחת שהעתקת עצמך מרע לטוב, כבר שימחת את הבורא ית', ומה לך להתאמץ ולהתייגע עוד?

תשובתו בציוד:

א. מי ששמחתו כאמור היא בכך, שהוא משמח את בוראו

במצוותיו, ואמונתו חזקה שבכל אות ואות הוא גורם לו ית' תענוג ונחת שאין להם שיעור, לא ירצה להפסיק חלילה.

ב. הקב"ה אין סוף ואם כן גם רצונו לשמוח בנו הוא אין סוף. ובכל רגע ורגע מתחדש הרצון הזה. השמחה הזו היא חיות כל העולמות וכשם שאי אפשר לבריות בלי אוויר לנשימה, כך אי אפשר לשמחה הזו של הבורא ית' שתיפסק חלילה. בניגוד לדעת המקשן - הוא המדמה, אשר מדבריו משתמע כי ציורו את הבורא ית' הינו כדמות סב זקן, השואב נחת ממעשה מוצלח של נכדו ומחיה עצמו בה עד ביקורו הבא, בניגוד לציורו - הציור האמתי הוא - שהקב"ה צמא ומשתוקק לשמוח בנו עוד ועוד, ובקל אפשר לנו להרוותו. או אז, לעומת שמחתו בנו - ישמח ישראל בעושו, "איהו בְּקִיפוֹ וְאֵינֶן בְּשִׁפּוּלֵי, לְפִי שְׂמֵחָתוֹ כֵּן שְׂמֵחָתֵנוּ" (ליקוטי מוהר"ן ה), ומתרבה חיות העולמות.

ג. השמח במצוותיו, כי מאמין ששכרו רב לאין שיעור כנ"ל וזה חלקו לנצח, לא יסתפק במועט. אדרבא, כאשר יידע כי בקלות רבה כל כך הוא קונה לו חיי נצח, בוודאי ירצה לרכוש עוד ועוד מסחורה משובחת שכזו, כי "אוהב עושר לא ישבע עושר", והן להיפך, כאשר יידע משמחת המצוות ידע שהפסדה מר מכל גיהנום שבעולם.

ודבריו של ראב"ן בעניין מבקעים גידי קשיות כל לב: "לעולמי עד ולנצח נצחים יהיה הבדל והפרש בעונג הדעת את ה' בין כל אחד לחברו, כפי כל נקודה ונקודה טובה שהוסיף כל אחד על חברו... והפסד שכר התדבקות בה' אשר מפסידים על ידי מיעוט מצווה אחת או על ידי העדר הריחוק מעבירה אחת, הוא מר ומרור להנפש יותר מכל מיני הרג

חבורה של 800 בחורים!!!

צריך לתת, אולם אז יראה בעצמו, שאם
היה אומר את התפילות היה לו פחות
על מה לתת דין וחשבון...

כמה זמן הארעון קיים?

הארגון הוקם בחודש אלול על ידי אברך יקר מאנ"ש. הוא הסתובב אצל
כמה וכמה מזקני אנ"ש ושמע מהם על כך שהיום הספר 'ליקוטי תפילות'
לא מקבל את המקום הראוי לו. שמענו גם על החבורה של הרה"ח ר' נתן
ליברמנש לפני כמה עשרות שנים בבני ברק, שם היה נוהג פשוט שבסיום
כל חבורה היו כולם לוקחים 'ליקוטי תפילות' - לעשות מהתורות תפילות,
ולהכניס לכלים את כל הדיבורים בעבודת ה' שנאמרו לפני כן בחבורה.
ממחשבה למעשה, אותו אברך החליט להיכנס לעובי הקורה - לגלות
לבחורי אנ"ש את האוצר שנמצא אצל כל אחד מתחת לגשר...

בהתחלה הדפסנו כאלף כרטיסים על מנת לחלקם בישיבות, אך מתוכם
היה ביקוש רק ל-150 כרטיסים... האברך האחראי על הפרויקט כמעט
נשבר, כמעט החלטנו לסגור את כל הפרויקט. אך לאחר מחשבה החלטנו,
שלפחות בהתחלה, צריך לתת לבחורים גם את האפשרות לומר חמש או
עשר דקות, ולא רק רבע שעה כפי שהיה בתקופה הראשונה. מי שמתרגל
לומר בקביעות חמש דקות ליקוטי תפילות מידי יום, מהר מאוד ירצה
מעצמו להוסיף עוד חמש דקות...

בזמן האחרון זכינו לסייעתא דשמיא מיוחדת, הצלחנו להגיע כמעט
לכל הישיבות של אנ"ש, ואף להרבה ישיבות כלל חסידיות בהם לומדים
בחורי אנ"ש, כשבפרויקט משתתפים כיום כ-800 בחורים! ועוד היד נטויה,
לזכות עוד ועוד את אנשי שלומנו להיכנס לגן עדן כאן בעולם הזה.
בעתיד הקרוב ממש, ברצוננו להגדיל את פעילות הארגון, בין היתר
באמצעות חלוקת מלגות קבועות לכל בחור שישתתף בפרויקט, וכן לייעד
את המיזם גם עבור אברכי אנ"ש.

אלו תגובות קיבלתם מהבחורים?

הגיעו תגובות רבות. רבים העידו שהעשר דקות האלו שינו להם את כל
היום. בחור אחר סיפר שזה ממש הפך את כל הישיבה, זה העלה אותם
לדרגה אחרת. כל מי שהתחיל לומר את התפילות בקביעות, גילה מחדש
את הספר 'ליקוטי תפילות'.

הרבה אנשים מכירים את ה'ליקוטי תפילות' מהתפילות של המועדים...
וודאי שכל תפילה ותפילה שזוכים לחטוף, היא רווח נצחי. אך ה'ליקוטי
תפילות' הוא ספר המיועד גם לימי השגרה... אין נושא שאין עליו תפילה
מר' נתן. ידוע, שכאשר ר' נחמן טולטשינער הדפיס את ה'ליקוטי תפילות'
מתוך כתב היד של ר' נתן, היו תפילות שכמעט לא היה ניתן לקרוא מה כתוב
בהם, מרוב הדמעות שר' נתן שפך כמים בעת כתיבת תפילותיו הנוראות.

כל ישיבה או חבורה שעדיין אין להם נציג מטעם 'חיי נצח', מוזמנים
בזאת להצטרף לפרויקט במספר טלפון: **077-5018758**. כמו כן, ניתן
במספר זה להירשם לחבורת 'חיי נצח', ולזכות למה שמובא בכוכבי אור:
שְׁמַעְתִּי שְׁאֵמַר כִּי הִרְבָּה אֲנָשִׁים זָכוּ כְּכָר לְגַן עֵדֶן עַל-יְדֵי הַתְּפִלוֹת שְׁלוֹ.

כבימי מור והדס - גם היום, הדרך לזכות
לקדושת פורים היא על ידי תפילה וכיסופים.
לקראת ימים קדושים אלו, רצינו להביר מקרוב
עוד נדבך בהפצה: הפצת 'ליקוטי תפילות' בקרב
אנשי שלומנו, על ידי ארגון 'חיי נצח'. הארגון
שישם לו למטרה לגלות בפני בחורי אנ"ש, את
האור הגדול המסתתר בתפילותיו של מוהרנ"ת.

מה הצורך בארעון שהקמתם?

זכינו בדורנו שרבים רבים הוגים בספרי רבינו, בספר הקדוש 'ליקוטי
מוהר"ן', ב'ליקוטי הלכות' ובשאר הספרים. אך על ספר אחד, עדיין יש
העלמה גדולה - הספר הקדוש 'ליקוטי תפילות'. בכל הספרים אפשר
ללמוד ולהבין מה כתוב בהם, וכך להתחבר ולהתעורר מהנאמר בספר.
אך בשונה מכך, כדי לזכות להשתפך ב'ליקוטי תפילות' ולהרגיש מהי
צעקה אמיתית להשי"ת - נדרש הרבה תמימות ופשיטות. צריך להתחיל
לומר במתינות את התפילות, לומר קטע ועוד קטע, עד שהלב אכן נפתח
להתעורר בתפילותיו הנוראות של ר' נתן.

דבר זה בא לידי ביטוי גם בעולם הרחב - ב"ה ספרי רבינו כבר התחילו
להתקבל בעולם... יש כבר הרבה מקומות מחוץ לברסלב, שהוגים ב'ליקוטי
הלכות' ובשאר ספרי מוהרנ"ת. אך אפילו באותם מקומות, הספר 'ליקוטי
תפילות' לא מוכר כלל...

מהי הפעילות של הארגון?

אנו מעודדים את הבחורים לומר בקביעות מדי יום את התפילות של
ר' נתן, במשך רבע שעה, עשר דקות או לפחות חמש דקות. בכל ישיבה
ישנו נציג אחראי, שאצלו ניתן לקבל כרטיס מעקב, שכאשר ממלאים אותו
ניתן להשתתף בהגרלות המתקיימות מידי חודש. יצוין כי סכום הכולל של
ההגרלות מתעדכן לפי מספר המשתתפים בהגרלות.

יש מצד אחד תועלת גדולה מאמירת 'ליקוטי תפילות' אפילו במשך
חמש דקות, מאשר לומר תפילה שלמה. כשהקביעות היא לפי דף או שני
דפים, יש סיבה למהר ולהתקדם הלאה לשורה הבאה. אבל כשאומרים את
התפילה במשך זמן מסוים אין להיכן למהר... אפשר לחזור שוב ושוב על
המילים "צר לי מאוד אבי שבשמים, כי רע ומר כי נגע עד הנפש..."

הנהגה זו, לומר בקביעות 'ליקוטי תפילות', לקוחה כבר מדבריו של
ר' נתן שאמר: **עֲכָשׁוּ שְׁיִצְאוּ הַתְּפִלוֹת שְׁלוּ בְּעוֹלָם, עֲתִידִין לָמֵן דִּין וְחֶשְׁבוֹן
כְּשֶׁהוֹלֵךְ יוֹם אֶחָד שָׁאִין אֲוֹמְרִים אוֹתָם.** אמנם כבר היה אחד ששאל את
ר' נתן: האם נכון הדבר שהולכים לתת דין וחשבון כשלא אומרים את
התפילות מדי יום? ענה לו ר' נתן: דין וחשבון יתן כל אחד על מה שהוא

הינדוק
הבנים

ביצד מחנכים לאמונת חכמים

עצבות חשכות ומיתה ומפסיד את שפע הפרנסה ורק מי ששמח בחלקו חי חיים טובים בגשמיות (ראה בהרחבה לקו"מ ח"א סי' כ"ג) שלא לדבר על עומק הטומאה הכרוכה בכך. רבי נתן מביא (לקוטי הלכות אונאה ה-מ) "שצעק הוא זכרונו לברכה קודם הסתלקותו ואמר, את זה תקבלו מאתי, שלא תניחו עצמכם להטעות בזה העולם", והמשך הדברים מובא בשיחות הר"ן (אות נ"א): "כי לא נמצא אחד שיהיה לו קץ וסוף טוב מן העולם וכל בני אדם שהיו, אפילו אותם שתפסו בידם כל העולם הזה כולו, היה סופם רע מאד", ובמקום נוסף (שם אות שח) הוא כותב: "כי כל מי שרוצה שיהיה לו טוב בעולם הזה שיחיה בנחת בלי צער הוא מלא צרות תמיד, כי כל מה שמקוה לטוב בא להיפך, ואפילו אם יהיה לו לפעמים איזה טוב מדומה, הוא בודאי מעורב ביגונות תמיד כידוע בחוש למסתכל על האמת, על כן בעולם הזה אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לחיות בנחת, כי אם כשמתרצה באמת להסתפק בתכלית המיעוט ולחיות חיי צער".

התמימות מחייבת להאמין שזוהי העצה האמיתית והטובה גם בגשמיות, זוהי המציאות הפשוטה החיה והקיימת, ולא רק דברי תורה בעלמא. וכאשר ההורים באים לחנך את ילדיהם לאמונת חכמים, עליהם לעמוד להכניס ידיעה זו בפשטות בחיי היום יום. כאשר ישנה מצוקה כספית בבית ח"ו והיא נותנת אותותיה, הם לא יכולים לקנות בהרחבה ומוכרחים להצטמצם ביותר, ובחלל הבית נשמעים דבורי קנאה על אלו שנחנו בעושר רב שיכולים להניח לעצמם להתענג בכל תענוגי תבל, ולעומתם הם, דלים ורקים ומלאים עצבות על מר גורלם, אזי תפקידם של ההורים להתאזר בעזות דקדושה ולהרבות בדיבורים ובפעולות שמחה וללמד את בניהם את האמת הפשוטה והברורה שהכסף לא ישנה במאומה את אושרם, עליהם לומר לעצמם ולילדיהם בכל כוחם: רדיפת הממון זה מדמה ושקר אכזרי שכבר אמלל אלפי בני אדם, ורק אם נתרגל לשמוח בחלקנו כי אז ייטב לנו בכל מצב, ואם לא, אזי העושר והכסף רק יגדילו את יגוננו ומרירותנו, הכסף אינו פתרון לאושר ולשמחה בשום פנים ואופן.

כאן אנו חוזרים ליסוד של 'אמונת חכמים' עליו דברנו. כי אף אם אנו בעצמנו עדיין לכודים בשקר הזה וגם לנו נדמה שהממון הוא סוד האושר, אף על פי כן נביע בכל עוז בביתנו, שיש לנו רבי גדול ונשגב שהוא חכם החכמים ורחמן שברחמנים, שגילה לנו שהממון הוא בור תחתיות אכזרי והוא יודע טוב יותר מאתנו ואוי לנו אם נסטה מדרכו כי רק אצלו נצליח לעולמים.

על אף שנדמה לפעמים שהדברים נופלים על אזניים ערלות, אולם במשך הזמן נראה שהדברים מטפטים לאיטם וחודרים למעמקי הלב, ילדינו יחונכו בוודאי שהממון אינו פתרון החיים, ותאווה זו תאבד את עזותה.

בד בבד עם החינוך הפרטי כלפי תאומי ממון אנו בונים נדבך נוסף של אמונת חכמים, מי הוא היודע הקובע והמבין במה שנעשה בעולם בפועל. ■

במאמר זה נמשיך לעסוק בעזרת ה' בנקודה נוספת בעניין 'חינוך בפועל לאמונת חכמים', שהיא מיסודי האמונה וכפי שהבאנו במאמרים הקודמים.

תחילה נקדים להתבונן על יסוד עצום והכרחי בחינוך, שעליו בעצם מושתתת האמונה. הרי עיקר עבודתנו באמונה, היא לחבר את הידיעה אל הלב - 'ידיעת היום והשבות אל לבבך', אנו רוצים להבין, לדעת, לזכור ולחיות את העובדה שרק מה שהתורה אומרת, זוהי המציאות הפשוטה החיה והקיימת הנעשית עמנו בכל רגע בחיינו.

לעומת זאת, עמלק הלוחם נגד האמונה, מפריד בין המח והלב, ומשאיר את כל הידיעות בגדר 'חכמות גרידא שאינם מחוברים לציור הלב. כלומר, ידיעות שאינן קשורות לעולם העשייה הפשוט ולנעשה עמנו [ראה בהרחבה בלקוטי הלכות הל' יו"כ ה"ב שזה כל ההבדל בין ישראל לעמים]. עמלק מציג את התורה בתור ידיעה נחמדה ומושכל נפלא, אך כזה שאינו מחייב בפועל, חלילה.

כנגד חכמות אלו הירבה רבינו הקדוש להזהיר אותנו, כי "חכמות אינם כלום, והעיקר רק הלב והעשייה של האיברים" (חיי"מ תקנ"ה, וע"ע בלקו"מ ח"ב סי' י"ט), ועל אף שבוודאי רחוקים אנו מעמלק, אבל בכל זאת אנו צריכים להזהר שלא יתיזו ניצוצי טומאתו בליבנו.

כאשר אנחנו לומדים וחוזרים על דברי רבינו הקדוש, שגילה אמת כלשהיא, אך מעשינו סותרים את מה שאנו מדברים בפה - ולא שאנחנו נכשלים מחמת קושי הדברים, אלא בשאט נפש - או אז חנכנו את עצמנו וכל שכן את ילדינו 'לחכמות'. כלומר, אנו מחדירים למוחו שלימוד לחוד ומעשה ומציאות לחוד. אנחנו מראים שהדיבורים אותם אמרנו יפים לאמרה נאה ל'פרשת השבוע', אבל זו לא המציאות הפשוטה. גם רבי נתן הקפיד מאד על מי שהתפעל מחידושו ולא חיברם לעולם המעשה וחזר והזהיר שלא המדרש עיקר אלא המעשה.

לא נגזים אם נאמר שזו ממש מלחמת עמלק סביבנו. אנו משופעים בדברי תורה, אבל יש יצר מיוחד להשאיר זאת כ'תאוריה' נחמדה שאינה מחייבת את שינוי מהלך המחשבה בפועל ממש.

נקח לעצמנו דוגמה פשוטה, ידוע שאחד מכוחותיו העצומים ביותר של עמלק הוא 'תאות ממון' (ראה לקו"מ ח"א נו-ה' ובלקו"ה פורים ה"ז), תאות ממון מסיתה את האדם שאם יהיה לו עושר וממון רב יהיו לו חיים טובים נעימים ושמחים, ושככל שירבה בהשתדלות ורדיפה אחר הממון כן תגדל הכנסתו ורווחתו. אנו חיים כיום במציאות שמכריזה מכל צד שזוהי האמת והמציאות הפשוטה, היצר מסית בכל הדרכים האפשריות ובהתפשטות עצומה שרק כך 'נעשה חיים'... ה'מדמה' בוער ברחוב ומרתיח את התאווה להון, כאילו בה תלויים האושר והצלחת החיים.

אך אליבא דאמת, כולנו יודעים שרבינו הקדוש - בעל התפילה - מסר את נפשו בכל כחו להוציא אותנו מהטעות הזאת, הוא צעק ללא הרף שהתאווה הזאת ממררת את חיי האדם ושזהו השקר הגדול שמביא רק

נקודת המקום
הצצה להתפשטות
אורו של הרבי
במקומות חדשים
ורחוקים
ש. רובינזון

ארגון 'ביקור חולים' דחסידי ברסלב

פורים

גם להולים

מכאבים יוציא מפיו המיוסר חיך קטן.
בנוסף היינו מביאים עמנו מאכלי יסוד שיהיה לחולה ולמשפחתו לכבוד
שבת כגון חלות דגים ועוד, וכן ממתקים ומיני תרגימא ששייבו את ליבו.

על פי מה אתם בוחרים מי יזכה בביקור?

אף פעם לא בדקנו את זהותו של האדם שאליו אנחנו הולכים, למשל, אם מתקשרים להגיד לנו על אחד מאנ"ש שאינו מרגיש טוב, ובשל כך הוא ספון בביתו, או על מישהו שנזקק לעבור הליך רפואי כלשהו ומשום כך הוא מאושפז, הרי שאנו מתארגנים במהירות האפשרית לעלות לבקרו. יתרה מכך, היו פעמים שהגענו לאנשים שכבר היו במצב לא פשוט, ללא הכרה או שהיו מורדמים ומונשמים, אבל לנו דבר זה כלל לא נגע, כי אנחנו הרי מקיימים את מצוות ביקור חולים בכל מצב.

עד כאן תיארתם כיצד היה נראה הארגון בהקמתו, אך מהו המצב כיום?

האמת היא שארגון כמו שלנו משנה את אופיו בכל תקופה, והסיבה לכך היא כי איננו בנויים על עובדים קבועים שעושים מלאכתם בשכר, אלא אנחנו מבקשים מאברכים שיתנדבו ויבואו לעזרתנו אחת לתקופה ללא תמורה, מלבד כנסי מתנדבים וערבי הוקרה בודדים שאנו עורכים לעיתים, ומשום כך בשנים האחרונות עברנו הרבה עליות ומורדות, כשלפעמים הגענו למצב שרק אחת לשנה בערב פורים, מתקבצים מספר אברכים חשובים ויחד עמם נוסעים אנו לסבב ביקורים אצל אנ"ש שמצפים לבואנו. כאן המקום לציין את איש החסד המופלא ר' יששכר בעריש זלוטניק ז"ל שנפטר בחודש האחרון שבכל פעם ששמע שאנו נוסעים ויכול היה לבוא, היה מצטרף והיה משמח את החולים בצורה יוצאת דופן. בכל אופן, אנחנו היינו רוצים שיהיו לנו חמישים מתנדבים שיסכימו להצטרף אחת לתקופה, כשלפי החשבון יצאו בכל פעם לבית החולים שמונה אברכים, כך תגדל תדירות הביקורים עשרת מונים, ומצד שני האברך לא יצטרך לטרוח יותר מידי.

ר' גדליה: אני יודע שבאחת החסידויות המוכרות קיים נוהל שכזה במצוות הלווית המת, שישנם כמה עשרות אברכים שרשומים ב'חברא קדישא' של החסידות, ובכל פעם שאחד החסידים נפטר ל"ע מודיעים לכמה אברכים שמקומם בתור הגיע והם מבצעים את כל מה שנצרך להלוויה לפי מנהגם.

מה תרצו לומר לסיום?

לסיום, נאמר רק שמצוות 'ביקור חולים' היא מצווה דאורייתא שלא זוכים לקיים בכל יום. ואנחנו שב"ה אנו קצת מונחים בעניין יכולים לומר שישנה דרישה מהציבור להחזיק את הדבר העצום והנפלא הזה. אנו רואים בחוש את תגובות השמחה של אותם אנשים שביקרנו אצלם במהלך השנים, וכיצד הפחנו בהם רוח חיים מחדשת עם הריקודים והתחפושות שלנו.

מכאן תצא הקריאה לכל מי שחפץ להצטרף ולסייע במצווה מיוחדת זו בגופו או בממונו, שיצור קשר עם הרב גדליה ברגר בטל': 0527128361

ברוח ימי הפורים הקרבים ובאים לקחנו אתהתא קצה מסיקור
בתי הבנסיות של אנ"ש, והפעם בחרנו לפקוד 'נקודת מקום' שונה
מעט, מזו שמשנה את מקומה לפי צרכי האדם והשעה. לנבד
פורים זכינו וביקרנו בארגון "ביקור חולים" שמסייע מזה שנים
רבות למשפחות מאנ"ש שקרוביהם מאושפדים ל"ע בבתי החולים,
ומתנדבי הארגון מגיעים לשמחם ולחזקם בשעתם הקשה.

כדי לשמוע יותר על הארגון ועל מפעלותיו פנינו לשני אנשים יקרים
מאנ"ש שעניין זה קרוב לליבם, ואכן לפני מספר שנים קמו ועשו מעשה
בפתיחת הארגון הראשון והייחודי מסוגו בברסלב, ה"ה הר"ר גדליה ברגר
שליט"א והר"ר שלמה ויספיש שליט"א.

מה הביא אותכם לפתוח את ארגון 'ביקור חולים', ולפני כמה שנים מדובר?

ר' שלמה: הכל החל לפני למעלה מעשרים שנה כשהיתה חבורה של אברכים שהתכנסה מידי שבוע להתחזק בעצותיו של הרבי. אותה חבורה היתה חזקה וידועה מאוד, בפרט, שהיה זה טרם קמו שלל ארגוני החבורות שקיימים היום לתפארת, ממילא, כל אברך רציני שהוא שחיפש להתחזק מצא בה את מקומו בחבורה זו. מידי שבוע דיבר אחד האברכים, כשמדי פעם גם זקני אנ"ש כמו הרה"ח ר' משה קרמר והרה"ח ר' יעקב מאיר שכטר הגיעו גם הם למסור שיעור במסגרת החבורה. באחת מהשבועות דיבר בחבורה ר' גדליה ברגר. הוא האריך בדבריו על דברי רבינו בתו' ה' על הצורך של כל אחד ואחד למלאות חיסרון העולם, ובתוך דבריו הוא הדגיש את החיסרון הגדול שיש בעניינים של ביקור חולים וכדו' שנראים לפעמים כדברים זניחים בעיני רבים, אך לעיתים החולים משוועים למעט תשומת לב ולמישהו שיבוא אליהם, ישוחח עמם וישמח אותם.

ר' גדליה: בשעת מעשה לא יצא מכך כלום אך תקופה לאחר מכן ניגש אלי הרה"ח ר' בנימין זאב קנפלאמכר, והוא סיפר לי שבשהותו בטבריה עם כמה מאנ"ש לאחרונה עלה שוב הצורך הדחוף והחשוב בהקמת ארגון 'ביקור חולים', ומכיון שאני הייתי זה שהציע זאת לראשונה לכן הוא ניגש וחזק אותי בעניין, ואז אכן החלטתי לקום ולפעול בעניין.

מה היתה פעילות הארגון באותם ימים?

ר' שלמה ור' גדליה: הפעילות הענפה והחזקה שלנו החלה לפני למעלה מעשור כשבאותם ימים השתוללה בארץ ישראל שפעת נדירה ומסוכנת ורבים רבים מאנשי שלומינו נדבקו וחלו בה, מיד התאגדנו מספר אברכים והחלטנו לקום ולעשות מעשה, התחלנו להסתובב בבתיים של חולים מאנ"ש, ואחת לכמה ימים אף הזמנו סנדר שאיתו ביצענו סבב ביקורים בבתי החולים השונים באיזור, ובכל מקום אליו באנו שימחנו את המטופלים בשירים ובריקודים, ואם היה צורך אז גם לבשנו תחפושות, עשינו כל מילי דשטותא אפשרי העיקר שהאדם ששוכב מולינו ונאנק

מופת זה אני

על חיים
שהשתנו
בהתקרבות
לרבי

המלאך

נער צעיר בעל נשמה בוערת מחפש את עצמו ואת דרך
האמת ♦ מפגש תמים עם מי שהוא משוכנע שהוא
מלאך שנשלח מהשמיים לגאול אותו, משנה את חייו,
את חיי משפחתו, ואת חיי כל סובביו ♦ ובמחשבה
שניה, אולי המלאך אכן נשלח מן השמיים?

נחמן גלינסקי

היה אחרי כמה שבועות של חוסר אונים.

הייתי במקום אחר לגמרי, ולא ידעתי איך אני הולך להתקדם מכאן והלאה.

הרי את כל מה שהיה לי עד היום כבר אין לי, וגם דרך חדשה ללכת בה אין לי.

ואז כשיצאתי לתפילת שחרית ראיתי אותו.

הבנתי שהמלאך שאני רואה מולי לבוש כולו לבן, הוא השליח שנשלח עבורי במיוחד מהשמיים כדי לגאול אותי מהמקום בו אני נמצא.

תפסתי אותו ואמרתי לו בהתרגשות: אתה בטח הגעת בשבילי!

◆◆◆

בדומה לסיפור המגילה הקדושה, זכינו החודש לשמוע את סיפור חייו של הר"ר יצחק טייב הי"ו מבית שמש.

בדומה למגילת אסתר, גם הסיפור הבא מורכב מפרטים ופרטי פרטים, מכל מיני התרחשויות וסיפורים קטנים פה ושם, אך כמו כל מקורב לצדיק שעליות וירידות מלוות אותו בכל עת, ואף אם נראה שאין קשר ביניהם, אך כשנתבונן לאחר פרק זמן ותקופה ארוכה, נראה בעינינו שהכל היה רק לטובה, ואז, מצטרף כל ההסתר למגילה שהיא מין סיפור מופלא, המלווה את המאורעות מהקושי שבהסתרה ועד לגילוי המופלא.

בחרונו עבורכם קטעים נבחרים מתוך השיחה הארוכה שקיימנו עימו, מחמת קוצר היריעה והגליון, הן את הכמיהה הלא מוסברת בתחילה, עבור דרך הגילוי העצום בהמשך, הנפילה הכואבת אחר כך, וההתאוששות המופלאה בכוח הצדיק.

◆◆◆

"ויקרא שמו בישראל ---", המוהל רוכן אל עבר אבי הבן, אחיו הקטנים של הרך הנימול כוססים ציפורניים במתח, סוף סוף הולך להתגלות הסוד האצור במשך שמונה ימים, האבא לוחש משהו באוזנו של המוהל, תוך שהוא מוחה דמעה במטפחת המהודרת שהוא מוציא מכיס חליפתו, והמוהל מכריז: "יצחק!"

המשך דבריו של המוהל נבלע בבליל הקריאות: "מזל טוב!"

הקריאה נשמעת מכל רחבי האולם, בצרפתית ובלשון הקודש.

האבא המאושר מיטיב את הכיפה הקטנה שעל ראשו ובמבוכת מה פושט את ידו לקבלת הלחיצות מכל המשתתפים בברית.

תינוק יהודי נוסף הצטרף למשפחה, היש שמחה גדולה מזו?

סעודת הברית נערכת בפאר והדר, כיאה למעמדו של אבי הבן. האורחים המוזמנים הם מעשירי הקהילה היהודית בעיר, וגם כמה אנשי עסקים נוכריים עימם עומד האב בקשר במסגרת עסקיו המסועפים נראים בין המסובים.

רב הקהילה שמיסב גם הוא לסעודה, נושך את ציפורניו בעצב.

הוא אינו נוגע במאכלים, הרי אינו סומך על הכשרות המפוקפקת שלהם. הוא אכן הגיע להשתתף בעקבות הזמנתו של אבי הבן שמגיע מפעם לפעם להתפלל בבית הכנסת, אבל כואב לו. כואב לו שלאבא אין עניין שכשם שיצחק שלו נכנס לברית כן ייכנס לתורה, כואב לו שאחרי סעודת הברית הכיפה הקטנה שעל ראש האב שמכרכר עתה בין המסובים, יחזור למקומו הקבוע בכיס, כואב לו שכמו רוב חברי הקהילה היהודית כאן בעיר, הרי שלצד הכבוד הרב שהם רוחשים לדת ולמסורת הרי שבחיי היום יום כמעט ואין ניכר היותם בנים לעם הנבחר. אך אין הוא יודע הרב, כי מהסעודה הזו הכל הולך להשתנות. זה אכן לא יקרה ביום אחד ולא ביומיים, אבל שנים רבות אחר כך, העץ הגדול שגרעינו ניטע בסעודה זו, יצמח לעץ עצום ורב פירות...

◆◆◆

יצחק הקטן נולד עם לב.

ושמא תתמהו, הרי כל אחד נולד עם לב, ובלא לב לא יכול שום בר אנוש להתקיים?

אכן, תמיהתכם במקומה עומדת, אך ליבו של יצחק לב בשר הוא, לב רך כחמאה, לב אשר צמא ומשתוקק למשהו נעלם.

לא תמיד יודע יצחק להגדיר לעצמו בדיוק מה הוא רוצה, רק שנים ארוכות אחר כך יבין יצחק מה הפריע לו כל השנים, אבל גם עכשיו, כשהוא עדיין לא מבין עד הסוף מה בדיוק מפריע לו, הרי שלנטיות ליבו יש השפעות מרחיקות לכת על סדר יומו.

באחד מהימים יצאה משפחתו של יצחק לסעוד במסעדה שאינה כשרה, בעיר הצרפתית בה התגוררו.

אביו של יצחק, אף כי כיבד מאוד את התורה וחוקותיה, אך לא הרגיש ולא הבין כי חוקותיה מחייבים אותו, וכי אין נעימות יותר משמחת התורה.

בשבת קודש סעדו יחדיו 'ארוחה משפחתית', הקפידו גם לא להדליק אש, וסממנים נוספים של אידישקייט ניקדו את חיי משפחת ט. פה ושם, אך יותר מזה לא.

וכך, כשיצחק הקטן מצא את עצמו יחד עם משפחתו במסעדה שאין תעודת כשרות מתנוססת בה, וטריפות ונבילות נאכלים בה רח"ל הוא סתם את פיו ולא הסכים להכניס לפיו שום דבר מאכל.

בבית הספר בו הוא למד, אף שברוב היום למדו לימודי חול ולשונות העכו"ם, אך שעתיים ביום היו מוקדשים ללימוד תנ"ך ועוד לימודי יהדות בסיסיים. מתוך הלימוד המעט לו זכה, הבין יצחק שאסור לאכול בשר שלא נשחט כהלכה, ולכן סירב לסעוד יחד עם משפחתו.

אביו של יצחק לא הסכים להתנהגות הסוררת הזו, וניסה לשדלו לטעום מן הבשר. ואז התבלבל יצחק הקטן ולא ידע איך להתנהג, מצד אחד הרי בבית הספר לימדו אותם שצריך לציית לאבא, ואם הוא זוכר נכון זה כתוב גם בתנ"ך, אבל מצד שני הוא יודע שאסור לאכול את

הבשר הזה!

לאחר דקות ארוכות נכנע יצחק, ולבקשת אביו טעם מעט מן הצלחת שהוזמנה עבורו. אך הוא לא היה רגוע לאחר המעשה הנורא שעשה. בלילה ההוא נדדה שנתו של הנער והוא התהפך במיטתו מצד לצד, תוך שהוא בוכה מרורות. גם למחרת בבוקר הוא לא נרגע, ומיד בהשכימו צעד אל עבר חדרו של רב בית הספר, הדמות הרוחנית היחידה שהכיר, ופרש בפניו את סיפור המעשה אשר קרהו, בשברון ליבו ודאבון נפשו.

◆◆◆

כמה שנים לאחר מכן...

הלובן פרוש למלוא האופק, נערים צעירים נראים בכל פינה, ועם חיוך של גאווה על פניהם, הם ניגשים ליטול את הציוד להחלקה על הקרח. לאחר דקות ספורות בוחר כל אחד מהם את חלקי הציוד הנצרכים לו, ועמם הוא ניגש אל עבר הרכבלית שתוביל אותו אל פסגת הגבעות הלבנות.

גם יצחק נמצא שם, גם הוא ניגש אל עבר האחראי ולוקח ממנו את המגלשות, עליהם הוא התאמן כל כך הרבה... הוא מנסה לא לראות את מבטי הקנאה שמשוגרים אליו מכל הכיוונים.

מבחינה חיצונית אין כל הבדל בינו לבין הילדים שמסביבו. לכולם יש אזרחות צרפתית, ומתחת לכובע הצמר, שמכסה את ראשם של כלל הנערים כדי לגונן עליהם מפני הכפור, לא מסתתרת כיפה...

יצחק ניגש גם הוא לעבר הרכבלית, עולה יחד עם עוד כמה מהמשתתפים אל עבר הפסגה, ולאחר כמה דקות מתחילים יחדיו להתאמן בשיטות ההחלקה השונות.

גם עכשיו יצחק לא רואה. לא את מבטי הקנאה של ה'שקצים' שמסביבו, ולא את מבטי ההערכה של המדריך. יצחק מנסה גם לא להקשיב לדברי המדריך שפונה אל עבר ילד גוי אחד ופוקד עליו להתבונן בשיטות ההחלקה של יצחק, וכמעט שהוא מפספס את הודעת המדריך המופנית מיד אחר כך אל כלל המתאמנים:

"מהיום" מכריז המדריך, "בעקבות סיבות טכניות, האימונים יהיו ביום השביעי בשבוע. הינכם מתבקשים להודיע זאת להורים!"

מהרגע הזה יצחק כבר לא שומע כלום ממה שמתרחש סביבו, הוא אוהב כל כך את ההחלקה על השלג, וההודעה הזו שוברת את רוחו.

בערב, כשהוא מגיע הביתה, הוא מודיע שהוא מפסיק להגיע לאימונים. "אבל למה יצחק? השקענו כל כך הרבה כסף!" שואלים הוריו. יצחק נבוך מעט, אינו יודע איך להודיע להם, אבל הוא אזור אומץ: "כי המדריך אמר שמהיום האימונים יהיו בשבת!". "נו מה הבעיה יצחק? שואלים הוריו. אם אתה לא רוצה לנסוע ברכב שלנו, נוכל לבקש מאחראי המשק הגוי שיקח אותך".

אבל יצחק לא משתכנע. "אסור לי להתאמן בשבת. למדנו את זה בבית ספר." "אבל יצחק!", מנסים הוריו מכיוון אחר, "יש לך כל כך הרבה

סיכויים לנצח בתחרות הארצית! אתה יכול להיות האלוף של כל צרפת!". אך הוא בשלו: "לא אכפת לי. עדיף לי לוותר על התחרות כולה, העיקר לא לחלל את השבת!".

◆◆◆

"היו לי הרבה רצונות במשך כל השנים הללו" מתאר לנו ר' יצחק. "אין לי הסבר למה רק אני זכיתי לכיסופים האלו, ולהשתוקקות כזו לא מוסברת, אבל אני מודה על כך לבורא. היום, כאשר אני חוזר לאותם ימים וחושב על כך, אני לא מבין מהיכן היה לי הכוח כנער צעיר לעמוד מול הזרם, להתנהג הפוך מהמשפחה שלי ומהסביבה הקרובה. ההסבר היחיד שנראה לי להתנהגות הזו היא, שלפחות לא דחיתי את הרהורי התשובה שהיו לי".

למשל, כשהבנתי שצריך לשמור שבת, ומעט המנהגים שהורי אוחזים בהם אינם מספיקים כדי לקיים באמת את הלכות שמירת שבת, לא דחיתי את המחשבה הזו, ואף שבאותה עת הייתי רחוק כל כך, אמרתי הלוואי שאשמור שבת.

ככה בכל הזדמנות שהיא, תמיד הייתי מתפלל, כל הרהור תשובה שהיה לי, ביקשתי מהש"ת שיזכה אותי להתנהג טוב יותר, ואף שלא ידעתי מה בדיוק אני צריך לעשות, אבל תמיד ייחלתי ליותר.

◆◆◆

שנים ארוכות חלפו מאז, יצחק גדל והיה לאיש.

כלפי חוץ היה נראה שלא חסר לו כלום.

הוא ניהל את אחת מהמסבאות שהיו שייכות לאביו באותה עת, ואף הרוויח מכך כסף רב.

המשכורת החודשית שנכנסה מדי חודש לחשבון הבנק שלו, הוציאה אותו לבלויים ובזבזים מיותרים, גם מכוניתו ההדורה העידה על היותו שייך למעמד העליון. אבל למרות כל העושר החיצוני, נפשו הייתה במצוקה כואבת וקשה.

נפשו ונשמתו הרגישו במצוקה נוראית, כאילו משהו חוסם אותם. בלילות היה קץ בהשתוללות של הגויים במסבאה שבניהולו. והוא הרגיש שחייב לקרות כאן משהו קיצוני, שיציל אותו כבר מהמקום בו הוא נמצא.

בשלב הזה, יצחק כבר ידע הרבה יותר מהי היהדות, ואת תפקידו של האדם בעולם. המצב הרוחני שלו החל להשתפר מצד אחד, אבל לעומת זאת ניצבה העבודה השוטפת, שלא איפשרה לו לעסוק בשום הרהור תשובה שהוא. לא היה לו זמן לשום דבר אחר. אז, באותם ימים, עבד יצחק במשך עשרים שעות מהיממה(!)

אט אט החלה ההבנה מחלחלת לליבו, שבעצם העבודה גוזלת ממנו את מנוחת הנפש אליה הוא כה מייחל, ומנתקת אותו מתהליך ההתקרבות לתורה הקדושה, אך למרות זאת הוא עדיין לא ראה דרך כלשהי שתושיע אותו.

הדרכון האבוד

סיפור מיוחד בפני עצמו הוא סיפור נסיעתו של ר' יצחק יחד עם אביו, בראש השנה הראשון לחייהם באומן

יום צום גדליה.

ההתרגשות העצומה שאפפה את משתתפי הקיבוץ הקדוש, מתחילה אט אט להתבטא בשמחה עצומה על הזכות הגדולה להיות בראש השנה באומן, בד בבד עם ההכנות לחזרה הביתה.

כשיוצאים לעבר הציון, רואים בכל פינה עשרות מזוודות ותיקים, גויים אוקראינים שעומדים הכן לשאת את חבילותיהם של ה'חסידים' בעבור דולר או שניים, ומבטי כמיהה וגעגועים של חסידים הרוצים להישאר עוד קצת זמן בצילו של האילן שכולם שוכנים תחתיו.

גם בהיכל הציון עצמו, יהודים עם תיק התפילין בידם, ועוד אי אלו שקיות מסביבם, מנצלים את הדקות האחרונות לשהותם בציון המצויינת, לפני החזרה הביתה לחיים ולשלום.

בחוף נשמעת קול גרירת המזוודות, הטנדרים צופרים, וכמה נהגים מתמקחים על המחיר עד לקייב.

אבל בבית אחד באומן, תאניה ואניה.

ר' יצחק עומד שם יחד עם אביו. זה להם הראש השנה הראשון באומן (לאחר שזכו להיות פעם ראשונה בשבת חנוכה העבר), אביו של יצחק ממחר לחזור לארץ צרפת שם ממתינה לו עבודה רבה במסגרת עסקיו, אבל הדרכון נעלם.

הם הפכו כבר כל מרצפת, בדקו בכל חור, אבל האבידה לא נמצאה. ואז, פונה יצחק אל אביו בתמימות, ואומר לו בהכנעה שהוא למד מקודם בליקוטי מוהר"ן שכל האבידות הם אצל הצדיק.

"אולי", הוא פונה לעבר אביו, "כדאי שנלך לציון ושם בוודאי נמצא את האבידה?"

אבל לאביו של יצחק אין זמן למשחקים. "במקום לדאוג לי למונית לקונסוליה בקייב אתה משגע אותי עם הרעיונות שלך? אתה לא מבין שאני חייב להנפיק דרכון חדש כדי שהעסק שלי לא יקרוס?!"

אבל יצחק ניסה בכה וכה, ולאחר כמה דקות הסכים אביו של יצחק לנסות.

"אתה יודע מה, יצחק? כמו שהגעתי לכאן לאומן בלי להבין, אני אלך עכשיו לציון בלי להבין".

הם יוצאים יחדיו לעבר הציון, מפלסים דרך בינות למאות אנשים ממהרים, מזוודות ומוניות, ונכנסים בשער הציון.

"מה אני צריך לומר עכשיו?" פונה אביו של יצחק לעבר בנו.

"כמו שאתה מדבר איתי, ככה תדבר אל הצדיק!"

"מה בצרפתית?"

"כן! בדיוק כמו שאתה מדבר איתי!"

אביו של יצחק ניגש לציון, והתחיל לדבר במילים פשוטות:

"רבי, אני לא רוצה להישאר פה, אני חייב לחזור. אנא ואנא, אני רוצה

שתמצאו לי את הדרכון!"

וכך, לאחר כמה דקות, כשהזמן מתאחר ושעת הטיסה בחזור מתחילה לנשוף בעורף, חזר יצחק יחד עם אביו לעבר הדירה בה הם שהו.

הם רק נכנסים לדירה, ולפתע נשמעים קריאות מבחוץ. "מישהו אולי איבד דרכון? למישהו נאבד פספורט?"

יצחק מתרגש, ומיד מפנה את אביו לקול שבחוץ.

אבל אביו לא מתייחס. איך הדרכון הגיע החוצה? למה שזה יגיע למישהו מבחוץ?

אבל יצחק, באמונתו התמימה, לא מרפה. "מה אתה יכול להפסיד, אבא? תנסה לפחות לבדוק"

לזה הוא היה מוכן, וכך יוצא אביו של יצחק החוצה. הוא רואה מולו מישהו לא מוכר ומבקש ממנו לראות את הדרכון.

ואכן, תמונתו מתנוססת על הדרכון!

אבל הסיפור קיבל תפנית מרתיעה מעט.

"יצחק!!!" נכנס אביו אל הדירה בסערה. "נכון שהחבאת לי את הדרכון כדי לשכנע אותי עם השטויות שלך, ועכשיו נתת את זה למישהו בחוץ?"

נכון שארגנת לי את כל הקטע הזה? שתדע שזה ממש לא בסדר!

ככה כתוב בליקוטי מוהר"ן שצריך להתנהג לאבא???"

יצחק הנבוך לא ידע כיצד להגיב. "אבל אבא, אני מבטיח לך שלא ארגנתי פה שום דבר!",

"קשה לי להאמין! הכל נראה מתוכנן! אנחנו הולכים לציון, ופתאום מקבלים את זה?!"

"אתה יודע מה? אולי נשאל את האדם עצמו? את מי שמצא את הדרכון?"

הם יוצאים יחדיו, מאתרים את המוצא במרחק של כמה עשרות מטרים, ולאחר שיחה קצרה מתברר כי האיש לא פגש את יצחק מעולם.

"אין לי מושג. לפני כמה דקות עברתי פה. ראיתי דרכון על הארץ, והתחלתי להכריז למי זה שייך, ולאחר כמה שניות הגעת אלי ואמרת שזה שלך!"

אביו של יצחק לא ידע איך לבלוע את זה.

"באמת? ככה זה היה? הלכנו לציון, התפללתי, וכל כך מהר זה חזר אלי?"

אם זה באמת ככה, אני נודר עכשיו סכום גדול לצדקה, ומהיום והלאה אגיע כל שנה לאומן!"

"ואכן", מסיים ר' יצחק את הסיפור המופלא, "מאז והלאה, במשך עשרות שנים, מגיע אבי לאומן בראש השנה במסירות נפש על אף גילו המבוגר מידי שנה בשנה!"

עברה תקופה קצרה, ויצחק שבינתיים הספיק להתקרב עוד יותר, החל להעיר לאחיו על התנהגותם. הוא ניסה להסביר להם שבתור יהודים אסורים עליהם מעשים שונים, אבל הם לא רק שלא הקשיבו לו אלא גם זלזלו בו ובדיבוריו, ולאט לאט החל נתק הולך וגובר ביני לבין אחיו.

אחיו ניהלו גם הם סניפים של רשת המסבאות של אביהם, ובשלב מסויים, כשהטונים הלכו וגברו והלהבות סירבו לדעוך, הגיעה הישועה כשביום אחד החליט יצחק בהחלטה נועזת שהוא עוזב את העבודה.

"באותה תקופה" הוא מספר, "ניצבתי בפני בעיה מורכבת, והבנתי שאני בעצמי לא אצליח בשום אופן להתמודד איתה. אז כלל לא ידעתי מהי 'התבודדות', אבל בכל זאת התפללתי לאבי שבשמיים שיתן לי איזה רמז ויגאל אותי. ואכן הרמז לא אחר מלבוא, כשלילה אחד הרגשתי ממש כאילו בת קול קוראת לי משמיים, מה שנתן לי את הכוח והדחיפה לצאת מהמקומות בהם הייתי שקוע. כך זכיתי גם להתפטר סוף סוף מהעבודה שרק הרחיקה אותי ממה שרציתי באמת."

◆◆◆

לאחר כמה שנים, בשבת שובה, זכה יצחק לשמור את השבת כהלכתה בפעם השניה בחייו.

הפעם הראשונה הייתה אי אז בשנות ילדותו כששהו בשבת בארץ הקודש, ואילו זו הייתה הפעם השניה שבה זכה לשמור שבת, ובעצם, הפעם הראשונה שעשה זאת מדעת והבנה.

למחרת יום הכיפורים, הרגיש יצחק שחטאי העבר מונעים ממנו להתקדם הלאה, והוא החליט ללכת לרב מסויים שהתגורר באזור ולהתנות בפניו את צערו.

לאחר ששפך בפניו את ליבו, הוכיח הרב את יצחק בקפדנות גדולה, מה שגרם לו להרגיש רע מאוד. הוא הבין שכנראה לא רוצים את עבודתו בשמיים, ולכן ניסה לפנות בעצמו לבורא עולם, לדבר איתו ולבקש ממנו שיקרב אותו אליו. כך הוא החל להתבודד הרבה מול חלון חדרו, אף שלא ידע עדיין מה זה התבודדות.

בינתיים, ניסו הוריו של יצחק לשדל אותו שיחזור לעבודה. הם היו משוכנעים שכל הסיבה שעזב את העבודה הייתה בגלל הסכסוך עם האחים, אבל יצחק התבייש לספר להם שזה היה רק תירוץ, והסיבה האמיתית היא בגלל שהוא רוצה להתקרב להשם יתברך.

לאחר כמה ימים נוספים, בהם היה כל כך שבור ומרוסק ממה ששמע מאותו רב, החליט לבקש עצה מרב אחר, איתו כבר התייעץ בעבר.

הוא הגיע אליו, ולאחר שהשיח את ליבו לפניו, סיפר לו הרב על גילוי

מיוחד שגילה צדיק גדול, על עשרה פרקי תהלים, שכאשר אומרים אותם אפשר לזכות לתיקון שלם. יצחק כלל לא ידע מהו 'תהלים', אבל הרב הסביר לו בסבלנות שזהו ספרו של דוד המלך, עליו כבר למד יצחק בעבר, בבית הספר היהודי, ואף רשם לו את עשרת הפרקים על פתק.

הרב הזה גם חיזק אותו מאוד ועודד אותו להמשיך הלאה בעבודתו את ה', ויצחק יצא משם מעודד ומחוזק, עם כוחות מחודשים. הוא הבין שלמרות כל מה שעבר עליו, ה' יתברך חפץ מאוד בעבודתו, והחליט לקחת ברצינות את דבריו.

מיד כשחזר הביתה התיישב יצחק מול החלון בו נהג להתבודד, ובידיו תהלים בצרפתית. הוא התחיל לומר את עשרת המזמורים פסוק בפסוק, ולאחר כמה שניות לא הצליח לעצור בעד פרץ דמעותיו.

הוא החל לבכות בצורה כזו שלא כדרך הטבע, ועד היום, אומר לנו ר' יצחק עם דמעות בעיניים - כשאני נזכר בזה אני כמעט מתחיל לבכות.

פתאום נפתחו לו שערי אורה, כל מה שהיה סתום עד היום החל להיפתח בפניו של יצחק והוא הרגיש טעם מתוק בלימוד התורה ויראת שמים. היה זה אור לא רגיל שהגיע אליו במתנה משמיים.

◆◆◆

בהמשך, בבוקר יום הושענא רבה הגיע יצחק לתפילת שחרית בבית הכנסת העירוני, ולהפתעתו הוא רואה בתוך היכל בית הכנסת, 'מלאך' בדמות אדם.

היה זה אדם נשוא פנים שהיה לבוש לבן מכף רגל ועד ראש, לראשו הייתה חבושה כיפה לבנה גדולה, ולגופו הוא לבש 'קיסל' צח כשלג כנהוג ביום הושענא רבה, מפניו המאירות ירד זקן לבן ארוך ובצדעיו התבדרו שני פאות רחבות, ויצחק היה בטוח שהעומד מולו הוא מלאך שהגיע לגאול אותו.

הוא מיד ניגש אליו וללא גינונים מיותרים פנה אליו: אתה נשלחת אליו! אני מחכה לך כל כך הרבה זמן, סוף סוף הגעת!

האיש הסתכל עליו בתימהון ולא כל כך הבין מה הנער הצעיר רוצה ממנו.

"אני לא מלאך, ולא נשלחתי אליך משום מקום. פשוט הייתי בראש השנה באומן ועכשיו הגעתי לצרפת לבקר את ההורים שלי". אולם יצחק לא הסכים לוותר בקלות... הוא סיפר לו את השתלשלות העניינים במהלך התקופה האחרונה, על ההתמודדויות שהוא עובר ועל החיזוק שהוא מחפש. ואז הבין האיש שיש לו דרך פשוטה לעזור לו.

ה'מלאך' החל לספר לו על הצדיק הגדול ששמו רבי נחמן מברסלב

**יצחק ניגש לציין
הקדוש וטען בפני
רבינו: למדתי את
הספרים שלכם,
ואני יודע את גדל
גדולתכם. אני
מתחנן בפניכם,
אני לא מסוגל
להמשיך לסבול
את הטומאה הזו,
את החילולי שבת
ושאר המעשים
שנערכים רח"ל
במשפחתי
וסביבתי.**

"אבל אבא אני כל כך רוצה! אני לא יכול לוותר על הנסיעה הזו בשום אופן... "אתה יודע מה?" ענה אביו, "אם אתה כל כך רוצה אני מוכן לטוס ביחד איתך, אבל קודם נסדר הכל ואחרי זה ניסע".

האיש שישב בצד עד עכשיו התערב בשיחה ופנה לעבר אביו של יצחק: בעוד חודשיים, בחנוכה תתקיים נסיעה מאורגנת שתצא מצרפת, אם תרצו, אני יכול לארגן לכם הכל ולדאוג לכם לכל הנצרך".

יצחק חכך בדעתו. מצד אחד הוא כל כך רוצה לנסוע כבר, אבל קולו של ההיגיון כפי שנשמע מפי אביו אינו מאפשר זאת. לאחר כמה רגעים של ספק, החליט פתאום יצחק ששווה לו לחכות כדי שאביו יזכה גם הוא להצטרף לנסיעה, וכך הוחלט שהם טסים יחדיו לשבת חנוכה.

יצחק לא בזבז זמן, במקביל להכנות הטכניות הדרושות לקראת הנסיעה הוא קנה את כל ספרי ברסלב הניתנים להשגה בצרפתית, והחל להגות בהם יומם ולילה.

בשבת חנוכה זכה יצחק לנסוע יחד עם אביו לציון המצויינת באומן, שם שפך יצחק את ליבו כמים.

יצחק ניגש לציון הקדוש וטען בפני רבינו: למדתי את הספרים שלכם, ואני יודע את גודל גדולתכם. אני מתחנן בפניכם, אני לא מסוגל להמשיך לסבול את הטומאה הזו, את החילולי שבת ושאר המעשים שנערכים רח"ל במשפחתי וסביבתי.

יצחק כיוון על אביו ואימו ועל אחיו, אבל לא חשב לרגע איזו מהפכה הולכת להתרחש...

"כיום, עשרות שנים אחר כך, "מסיים ר' יצחק את סיפורו המופלא "זכינו וכל המשפחה שלי התקרבה. לא רק האחים והאחיות, אלא אפילו המשפחה הרחוקה יותר.

בשנים האחרונות אנו זוכים לבוא לאומן כקבוצה מאורגנת, המונה לא פחות משבעים מבני משפחתי(!)

כולם חזרו בתשובה, והם שומרים תורה ומצוות, והכל בכוח הצדיק! ■

שקבור באומן, אשר בגלל ציוויו היה בראש השנה באוקראינה. עוד הוא הסביר לו, שאותו צדיק גילה דרך נפלאה דרכה יכול כל אדם להתקרב לבורא, כאשר אחד מהגילויים הגדולים ביותר של אותו צדיק הוא ה'תיקון הכללי'.

'מה זה ה'תיקון הכללי?', שאל יצחק בתום לב, בלי לדעת איזו פצצה הולך להנחית עליו בן שיחו. 'תיקון הכללי זה עשרה מזמורים, מתוך התהילים, ענה האיש.

ר' יצחק תפס בדש בגדו של האיש ופקד עליו: 'אתה לא זז מפה עד שאני חוזר'. במהירות עצומה הוא רץ אל עבר ביתו, איתר את הפתק שאותו קיבל מהרב, וחזר במהירות הבזק אל בית הכנסת.

"זה עשרת המזמורים האלה?" שאל יצחק. העומד מולו הנהן בראשו לאות הן. "אני לא מאמין!" הוא כמעט צווח, "המזמורים האלה הצילו לי את החיים, מאז שאמרת אותם נהייתי אדם חדש. אנחנו עכשיו נוסעים לאומן! אני לא מסכים שתלך מפה עד שאתה לוקח אותי איתך לאומן!" "תראה", ניסה האיש להשחיל כמה מילים "זה לא אפשרי בכלל, בקושי חזרתי משם ו--" אבל יצחק לא נתן לו. "אתה חייב, פשוט חייב לנסוע איתי הרגע לאומן, אין לך ברירה אחרת, אני משלם לך את הכרטיס והכל. רק תביא אותי כבר לאומן!"

וממחשבה למעשה תפס יצחק את האיש והחל לגרור אותו לביתו תוך התרגשות הולכת וגוברת, "אתה בא איתי עכשיו לקחת את הדרכון מהבית ומיד אנחנו נוסעים".

האיש הסתכל עליו במבט חד ונוקב, מבט כזה שאין לו הרבה פרשנויות מלבד ספק אם העומד מולו הוא אדם מן הישוב, אבל את יצחק זה כלל לא עניין. הוא משך אותו אחריו ברוב התלהבות עד לביתו, וכשהגיעו הכניס אותו לתוך הסלון כשהוא עולה לעבר חדרו שבקומה השנייה להביא את הדרכון.

אביו של יצחק ששמע את הקולות מכיוון הכניסה לבית יצא מיד החוצה, ולתדהמתו ראה אדם לבן עם פיאות ארוכות יושב בסלון.

הוא מיד הבין שהאיש הזה קשור איכשהו ליצחק, ורצה להכות את האדם כהוגן. אביו של יצחק היה משוכנע שהאדם הזה קשור לכת שהשפיעה על יצחק, ובגללם היה תקופה ארוכה בעצבות ודיכאון עמוק כל כך.

אבל למזלו של יצחק פנה האיש אל בעל הבית, והסביר לו על רבי נחמן ודרכו, וכשיצחק חזר מהחדר כבר היה אביו רגוע יותר והבין שהאורח אינו מסוכן עבור בנו.

יצחק חזר עם הדרכון ביד והודיע לאביו בהתרגשות גלויה: "אבא! אני טס עכשיו לאומן, לרבי נחמן שהאדם הזה סיפר לך עליו!"

אבל אביו של יצחק לא התלהב מהרעיון יותר מדי. "לאט לאט" הוא פנה אל יצחק. "לא עושים דברים כאלו כל כך מהר, וחוף מזה שכדי לטוס לאוקראינה חייבים ויזה. איך תטוס ככה בלי כלום?"

יש לכם סיפור המצאים למיחזור? אהם מכיילים סיפורי מעניין על כוח הבריך שיכול לחזק את הקוראים? שלחו לנו לפקס: 02-5396363 או דייט לטל: 053-3183654 וחזרו לזכות את הריבים בחזקת באמתת בדיקסו כל סיפור יתקבל בברכה. (תורמים יהיו חלוי בשקלי המסורת)

שְׂמֵחָה בְּכָל הַפֶּה

ימי הפורים
מתקרבים,
וילדי התלמוד
תורה "ברנה יגילו"
התכנסו למסבת

הכנה ליום הפורים הקדוש. במדרגות נראים ילדים מחפשים בתחפושות שונות משוחחים בעליזות, כשמצד אחד מגיח "כוש" צעיר, כשהוא צועד שלוב זרוע עם "מרדכי הצדיק" ובפנה משחקים יחדו "טורקי" קטנטן עם "דוד המלך" מפאר.

מרחוק נראתה דמותו של המנהל מתקרבת, וכל הנערים אצו רצו לעבר אולם התלמוד תורה לתפס את מקומותיהם... השלחנות היו ערוכים כדת היום עם ממתקים ואזני המון, את הקירות עטרו פרזות "משנכנס אדר..." וסביבם בלונים צבעוניים, שהשרו אוירה עליזה ופורימית.

לאחר מספר דקות שהילדים שרו נגוני התעוררות וגעגועים, השתרר שקט... "מי יודע - מהו הדבר העקרי ביום הפורים!?" - שאל המלמד, והמתין לתגובת הילדים. מספר אצבעות התנופפו באויר, והמלמד פנה אל אחד הנערים מפתה ח'; - "נראה לי, שהעקר בפורים הוא מקרא מגלה, שהרי כל כף מדקדקים בה בכל מלה ותבה..." ילד אחר מפתה ז' אמר שלדעתו העקר הוא ה'התבודדות' בליל פורים, כמו שכתוב במגלה "מה שאלתך וינתן לך!" מה שמבקשים בפורים, ה' יתברך נותן, וכל הפושט יד - ומתחנן לפני ה' יתברך כמו אסתר המלכה - נותנים לו! לפתע נשמע ציוץ מכיון השלחן של פתה א': "העקר זה ישיבת מרדכי הצדיק' כי אחר כן מקבלים מתנה יקרה..."

המלמד חיה, וספר: "בזמנו של האבני נזר, חי יהודי תמים שהיה נוהג בכל חדש אדר לשתות יין. לא רק ביום הפורים בלבד, אלא בכל החדש, מתחילתו עד סופו. פנה האבני נזר אל אותו יהודי ושאל אותו לפשר מנהגו. השיב היהודי בתמימותו: "לכאורה יש להתפלא מפני מה בקש המון מאחשורוש להרג חס ושלום את... רק יום אחד בלבד? וכי לא ידע שביום אחד אי אפשר להרג את כל היהודים! הרי היהודים מפארים בכל הארצות, ובודאי

יברחו ליערות. מדוע לא בקש מאחשורוש חדש שלם?! היהודי לא המתין לתשובה, וענה בעצמו: "המן הרשע לא היה כזה טפש כמו שנראה, הוא חשש שמא לבסוף תתבטל גזרתו ובמקום הצרה יעשו היהודים יום טוב, לכן לא רצה המן לקחת ספון גדול מדי, ובקש מאחשורוש רק יום אחד, בכדי שבמקרה שלא יצליח בגזרתו, לפחות לא יהיה ליהודים יום טוב רק יום אחד בלבד". והיהודי סיים: "אף אני - לא אתן להמן הרשע להצליח בתכניתו, אצלי כל החדש הוא פורים..." כמוכן שאין ללמד הנהגה למעשה מאותו יהודי אף האבני נזר נהנה מתשובתו התמימה של אותו יהודי... ונתן לזה רמז "והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה", חדש שלם...

רבי נתן מגלה לנו מיהו המן הרשע. חז"ל שואלים "המן מן התורה מניין? שנאמר: 'המן העץ אשר צויתיה לבלתי אכל ממנו - אכלת'". השרש של המן הוא מחטא עץ הדעת טוב ורע, שאז נמשך זהמת הנחש, אומר רבי נתן "ועקר זהמת המן שהיא זהמת הנחש הוא בחינת עצבות ומרה שחורה שמתגברים בכל עת על ישראל ואינם מניחים אותם לשמת, כי עקר הסטרא אחרא הוא עצבות כנ"ל, שזה נמשך מפגם עץ הדעת, כמו שכתוב "בעצבון תאכלנה", שזה נגזר אז".

המלחמה של המן על כלל ישראל היא לאו דוקא על קיום המצות, הוא אפלו יבוא 'לעזר' לעשות את המצות, בתנאי אחד: שנעשה את המצות בשביל 'נימוס דתי יבש'. להבדיל גם הגוים יש להם דתות ונימוסים. אפלו הגרמנים הארורים התנהגו בנמוס מפלג, מה שגרם שמליוני יהודים לא האמינו שהגרמנים המתרבתים והאדיבים מסגלים לבצע רצח זועתי שכזה. ולכן הם לא פרחו מפעוד מועד מהגרמנים. היה יהודי שהגיע אל הסטייפלער וספר לו שיש לו קרוב משפחה חילוני שיש לו מדות טובות בענין בין אדם לחברו. "נכון שבין אדם למקום הוא לא בסדר" - אמר היהודי - "אבל בענין אהבת הבריות הוא ממש דגמא ומופת, הוא עוזר ומכבד..." הסטייפלער השיב לאותו יהודי: "אדם שאינו מחבר לתורה לא יתכן שיהיו לו מדות טובות אפלו רק בענין בין אדם לחברו, רק כל זמן שאין לו נסיון בזה. אף ברגע שהוא יעמד בפני נסיון בענין זה,

הוא עלול לבצע את המעשים המשחתיים ביותר! ---

לא חלף זמן רב, ואותו חילוני הסתכסך עם שכנו, והוא נקם בו בצורה אימה ומשחתת, מה שקרוב משפחתו החרדי לא האמין שאדם מנמס כל כך ואדיב וטוב לב כפיכול כזה, מסגל לעשות מעשים כאלו...

אנו, בני ישראל מה שאנחנו מקימים מצות הוא לא בגלל נימוס או בגלל הסברים אחרים שהמשפילים מסבירים את טעמי המצות. אלא רק בגלל האמונה בה' יתברך. ולכן כשאנו מקימים את המצות יש לנו שמחה גדולה ועצומה "שאנו זוכים לעשות נחת רוח לבוראנו ויוצרנו יתברך, ואנו קונים לנו חיי עולם הבא לעולמי עד ולנצח נצחים על ידי חוטי הציצית שקונים אותם בכמה שקלים..." "היש שמחה גדולה מאז?!"

וזה מה שהכעיס את המן עד מות, הוא קנא בשמחה העצומה שיש ליהודים בעשיית המצות, הוא ראה איך שיהודים כל כך שמחים במצות עד כדי מסירות נפש! ואת זה הוא לא יכל לסבל בשום אופן.

אחד מחסידי ברסלב בדור הקודם היה הרב החשוב רבי שמואל צציק זצ"ל, רבי שמואל היה 'בעל יסורים' בכל המובנים, אשתו נפטרה בצעירותה, היו לו ילדים חולים, וכל פניו וידיו היו נפוחים, זאת מלבד ענייתו המפלגת. פעם במוצאי יום הכפורים שכחו לדאג לו, והרב רבי שמעון צבי שפירא שליט"א נכנס לבקרו ומצא אותו מפיג את הצום ב... עגבניות וסודה... אמנם היתה שעה אחת שבה נעלמו כל יסוריו פלא היו, היתה זאת שעת התפלה. בשעה שעמד רבי שמואל להתפלל היה נראה האדם המאשר בעולם, הוא אמר בשמחה עצומה "רננו צדיקים..." "לדוד בשנותו"... כשהוא הגיע בליל שבת ל'כגוונא' היה מתחזן לעצמו שעה ארפה במתיקות מפלאה, עד שבשעה שהצבור כבר סימו את קריאת שמע, היה רבי שמואל עדין דבוק ל'כגוונא'...

כך היו יהודים מתענגים בלמוד התורה, בתפלות ובקיום המצות. ובזה מתגרה המן הרשע ומנסה לקרר את אמונתנו, ולכבות את אור השמחה. "תמשיך לעשות מצות" - הוא מכריז - "אך בלא שמחה שנובעת

המצות

מאמר

בשעת קריאת המגלה יש להאזין לכל מלה, ואם החסירו מלה או שתים, יש להשלים אותה מיד מתוך החמש, ובשעת קריאת המגלה נתן לזכות לקבל את קדשת מרדכי הצדיק! לפעמים מרב בלאגן שוכחים לקיים את מצות היום ודוחים אותם. יש להזדרז מיד לאחר התפלה לקיים מצות משלוח מנות. בפרט אם יש איזה חבר שהיתה איזה מריבה או אי נעימות ביניכם, יש להתגבר ולשלח דוקא אליו, כשממלץ לכתב לו גם מכתב קטן ולהתפייס. כל הענין של המן מובא בזהר הקדוש, שהוא עולם של פרווד, הוא תמיד מנסה להפריד בין ישראל. ואנו צריכים להכניעו ולהרבות אהבה. וכן צריך לתת מתנות לאביונים כל אחד כפי אפשרותו. ילדים מקימים מצוה זו בעקר על ידי שישמחו את הוריהם ואחיהם פי "גדול המלבין שנים לחברו יותר ממשקהו חלב"...

מאמונה בה' יתברך...

וכך, במשך השנה הוא עובד קשה להפיל אותו לעצבות ומרה שחורה עד שהוא מצליח בגלות המרה לגרם להרבה יהודים להפסיק מלשמח במצות הקדושות.

וזהו גדל קדשת פורים שזוכים לשמח בשמחה עצומה בכל מיני אפנים ואפלו על ידי מילתא דשטותא, עד שזוכים לחזר לאמונתנו. ולשמח אין קץ... ולהכניע את עמלק! צריכים לבקש הרבה מה' יתברך שנוזפה לשמח בכל השנה ובכל זמן, בכל מצוה שנוזפה לעשות. וכך נמשיך עלינו את קדשת השמחה של פורים לכל חיינו...---

המלמד סים את דבריו הנרגשים ופנה אל התלמידים היקרים: "בודאי שיש לנצל את יום הפורים ולתפס את כל האוצרות, והכל מתוך שמחה עצומה..."

בשעת קריאת המגלה יש להאזין לכל מלה, ואם החסירו מלה או שתים, יש להשלים אותה מיד מתוך החמש, ובשעת קריאת המגלה נתן לזכות לקבל את קדשת מרדכי הצדיק! לפעמים מרב בלאגן שוכחים לקיים את מצות היום ודוחים אותם. יש להזדרז מיד לאחר התפלה לקיים מצות משלוח מנות. בפרט אם יש איזה חבר שהיתה איזה מריבה או אי נעימות ביניכם, יש להתגבר ולשלח דוקא אליו, כשממלץ לכתב לו גם מכתב קטן ולהתפייס. כל הענין של המן מובא בזהר הקדוש, שהוא עולם של פרווד, הוא תמיד מנסה להפריד בין ישראל. ואנו צריכים להכניעו ולהרבות אהבה. וכן צריך לתת מתנות לאביונים כל אחד כפי אפשרותו. ילדים מקימים מצוה זו בעקר על ידי שישמחו את הוריהם ואחיהם פי "גדול המלבין שנים לחברו יותר ממשקהו חלב"...

(נצרה על פי שיעור של רבי שמעון צבי שפירא שליט"א שנאמר על פי הלכות נפילת אפים ד ד)

השוחט וסעדת פורים

כי אכן יקיימו הדברים, ועל אתר נענה לרבנו. כשהגיע הביתה, שלח את בתו לקנות מיני מזונות ומשקאות, בכדי לכבד את האורח הדגול.

עדין סובב היה השוחט בעיר ומחפש בכל מקום אפשרי. תוך כדי חפושיו חלפה לפניו במרוצה בתו של הקמחן כשבידה סלים מלאים. השוחט תמה בלבו: 'מה יום מיומים שהקמחן קונה מצרכים ביד נדיבה?... וכששאלה לפשר הדברים, היא השיבה, כי צדיק מתארח בביתם, ובשלו שלח אותה אביה לקנות את כל הכבודה. הזדרז השוחט ונכנס לבית הקמחן, בעוד מליו ממתינים בחוץ. בקש רבנו אותם שיכנסו, וכשנכנסו פנה רבנו אל השוחט באמרו: "היתכן, לטל איש זקן ולשחטו בסכין פגומה!?" (כלומר, שבפופות - מגלגלים נשמות של יהודים שכבר נפטרו, וכששוחטים אותם שלא פהגן גורמים צער גדול לנשמתם שאינה יכולה לבוא על תקונה).

- "סכין פגומה!?" החל השוחט מרתת - "אני שוחט בסכין פשרה למהדרין!"

- "השאר כאן!" - צוה רבנו - "והאברכים ילכו ויביאו הנה את ספינה...". כאשר הביאו האברכים את הסכין, נוכחו הפל לדעת כי אכן הסכין פגומה היא. השוחט נפל והתעלף! הנוכחים הביטו בהתפעמות ברוח הקדוש הגלוייה של רבנו הקדוש, ובד בבד נסו לעורר את השוחט מעלפונו. כאשר התעורר השוחט, אמר לו רבנו כי אם ברצונו לתקן את נפשו, יסע אליו לראש השנה. השוחט קבל זאת על עצמו, אף בסופו של דבר לא עמד בהתחייבותו. זמן רב עבר ולא בא אל רבנו על ראש-השנה. פעם אחת נפל השוחט למשכב, אז החליט לתקן את המעות, וקבל על עצמו שברגע שיבריא יסע לרבנו. הוא הבריא, אף שוב שכח את הבטחתו ולא נסע, עד אשר הכריחתו אשתו לנסע, ואף היא נלוותה אליו. כאשר נכנס השוחט אל רבנו, אמר לו רבנו לפתח בודאי דברים, ומן הנראה שרבנו אסר עליו להמשיך במלאכת השחיטה.

ילדים יקרים! רבנו אמר שהוא צופה על כל אחד מאנשיו עד ביאת המשיח, עלינו רק לבוא אל רבנו ולהתקרב אליו, ובפרט ביום הפורים הקדוש נבקש מה' יתברך שיקרבנו לרבנו הקדוש ונזכה לתקון נפשנו בשלמות! "וזכני לקדשת מרדכי ואסתר..."

ליל פורים. רחובות העיר קמניץ שקקו חיים, במרפז הרחוב נראה "פורים-רב" מתהלך עם כמה מחסידיו, קבוצת נערים גוררים חבית כבדה של יין לכבוד הסעדה הגדולה שתתקיים בבית הכנסת, ובחור צעיר מוביל גדוד תרנגולים אל עבר ביתו של השוחט המקומי, כשמדי פעם הוא רץ אחרי תרנגולת שמנסה לברח לעבר השיחים... בביתו של השוחט המלה רבה, עשרות תרנגולים נשחטים בזה אחר זה, הן מחר יערכו בני העיר סעדת משתה ושמחה, והעבודה רבה, פורים היום! לפתע נראה בפתח יהודי בעל צורה קדושה ומאירה, הוא נכנס לבית השוחט בצעדים מדודים, ופונה אל השוחט בבקשה: "האם אוכל ללון בביתך הערב, בליל פורים!?" השוחט שהיה טרוד בשחיטת עופות לבני העיר לא שם לבו מי הוא

היהודי הקדוש שפנה אליו, והפטיר בקצרה: "אין בביתי מקום פנוי ללינה". מי הוא היהודי אשר פניו מאירות באור עליון? היה זה רבנו ז"ל שהגיע לעיר קמניץ בתענית אסתר.

בליל פורים הלך רבנו לבית הכנסת יחד עם כל הקהל, והתעמק באותיות המגלה. השוחט הנזכר שמש גם כבעל הקריאה בבית הכנסת, ומנהג הימים ההם היה, שבעל הקריאה היה דרכו לסובב בפורים בין המתפללים ולקבץ מעות מגלה. השוחט הסתובב בין המתפללים, ופתאם הבחין ברבנו השקוע במגלה שבידו. צורתו המאירה של רבנו הפעימה את לבו, ומיד החלו רגשי חרטה עזים מציפים אותו... 'מדוע החמצתי את ההזדמנות להכניסו לביתי?... הוא החליט, שתכף לאחר קריאת המגלה יגש אל רבנו ויזמינו לביתו. אף מיד לאחר קריאת המגלה עזב רבנו את בית המדרש ונעלם מעיני השוחט. יסוריו של השוחט היו ללא נשא. הוא החליט בכל מחיר - הוא לא ישוב לביתו עד שימצא את האורח. נטל השוחט שני אברכים שילווהו בחפושיו, והחל לשוטט בין כל האכסניות אשר בעיר, אף את רבנו לא מצא.

תכף שרבנו יצא מבית הכנסת נגש רבנו אל קמחן מפרסם ואמר לו: "שמע רבי יהודי, אם תתן לי להתאכסן בביתך - אבטיח לך עשירות!". הקמחן התרשם מאד מדברי רבנו, האור שזרח בפניו דבר אל לבו, והוא הבטיחו

סיפור

כאשר

הביאו

האברכים

את הסכין,

נוכחו הפל

לדעת כי אכן

הסכין פגומה

היא. השוחט

נפל והתעלף!

הנוכחים

הביטו

בהתפעמות

ברוח הקדוש

הגלוייה של

רבנו הקדוש

שעשועון ילדים

שאלות וקשיות

- א. כלפי מי אמר רבי נתן: 'בפורים שוהה נחמן אצל מרדכי'?
- ב. באיזה עיר שָהה רבנו בפורים לרגל חתנת בתו - שרה?
- ג. מי שצועק קדם פורים 'הצילני... וזכני', מה הוא זוכה?
- ד. מה אזכים על ידי רקודים והמחאת כף?
- ה. מהו הפסוק שיש בו ראשי תבות אדר?

אי אפשר

ילדים יקרים אלאלו את החיות החסרות
ואחר כך כתבו למס העלונים האלכריים האשפטיים הזאים
ואסו הקשר שלהם ליום הפורים

"מקטן ועד גדול _____ להיות איש ישראלי כי אם על ידי
התבודדות".

"ועל פי רב _____ לשמח את עצמו כי אם על ידי זה"
הקשר והשיכות של יום הפורים לשני הנהגות אלו:

התשובה לשאלות מחדש קדם:

שאלות לבוגרים:

- א. מגזן החוטים של ציצית הוא שבועים ושתים שהוא הקול המתנגן בנו.
- ב. שקר שלא יסכימו עליו רבים, מתר לשנות לדבר השלום.
- ג. ח"א מה שיש לו מקורות, ח"ב מה שרבנו השיג ברוח הקדש.
- ד. הסוחר הגדול.

פורים שמאל!

את התוצאה הסופית יש לשלח בכתב ברור וקריא עד לתאריך כ' שבט בלבד, לפקס המערכת: 02-318-37-07 או להקליט את התשובות בקול ברור בטלפון המערכת: 02-539-63-63 בשלוחה 7 בלבד, יש לצין באפן ברור שם וכתבת מגורים וטלפון בין הפותרים נכונה יגרל זכוי של 50 ש"ח ברשת חניות ספרי "אור החיים"!

חסיד נאמן לא נותן לרבי לחכות...

אל תתן לעצמך להפסיד אפילו גיליון אחד!!
השותפים
מקבלים
בכל חודש
את הגיליון
לביתם

חייג כעת וחתום על שותפות נאמנה ונצחית עם הרבי!

02-6237686